Joseph R. Kipling

LA BUNUL PLAC AL VIEȚII

EDITURA PORTO-FRANCO

Coperta de *CONSTANTIN VREMULEȚ*

JOSEPH RUDYARD KIPLING

LA BUNUL PLAC AL VIEȚII

Traducere de *Nina Tudosescu*

EDITURA PORTO-FRANCO
GALAȚI, 1993

ISBN 973-557-316-4

Redactor : NINA TUDOSESCU
Tehnoredactor : STELA FURCA

Bun de tipar 15.11.1993 Tiraj 13000 ex.
Broșate. Hârtie tipar de 47,5 g/m²
Format 16,00x84. Coli tipar 8,5
Apărut 1993

Tiparul executat sub c-da nr. 89 4a
Societatea Comercială — Editură și imprimerie
„Porto-Franco" S.A. Galați
B-dul George Coșbuc nr. 223 A
Galați — ROMÂNIA

Am întâlnit o sută de oameni pe drumul spre Delhi şi toţi erau fraţii mei.

Proverb indigen

ŞEFUL DE DISTRICT

E un criminal în plus în închisoarea centrală,
În spatele bătrânului zid de pământ,
E un găinar mai puţin pe linia frontierei,
Şi pretutindeni domneşte pacea reginei.
Măi, tipilor,
Pretutindeni domneşte pacea reginei.

Căci peste noi iar va cădea dezaprobarea şefului,
Peste noi iar va cădea ruşinea,
Dacă lăsăm să ne scape din mână o ţară în lanţuri
Şi peste tot domneşte pacea reginei.
Măi, tipilor,
Pretutindeni domneşte pacea reginei.

(Fuga lui Shindarid)

I

Indusul crescuse până ajunsese să inunde ţara, aşa, ne nepusă masă.

În ajun, apele sale înfierioare puteau să depăşească limitele vadului.

În seara aceea, cinci mile de apă furioasă şi tulbure separau un mal de altul, măcinându-le şi fluviul continua să crească sub lună.

O litieră pe care o purtau şase bărbaţi cu barbă, cu toţii neobişnuiţi cu această corvoadă, se opri pe nisipul alb care se întindea de-a lungul câmpiei şi mai albe încă.

— E vrerea lui Dumnezeu, spuseră ei. Nu îndrăznim să încercăm traversarea în această noapte, nici chiar cu barca. Să aprindem focul şi să facem ceva de mâncare. Suntem nişte oameni istoviţi.

Aruncară spre litieră o privire interogativă.

În interior zăcea, murind de febră, subcomisarul districtului Kot-Kumharsen.

Fusese transportat de-a lungul ţării de aceşti şase combatanţi ai unui grup de frontieră pe care el îi cucerise şi-i luase cu sine pe căile unei onestităţi acceptabile, înainte de a cădea la poalele munţilor lor inospitalieri.

Şi împreună cu ei gonea asistentul său, Tallantire, cu inima grea, cu ochii grei de tristeţe şi insomnie.

Tallantire îşi petrecuse trei ani sub ordinele bolnavului şi începuse să-l iubească, aşa cum oamenii prinşi la un atelaj îm-

preună, înhămați la aceeași treabă, una din cele grele, încep să se iubească... sau să se urască.

El coborî de pe cal, dădu la o parte perdelele litierei și aruncă o privire discretă înăuntru.

— Orde... Orde... bătrâne, mă auzi ? Trebuie să așteptăm să scadă fluviul. Avem ghinion.

— Înțeleg, răspunse un murmur sec. Să așteptăm ca fluviul să scadă. Mă gândeam că am fi putut sosi la tabără înaintea zorilor.

Unul dintre purtători privi lung în cealaltă parte a fluviului și observă o slabă scânteiere de lumină pe acel mal îndepărtat.

El zice încet lui Tallantire :

— Uite focurile taberei lui, și nevastă-sa. Ei vor face traversarea dimineață, fiindcă au bărci mai bune. Va trăi el până atunci ?

Tallantire clătină din cap.

Yardley-Orde era într-adevăr aproape de sfârșitul său.

La ce bun să-l amețești cu speranța unei întâlniri ce nu putea să aibă loc ?

Fluviul făcu un salt spre mal, smulse o faleză de nisip și scoase un mormăit din ce în ce mai iritat.

Purtătorii găsiră de-ale focului pe plaja devastată — tufișuri de spini cu cămile descărnate, adăposturi de tabere ce staționaseră în apropierea vadului.

Centiroanele lor de spadă zornăiau și se mișcau încet la lumina lunii și calul lui Tallantire tușea pentru a da de înțeles că s-ar simți mai în largul său să aibă un acoperământ.

— Și mie mi-e frig, zise vocea din litieră. Mi-nchipui că e sfârșitul. Biata Polly !

Tallantire aranjă din nou cuverturile.

Văzând asta, Khoda-Dad își scoase paltonul din piele de oaie cu căptușeală groasă și-l adăugă la grămadă.

— Eu o să mă-ncălzesc curând în fața focului, zise el.

Tallantire luă în brațe corpul descărnat al șefului său și îl ținu la piept.

Poate că, dacă-l ține cald, Orde ar mai trăi destul pentru a-și revedea pentru ultima oară soția.

Dacă Providența oarbă ar fi făcut să scadă măcar de trei picioare apa fluviului !

— Mă simt mai bine, spuse Orde cu o voce slabă. Sunt dezolat că-s un așa bagaj inutil ! E ceva de băut ?

I se dădură lapte și whisky și Tallantire simți un pic de căldură la pieptul lui.

Orde se puse pe bodogănit :

— Nu că mi-ar păsa că mor, dar să-i părăsesc pe Polly și districtul... Mulțumesc lui Dumnezeu că nu avem copii. Dick, știi, sunt scufundat... la fund... Datorii contractate în timpul primilor mei cinci ani de serviciu. Pensia nu este considerabilă, dar va fi destul pentru ea. Ea o are pe mama ei la țară. Cel mai greu îi este să se întoarcă acolo. Și... și... știi, cum ea nu e soția unui soldat...

— Vom asigura, desigur, traversarea înapoi, spuse liniștit Tallantire.

— Nu e prea onorabil să te dai măreț, dar, Dumnezeule mare ! eu care zic așa, câte nu-mi amintesc despre oameni care au trecut prin asta ! Morten a murit ; el era din promoția mea. Shaughnessy a murit și el, avea copii : îmi amintesc că avea obiceiul să ne citească scrisorile lor de școlari. Și cât de plictisitor găseam noi acest lucru ! Evans mort ! Kot-Kumharsen l-a omorât. — Ricketts, de Myndone, mort... Iar eu, și eu mă duc. „Omul care este născut de o femeie, e câțiva pumni de pământ pe colină". Asta îmi amintește, Dick, că cele patru sate din Khusru-Kheyl, pe frontiera noastră, cereau reducerea cu o treime a impozitului, astă primăvară. E drept : recoltele lor sunt proaste. Vedeți ce obțin și vorbiți cu Ferris în problema canalului. Aș fi vrut să trăiesc până la terminarea lui. E un lucru atât de important pentru satele din nordul Indusului, dar Ferris e un puturos afurisit. Luați-l mai tărișor. Ai să ai în grijă districtul până la sosirea succesorului meu. Aș fi vrut să te numească definitiv, dar cunoști administrația noastră. Presupun că-l vor numi pe Bullows totuși. E un om de treabă, dar are prea puțină fermitate pentru cerința frontierei. Apoi, nu știe cum să procedeze cu preoții. Va trebui să fii cu ochii pe preotul orb din Jaghi. Veți găsi asta în hârtii. — în cufărul care conține uniforma, cred. Convocați oamenii Khusru-Keyl. Am să-mi țin ultima audiență publică... Khoda-Dad-Khan !

Șeful oamenilor se îndreptă spre litieră, urmat de camarazii lui.

— Oameni, zise Orde cu o voce rapidă, în dialectul țării, eu am să mor, și Orde n-o să mai fie aici ca să vă zmulgă tresa și să vă împiedice să șterpeliți batalul.

— Domnul va avea grijă să nu fie așa, îl întrerupse corul de voci profunde. Sahib nu va muri.

— Ba da, va muri, şi el va şti care dintre Mahomet şi Moise a spus adevărul. Dar va trebui ca voi să rămâneţi oameni cinstiţi când eu nu voi mai fi aici. Acela dintre voi care trăiesc pe frontiera noastră vor trebui să-şi plătească impozitele normal ca şi până acum. Am spus un cuvânt pe tema satelor care vor trebui tratate mai blând anul acesta. Aceia dintre voi care trăiesc la munte trebuie să se abţină să şterpelească vite şi să dea foc la acoperişurile de paie. Ei vor trebui să-şi astupe urechea la vocea preoţilor, care nu cunosc deloc forţa de guvernare şi pe care voi aţi împinge-o în războaie smintite, în care voi sunteţi siguri că vă veţi pierde viaţa şi în care recoltele voastre vor fi mâncate de străini. Apoi, voi nu va trebui sub nici o formă să jefuiţi caravanele. Va trebui să vă lăsaţi armele la postul de poliţie când veţi veni, aşa cum aveţi obiceiul şi cum eu am prevăzut. Şi Tallantire Sahib va fi cu voi, dar eu nu ştiu cine îmi va lua locul. Şi ceea ce vă spun, e purul adevăr, căci eu sunt ca şi cum aş fi deja mort, copiii mei — fiindcă, chiar de sunteţi bărbaţi robuşti, — voi sunteţi nişte copii.

— Şi tu eşti tatăl nostru şi mama noastră, izbucni Khoda-Dad-Khan cu o înjurătură. Ce-o să ne facem, acum când nu va mai fi nimeni să vorbească pentru noi şi să ne înveţe să ne purtăm ca lumea.

— Vă va rămâne Tallantire Sahib. Duceţi-vă să-l găsiţi. El vă cunoaşte limba şi inima. Faceţi în aşa fel să-i menţineţi liniştiţi pe tineri. Ascultaţi-i pe bătrâni şi supuneţi-vă lor. Khoda-Dad-Khan, ia inelul meu. Ceasul şi lanţul sunt pentru fratele tău. Păstraţi aceste obiecte în amintirea mea, şi eu îi voi vorbi lui Dumnezeu în faţa căruia mă voi înfăţişa, orice-ar fi, şi îi voi spune că alde Khusru-Keyl sunt oameni bravi. Vă dau voie să vă retrageţi.

Khoda-Dad-Khan, cu inelul trecut pe deget, scoase din piept un suspin zgomotos, când auzi formula bine cunoscută care punea capăt audienţei.

Fratele său se întoarse pentru a arunca o privire spre fluviu.

Zorile de ziuă se arătau deja.

O pată albă se detaşa pe argintul mat al curentului :

— Ea vine, spuse omul, cu voce scăzută. Poate că o mai trăi el două ore !

Şi îşi scoase din centură ceasul pe care tocmai îl primise moştenire şi fără a înţelege nimic, privi cadranul, aşa cum îi văzuse făcând pe englezi.

Timp de două ore, pânza umflată merse pe căi ocolite, merse la întâmplare, în amonte, în aval, în timp ce Tallantire continua să-l țină pe Orde între brațele lui, iar Khoda-Dad-Khan să-i frece picioarele.

El reîncepea din timp în timp să vorbească despre district și despre soția lui, dar tot mai frecvent de aceasta, pe măsură ce sfârșitul se apropia.

Poate că, se gândeau ei, el nu se îndoiește că soția lui, în chiar clipa aceea, își riscă viața într-o șubredă barcă indigenă, pentru a-l întâlni. Dar teribila intuiție a muribundului îi înșela.

Orde se degajă dintr-o mișcare pentru a se apleca înainte. El privi printre perdele și văzu că pânza era aproape.

— E Polly, spuse el simplu, chiar dacă buzele i se suceau de agonie. Dick... îi vei... explica...

Și o oră mai târziu, Tallantire primi pe mal o femeie în costum de călărie din pânză cadrilată și pe cap cu o pălărie de pai.

Ea plângea, își chema soțul... micul ei... și scumpul ei, în timp ce Khoda-Dad-Khan se arunca la pământ, cu fața în nisip, ascunzându-și ochii.

*

II

Ideea era dintre cele mai simple și în asta se și afla ceea ce constituia farmecul său.

A-și crea o reputație de om de stat cu vederi grandioase, o reputație de originalitate și pe deasupra să creeze impresia de a ceda în fața dorințelor poporului, nimic nu era mai ușor.

Nu trebuia decât să fie numit ca guvernator al țării un copil al țării.

Două sute de milioane de subiecți din cei mai afectuoși, din cei mai recunoscători din Imperiul Maiestății Sale ar aplauda un asemenea act și elogiul lor s-ar transmite de-a lungul eternității.

Totuși era indiferent la elogiu și la oprobiu, așa cum i se cuvenea celui mai mare din Vice-Regii care au existat vreodată.

Administrația sa avea ca bază Principiul, și Principiul trebuia susținut sub orice formă, în afară de orice discuție.

Pana sa şi limba sa creaseră India nouă, abundând în perspective, — cu o părere ascultată, onorată, îndârjită, o naţiune printre naţiuni. Toate acestea îi aparţineau.

În consecinţă, cel mai mare dintre toţi Vice-Regii făcu un alt pas înainte şi în acelaşi timp se consulta cu cei care erau în măsură să aducă lămuriri în alegerea unui succesor pentru Yardley-Orde.

Era un gentleman, care făcea parte din administraţia civilă din Bengal, care îşi cucerise locul şi pe deasupra un grad universitar, într-un loial concurs public cu fiii englezilor.

Era cultivat. Era umblat, era om de lume şi dacă e să dăm crezare raporturilor, el condusese, dând dovadă de înţelepciune şi, lucru încă şi mai important, cucerind simpatii, un district foarte populat din regiunea de sud-est a Bengalului.

Fusese în Anglia şi încântase lumea din multe saloane.

El se numea, dacă amintirile Vice-Regelui erau exacte, Dl. Grish-Chunder-Dé, Maestru în arte.

Pe scurt, se găsea cineva pentru a ridica o obiecţie contra numirii, tot conform Principiului, a unui om din ţară, pentru a guverna ţara?

Districtul Bengal sud-est putea, după el, să fie în mod avantajos încredinţat unui tânăr funcţionar civil de naţionalitatea domnului Grish-Chunder-Dé, care scrisese o broşură din cele mai remarcabile asupra valorii politice a simpatiei în materie de administraţie.

Cât despre domnul Grish-Chunder-Dé, putea fi transferat în nord, la Kot-Kumharsen.

Vice-Regele, din Principiu, era inamicul oricărei intervenţii în numirile făcute de guvernele provinciale.

El dorea să dea de înţeles că nu exprima decât o recomandare şi un sfat în această circumstanţă.

Şi în ceea ce privea simpla chestiune de rasă, domnul Grish-Chunder-Dé era mai englez decât englezii şi totuşi poseda acea dispoziţie simpatică cu totul aparte, acea intuiţie pe care n-o dobândeşe decât la sfârşitul carierei oamenii cel mai bine dotaţi din corpul funcţionarilor de elită care există în lume.

Regii austeri, cu barbă neagră, care deţineau un loc la masa Consiliului Indiei, se divizară, adaptaţi la situaţie, ceea ce avu ca rezultat inevitabil provocarea unei veritabile crize de nervi celui mai mare dintre toţi Vice-Regii şi aducerea lui într-o stare de încăpăţânare îndrăcită şi mişcătoare totuşi, asemenea celei care se observă la un copil.

— Principiul e de bună calitate, fără îndoială, spuse șeful Provinciilor-Roșii unde era situat Kot-Kumharsen.

Era un om cu privirea obosită și care avea și el teoriile lui.

— Singura dificultate e că...

— Restrângeți funcționarii districtului: flancați-l pe Dé, la dreapta și la stânga, cu doi subcomisari dintre cei mai energici, dați-i cel mai bun asistent din Provincie. Faceți să intre mai întâi, prin niște fricțiuni, frica de Dumnezeu în capul populației și, dacă treaba merge rău, spuneți-i că nu l-au susținut colegii săi. Toate micile lui experiențe încântătoare sfârșesc prin a produce efectul de recul asupra șefului districtului, spuse Cavalerul Săbiei-în-vânt cu o franchețe brutală care-i provocă frisoane Șefului Provinciilor-Roșii.

Și printr-o înțelegere tacită de acest gen, transferul fu făcut fără nici un pic de zgomot în plus și aceasta dintr-o mulțime de motive.

E trist să spunem că ceea ce ține loc de opinie publică în India contrazicea înțelepciunea Vice-Regelui în această numire.

Fără îndoială că nu lipseau nici organele mercenare, cunoscute de toată lumea, în solda unei birocrații tiranice, care dădeau de înțeles, aproape în chiar acești termeni, că Excelența Sa era un imbecil, un visător și, lucru încă și mai rău, un om care se juca cu existențele omenești.

„Gazeta Excelenței Sale Vice-Regele" care apărea la Calcutta era dedicată „pentru a mulțumi o dată în plus, încă o dată, Mult-Iubitului nostru Vice-Rege, pentru ceea ce făcea la fel de glorios ca să prevaleze capacitățile națiunilor din Bengal în îndeplinirea sarcinilor din ce în ce mai crescute, atât din punct de vedere administrativ, cât și executiv, în regiuni care sunt în afara cunoștinței noastre".

„Nu concepem că ar exista cea mai mică îndoială că excelentul nostru concetățean și compatriot, Dl. Grish-Chunder-Dé, Cavaler, Maestru în arte nu ar menține acest prestigiu în Bengali, în pofida a tot ceea ce ar putea complota pe ascuns intriga și *peshbundi* pentru a strivi în germen reputația sa, pentru a compromite viitorul său în rândurile orgolioșilor funcționari civili, dintre care unii se vor vedea constrânși să servească sub ordinele unui indigen disprețuit și chiar să-i primească dispozițiile".

— „Cum găsiți asta, stăpânii mei".

— Îl vom implora încă o dată pe Mult-Iubiul nostru Vice-

Rege să se încarneze într-o formă superioară prejudecății de rasă și orbirii în ceea ce privește culoarea și de a acorda acestei flori a administrației *noastre* civile actuale plenitudinea remunerației și avantaje de care profită deja frații săi mai favorizați.

III

— Când intră acest individ în funcțiune ? Mă aflu singur chiar în acest moment și, după cât se pare, mă vor pune sub ordinele sale.

— Ați fi ținut la o deplasare ? zise Bullows cu un aer șiret.

Apoi, punând mâna pe umărul lui Tallantire :

— Suntem în aceeași barcă. Nu ne abandonați. Și totuși, când dracul ăsta va fi aici, de ce-ai mai rămâne, dacă poți obține un al post ?

— Era cel al lui Orde, răspunse Tallantire cu simplitate.

— Ei bine, în prezent este cel al lui Dé. Este Bengali-ul bengalezilor îmbuibat de cod și de procedură, un om superb, atâta timp cât nu va fi vorba decât de rutină și de muncă de birou, și un om cu o conversație plăcută. Normal că el a stat mereu în districtul lui natal unde trăiesc toate surorile lui, toți verii lui și toate mătușile lui, undeva la sud de Dacca. S-a mulțumit să facă din district o mică proprietate încântătoare de familie. Își lăsa subordonații să facă ce le plăcea lor. Le permitea tuturor să profite de șansa lor de vânătoarea de rupii. Toate acestea i-au adus acolo o imensă popularitate.

— N-am nimic de văzut acolo, înăuntru. Cum naiba să-i fac eu pe oamenii districtului să înțeleagă că vor fi guvernați de un Bengali ? Crezi că... vreau să zic : guvernul crede că cei din Khusru-Kheyl vor sta liniștiți când vor afla asta ? Ce vor zice mahomedanii șefi de sate ? — Și poliția compusă din Sikhși de Muzbi, și din Pathani — cum își va face ea treaba sub conducerea lui ? Noi n-am zice un cuvânt dacă guvernul ar numi un măturător, dar oamenii mei vor cleveti și vor cleveti, știi asta. E de o prostie cruntă.

— Bătrâne, știu toate astea și încă și altele. Am prezentat aceste argumente într-o lumină favorabilă și mi s-a răspuns „că aș da dovadă de o prejudecată vinovată și puerilă". Pe Jupiter, dacă alte Khusru-Kheyl nu arată nimic mai rău decât o prejudecată, eu nu mai știu să fac deosebirea. Ai perspectiva să vezi cum se ridică împotrivă-ți tot districtul și atunci va trebui să-mi las treaba și să vin să te-ajut s-o scoți la capăt. N-am nevoie să te pun să susții pe acești Bengali în toate felurile : vei acționa așa din propriul tău interes.

— În amintirea lui Orde. Din partea mea, n-am să-mi fac griji pentru vreo doi gologani.

— Nu vorbi prostii. E deja destul de penibil, Dumnezeu știe, și guvernul o s-o știe prin urmare, dar nu e motiv ca să te bosumfli. Trebuie să faci un efort pentru a face districtul să meargă. Trebuie ca *tu* să te pui pe cât posibil între el și orice insultă. Va trebui ca *tu* să-i arăți frânghiile de manevră. Va trebui ca tu să-i calmezi pe Khusru-Kheyl. Va trebui ca tu să-l avertizezi și pe Curbar de la poliție, să aibă ochii deschiși în caz de neplăceri. Eu sunt totdeauna la capătul unui fir de telegraf și dispus să-mi pun reputația în pericol pentru a ține în mână districtul împreună cu tine. Ai să-l pierzi pe al tău, sigur. Dacă faci să meargă lucrurile ca lumea și să nu fie ploaie de lovituri de baston în timpul unui turneu, el va fi acela onorat pentru asta. Și dacă ceva merge anapoda, ți se va spune că nu l-ai susținut cu bună credință.

— Treaba ne privește. Succesul e în mâinile lui Allah ! cum zicea Orde de câte ori era într-o situație mai nu știu cum ca de obicei.

Și Bellows plecă pe cal.

Veți găsi poate ciudat și deplorabil ca doi gentlemeni din administrația civilă a Maiestății Sale în Bengal să discute în acești termeni despre un alt gentleman, făcând parte și el din administrație și care este un om cultivat și prin asta afabil.

Și totuși ascultați niței zicerile inocente ale Mullahului orb din Jagai, preot al Khusru-Kheyl-ilor care e așezat pe o stâncă înaltă ce domină frontiera.

Cu cinci ani în urmă, o bombă plecată la întâmplare dintr-o baterie de tunuri de munte împroșcase de pământ figura Mullahului, ocupat în momentul acela cu lansarea unei trupe de Ghazis cu toată viteza contra unei jumătăți de duzină de baionete englezești.

Așa a devenit el orb și acest mic accident nu-i diminuase cu nimic ura contra englezilor.

Yardley-Orde îi cunoștea slăbiciunea și îl tachinase de mai multe ori pe tema asta, glumind.

— Câini ce sunteți, zicea Mullahul oamenilor din trib, adunați în jurul focului, câini bicluiți, ascultați de Orde-Sahib, îl numeați frate și vă purtați ca și cum ați fi fost copiii lui. Ei, bine! Veți vedea ce caz va face guvernul englez din voi. Orde-Sahib e mort, o știți.

— Ai! Ai! Ai! făcură o duzină de voci.

— Era un om. Cel care vine în locul lui, ghiciți cine e? Un Bengali din Bengal, un mâncător de pește, un om din sud.

— E o minciună, spune Khoda-Dad-Khan, și dacă tu n-ai fi preot, te-aș băga pe țeava puștii mele.

— Ah, acolo-mi ești, băutor de ocazie cu englezii? Du-te mâine de partea cealaltă a frontierei și oferă-ți serviciile succesorului lui Orde-Sahib și va trebui să-ți scoți încălțările la ușa cortului unui Bengali și să-ți pui ofranda în laba neagră a unui Bengali. Așa, știu, și în tinerețea mea, când un tânăr vorbea grosolan cu un Mullah care deschide porțile Cerului și ale Infernului, nu înfigea țeava puștii în gâtul Mullahului! Oh! Nu.

Mullahul cel orb îl ura pe Khoda-Dad-Khan cu o ură de Afgan, fiindcă amândoi își disputau conducerea triburilor, dar se temea de el mai întâi pentru darurile lui corporale și în al doilea rând pentru darurile sale spirituale.

Khoda-Dad-Khan privi inelul lui Orde și scoase un mormăit.

— Am să mă duc mâine, fiindcă nu sunt un prost bătrân care predică războiul contra englezilor. Dacă acest guvern, lovit de nebunie, a făcut asta, atunci...

— Atunci, croncăni Mullahul, ai să aduci tinerii și tu ai să cazi în cele patru sate de la frontieră?

— Sau am să-ți sucesc gâtul, corb negru de Jehannun, ca unui aducător de vești proaste.

Khoda-Dad-Khan își unse foarte grijuliu cu ulei lungile-i bucle, se încinse cu cea mai frumoasă centură bonkhariană și, escortat de câțiva prieteni, coborî de pe munte pentru a-i face o vizită noului sub-comisar din Kot-Khumarsen.

În același timp el aducea tributul: patru sau cinci mohuri de aur, piese prețioase datând din Akbar și legate într-o batistă albă.

Atunci sub-comisarul i-ar pipăi în mână și i-ar da înapoi.

Această mică ceremonie era uzitată pentru a da de înțeles că cei din Khusru-Kheyl vor fi pașnici atâta timp cât asta ar depinde de influența personală a lui Khoda-Dad-Khan, până data viitoare și mai ales dacă se-ntâmplă ca Khoda-Dad-Khan să-l găsească pe noul sub-comisar pe placul său.

Sub consulatul lui Yardley-Orde, vizita se termina printr-un somptuos dineu și poate și cu lichioruri păstrate special pentru această ocazie, în orice caz prin povești minunate și printr-o bună camaraderie.

Atunci, Khoda-Dad-Khan s-ar fi întors cu pas nesigur în fortăreața sa, jurând că Orde-Sahîb era un prinț, Tallantire un alt prinț și că oricine și-ar permite o incursiune pe teritoriul englez ar fi jupuit de viu.

In aceste împrejurări, el găsi că și corturile sub-comisarului conservau în întregime aspectul lor ordinar.

Crezându-se un privilegiat, el sări dintr-un singur pas mare portița și se găsi în prezența unui Bengali suav și durduliu, în costum englezesc, care scria la o masă.

Lipsit de elevația pe care o conferă educația și nepreocupându-se deloc de diplomele universitare, Khoda-Dad-Khan îl luă imediat pe om drept un Babu — funcționarul indigen al sub-comisarului —, drept un animal pe care-l detești și-l disprețuiești.

— Heu ! zise el cu bonomie, unde ți-e stăpânul, mic Babu ?

— Eu sunt sub-comisarul, spuse în engleză gentlemanul.

Dar el își exagera importanța și puterea diplomelor universitare, și începu să-l privească fix pe Khoda-Dad-Khan.

Dar când ai fost obișnuit din cea mai fragedă pruncie să vezi bătălia, masacrul și moartea subită, dacă sângele proaspăt îți agită nervii în același grad ca și vopseaua roșie și înainte de toate dacă ai crezut cu convingere că un Bengali este servitorul oricărui Hindustan și că Hindustanul în întregime este infinit mai jos decât importanța și simpatica voastră persoană, atunci sunteți, chiar fără educație, în stare să țineți piept unei priviri fixe chiar îndelung susținută.

Puteți chiar să faceți să coboare privirea pe un absolvent al unui colegiu din Oxford dacă acesta este născut într-o seră caldă, din părinți crescuți în seră caldă, temându-se de suferința fizică așa cum unii oameni se tem de păcat ; și mai ales când mama adversarului vostru l-a forțat să adoarmă cu groa-

zâ povestindu-i istorii teribile cu demoni care locuiesc în Afganistan, legende înspăimântătoare despre negroimea din nord.

Ochii care erau prevăzuți cu ochelari de aur se plecară spre sol.

semicerc pentru a ieși să-l caute pe Tallantire în împrejurimi.

— Iată, spuse el cu o voce grosolană, împingând spre el monezile, atingeți-le și înapoiați-le. Asta îmi garantează buna conduită. Dar, vai, Sanib, oare guvernul a înnebunit de ne trimite un câine de Bengali negru? Va trebui ca eu să servesc sub comanda unui asemenea om? Va trebui ca eu să lucrez la ordinele lui? Ce înseamnă asta?

— E un ordin, spuse Tallantire care se așteptase la o scenă de genul acesta. E un S... Sahib foarte instruit.

— El, un Sahib! E un *Khala admi** care nu merită nici să alerge la coada catârului unui negustor de ulcele. Toate popoarele pământului au tracasat Bengalul; e scris. Știi, când noi, ceilalți din nord, aveam nevoie de femei sau de pradă, știi unde ne duceam. În Bengal, niciodată în altă parte. Ce-i cu poveștile astea de adormit copiii, cu Sahib? Și încă și după Orde-Sahib? E-adevărat, Mullahul cel orb avea dreptate.

— Și ce zice Mullahul? întrebă Tallantire cu un ton neliniștit.

El n-avea deloc încredere în bătrânii cu ochii morți și cu limba ascuțită.

— Ei, bine, acum, din cauza jurământului pe care i l-am făcut lui Orde-Sahib când am asistat la moartea lui, acolo, lângă fluviu, am să vorbesc. În primul rând, e adevărat că englezii au pus călcâiul Bengali-ului pe propriul lor gât, și că nu mai e nici un fel de putere engleză în țară?

— Eu sunt aici, zise Tallantire, și servesc pe Manaranea** Angliei.

— Mullahul vorbea o altă limbă și a zis că fiindcă noi îl iubeam pe Orde-Sahib, guvernul ne trimite un porc pentru a se vedea că noi suntem câini și până în prezent am fost ținuți în frâu cu forța pumnului. Și tot așa ca să-i facă să plece pe soldații albi, ca să mai poată veni și alți Hindustani și că totul era pe punctul de a se schimba.

Iată cea mai mare gafă pe care o poate produce o politică rău înțeleasă într-o țară foarte vastă.

---

* Khala admi — un negru

** Manaranee — marea regină.

Ceea ce părea perfect posibil la Calcutta, foarte oportun la Bombay, absolut inatacabil la Madras e rău înțeles în nord și își schimbă cu totul înfățișarea pe malurile Indusului.

Khoda-Dad-Khan explică la fel de clar că acest lucru i se-ntâmpla fiindcă, tot având el în sinea lui intenția de a fi fidel, nu putea să răspundă realmente de membrii mai temerari ai tribului său sub influența Mullahului orb.

Ar fi putut pricinui o mulțime de neplăceri, ar fi putut să nu pricinuiască deloc, dar în orice caz ei n-aveau deloc intenția să se supună sub-comisarului.

Tallantire era oare sigur că în cazul în care s-ar fi practicat în mod sistematic jaful pe frontieră, trupele districtului ar fi putut curma asta prompt?

— Spune-i Mullahului, răspunse sec Tallantire, că dacă spune în continuare prostii, își va conduce oamenii la o moarte sigură și tribul său la blocadă, la amendă pentru violare de limite și la despăgubiri pentru sângele vărsat. Dar de ce să mai vorbești unui om al cărui cuvânt nu mai are greutate în deliberările tribului?

Khoda-Dad-Khan încasă această insultă.

El aflase un lucru pe care ținea mult să-l știe și se întoarse în munții lui pentru a primi complimentele batjocoritoare ale Mullahului, a cărui limbă, bântuind în preajma focurilor de campanie, era o flacără mai devorantă și decât flacăra hrănită cu galete de bălegar.

IV

Dacă ați vrea să acordați o clipă de atenție districtului necunoscut Kot-Kumharsen.

El se întinde, tăiat în două de cursul Indusului, sub linia înălțimilor Khusru, metereze inutile de pământ și de piatră asamblate la întâmplare.

El are șaptezeci de mile lungime pe cincizeci lățime, întreținea o populație cu puțin mai mică de două sute de mii de suflete și impozitele pe care le plătea se ridicau la patruzeci de mii de lire pe an pentru o suprafață din care o bună jumătate era deșert din care nu se putea scoate nimic.

Cultivatorii nu prea erau oameni cu caracter blând; lucrătorii din minele de sare erau încă și mai puțin, iar crescătorii de vite nu erau chiar deloc.

Un post de poliție în colțul de sus din dreapta și un foarte mic fort în pământ, în colțul de sus din stânga împiedicau în egală măsură contrabanda cu sare și șterpeleala de animale domestice, atât cât era posibil, după ce funcționarii civili uzaseră de influența lor.

În sfârșit, în colțul de jos în dreapta se afla Jumala, cartier general al districtului, mizerabilă adunătură de hambare albite cu piatră de calcar, pe care proprietari glumeți le închiriau sub numele de case, locuri infectate de febra de la frontiere prin care pătrundeau zilnic ploile și pe care vara le transformase în cuptoare.

Așa era locul spre care se îndrepta Grish-Chunder-Dé, pentru a lua oficial în primire funcția de șef de district.

Dar vestea venirii sale îl precedase.

Bengalii erau la fel de rari ca și câinii prepelicari cu păr lung printre acești locuitori simpli ai frontierei care-și crăpau unii altora capul cu lungile lor cazmale și aveau un cult imparțial pentru sanctuarele hinduse și mahomedane.

Ei se îmbulziseră să-l vadă, și-l arătau unii altora cu degetul, îl comparau când cu o bivoliță gata să fete, când cu un cal istovit, după cum le permitea slaba lor putere de a potrivi metaforele.

Rădeau de garda lui de poliție, întrebau cât timp marii Sicși vor mai fi de acord să plimbe maimuțe bengaleze.

Se informară dacă își adusese femeile cu el și îl făcură să promită că nu va intra în vorbă cu ale lor.

Și trecerea în revistă se încheie cu o vrăjitoare ridată care, în picioare la marginea drumului, își dădu o palmă peste sânii slabi, la trecerea lui și începu să strige :

— Am hrănit de-aici șase care-ar fi putut să mănânce șase mii ca *ăsta*. Guvernul i-a împușcat și uite ce-a făcut un rege din asta.

La care, un meșter de pluguri, mare zbanghiu cu turban albastru, cu o osatură imensă, țipă :

— Să speri, mătușă, că el are încă timp să-i ajungă din urmă pe fiii tăi morți.

Și copiii, mici bulgări bruni, se uitau cu curiozitate.

În general liota de copii avea de câștigat umblând fără rost după Orde Sahib și copiii n-aveau decât să deschidă gura

ca să primească bani mărunți sau să asculte cele mai autentice povești, din acelea cărora nici chiar mamele lor nu le știau de obicei decât prima jumătate.

Nu, nu omul acesta gras era cel care le-ar fi povestit cum Pir Prith a smuls dinții ochiului cu zece demoni, cum aceste pietre mari au venit singure să se aranjeze la rând pe vârful muntelui Khusru și ce s-ar fi întâmplat dacă de la poarta satului cineva ar fi strigat foarte tare către lupul gri : „Badl Khas a murit".

În acest timp, Grish-Chunder-Dé discuta îndelung și cu o voce precipitată cu Tallantire, așa cum o fac cei ce sunt „mai englezi decât englezii" de la Oxford și din țară, făcea dovada erudiției livrești legat de *bump suppers* *, de concursurile de cricket, de vânătoare cu câini dresați, de alte sporturi profane.

— Va trebui să-i ținem bine în mână pe acești oameni, spuse el o dată sau de două ori cu un ton nesigur, să-i ținem bine în mână, să-i mânăm cu hamul strâns. Nu servește la nimic, știți bine, să arăți delăsare în districtul tău.

Și, o clipă mai târziu, Tallantire îl auzi pe Debendra-Nath-Dé, care în mod fratern se atașase la șansa rudei sale și spera în umbra protecției sale pentru a-și rezolva și el problemele, zicând cu glas scăzut :

— „Mai mult valorează peștele uscat la Dacca decât săbiile trase la Delhi. Măi frate, oamenii âștia sunt diavoli, așa cum ne zicea mama. Și vei fi obligat să fii mereu cu ochii-n patru."

În seara aceea, avu loc o audiență într-un mic orășel neînsemnat, la treizeci de mile de Jumala.

Noul sub-comisar rosti un speech ca răspuns la felicitările funcționarilor subalterni indigeni.

Era un speech alcătuit cu grijă și care ar fi fost foarte plăcut dacă o frază din trei n-ar fi început prin aceste cuvinte inocente :

— *Hamara hokkum hai.* "

Atunci un hohot de râs, clar, vibrant ca sunet de clopot, țâșni din spatele cortului cel mare unde se așezaseră un oarecare număr din proprietarii de pe frontieră.

---

* bump suppers — prânz oferit la colegiul din Oxford sau Cambridge, care era câștigat la concursul de vâsle.

** Hamara hookum hai — din ordinul meu.

Râsul se întinse, își luă o nuanță de dispreț și figura slabă și ascuțită a lui Debendra-Nath-Dé se făcu palidă, iar Grish-Chunder-Dé întorcându-se spre Tallantire îi zise :

— Asta *dumneata* mi-ai făcut-o, dumneata ai organizat totul.

In aceeași clipă se auzi de afară un zgomot de potcoave de cai și apăru Curbar, supraintendentul poliției districtului, acoperit de sudoare și praf.

Statul îl exilase într-un colț de provincie, pentru șapte ani lungi, ca să împiedice contrabanda cu sare și spera o avansare care nu veni niciodată.

Uitase arta de a-și ține curată propria uniformă.

Își pusese niște pinteni ruginiți la cizmele văcsuite și purta negligent pe cap un turban sau o cască.

Slăbit, îmbătrânit, uzat de căldură și de frig el aștepta dreptul de a primi o pensie care l-ar fi împiedicat doar să crape de foame.

— Tallantire, spuse el, fără să se ocupe de Grish-Chunder-Dé, vino afară. Vreau să-ți vorbesc.

Ieșiră.

— Iată ce-i, reluă Curbar. Cei din Khusru-Kheyl au năvălit și au înconjurat o jumătate de duzină de *coolies* * pe cheiul cel nou al canalului lui Ferris. Ei au ucis un cuplu de oameni și au luat cu ei o femeie. Nu voiam să te deranjez pentru asta, Ferris e pe urmele lor, cu Hugonin, ajutorul meu și cu zece oameni de la poliția călare. Dar ăsta nu-i decât începutul, așa cred eu. Focurile lor s-au aprins pe înălțimile de la Hassan-Ardeb și, dacă nu ne grăbim, va fi o frumusețe de incendiu cât ține frontiera noastră. E sigur că or să facă un raid în cele patru sate Khusru care sunt în partea noastră. Iată unde au dus anii de gâlceavă de sânge între ei și știi bine că Mullahul cel orb n-a încetat să predice războiul sfânt de la moartea lui Orde. Ce zici de asta ?

— La dracu'! spuse Tallantire cu un aer preocupat. Au început-o cam repede. Ei bine, îmi pare c-am să fac bine să dau fuga călare la fortul Ziar și să iau de acolo toți oamenii disponibili ca să-i postez în satele din câmpie, de n-o fi prea târziu. Tommy Dodd comandă la fortul Ziar, cel puțin așa cred. Ferris și Hugonin ar trebui să le dea o lecție bună hoților de pe canal și... Nu, nu trebuie să-l compromitem cu ostentație pe șeful poliției la garda vistieriei. Dumneata, dumneata

* Coolies (engl.) — muncitori asiatici.

te întorci la canal. Eu am să-i telegrafiez lui Bullows să vină la Jumala cu un puernic detaşament de gardă de poliţie şi să vegheze asupra vistieriei. Nu va avea loc un atac în părţile astea, dar va fi de efect.

— Eu... Eu... ţin să ştiu ce înseamnă asta, spuse vocea sub-comisarului care îi urmase pe cei doi.

— Oh! zise Curbar, care făcând parte din poliţie, era incapabil să înţeleagă că cincisprezece ani de educaţie trebuie, în principiu, să facă dintr-un Bengali un englez — s-au bătut la frontieră. Sunt grămezi de oameni ucişi acolo. Se vor mai bate încă şi va mai fi o grămadă de oameni ucişi.

— De ce?

— Pentru că milioanele de locuitori ai acestei ţări nu sunt deloc mulţumiţi de dumneavoastră şi se gândesc că, sub autoritatea dumneavoastră îndulgentă o vor duce bine. Dar mă frapează un lucru: că aţi face mai bine să luaţi măsuri. După cum ştiţi, eu activez după ordinele dumneavoastră. Ce părere aveţi?

— Eu — Eu... vă iau pe toţi drept martori că nu mi-am asumat încă povara districtului, bâlbâi sub-comisarul, pe un ton care nu amintea cu nimic acel „mai englez..."

— Ah! Mă îndoiam. Ei bine, cum ziceam, Tallantire, planul dumitale e bun. Pune-l în aplicare. Ai nevoie de o escortă?

— Nu, numai de-un cal acceptabil. Dar ce depeşe sunt de trimis la cartierul general?

— Îmi închipui, după culoarea obrajilor lui, că superiorul dumneavoastră va trimite câteva telegrame extraordinare, înainte de sfârşitul nopţii. S-o facă, şi jumătate din trupele de provincie vor sosi să vadă ce se întâmplă. Bun, mergeţi, aveţi grijă. Khusru-Kheyl îşi dă loviturile de jos în sus, amintiţi-vă asta... Oh! Mir Klan, daţi-i lui Tallantire cel mai bun cal şi spuneţi să plece cinci oameni să-l escorteze la Jumala pe sub-comisarul Sahib Bahadur. E o treabă urgentă.

Treaba era urgentă într-adevăr şi Debendra-Nath-Dé n-o îmbunătăţea cu nimic cramponându-se de graba unui poliţist şi întrebând care-i drumul cel mai scurt, dar cel mai scurt posibil ca să meargă la Jumala.

Or, originalitatea aduce ghinion în Bengali.

Debendra-Nath-Dé ar fi trebuit să rămână cu fratele lui, care fugi cam grăbit spre Jumala, urmărind calea ferată şi aducând mulţumiri unor divinităţi absolut necunoscute celor mai bogate dintre universităţi, pentru aceea că nu şi-a asumat absolut deloc încă guvernarea districtului şi putea încă — fericită resursă a unei rase ingenioase — să cadă bolnav.

Și am regretul s-o spun, când ajunse la destinație, doi polițiști, cărora nu le lipsea deloc spiritul grosier și care vorbiseră între ei tot zgâlțâindu-se pe șeile lor pe cai, organizară un divertisment în onoarea lui.

El consta în aceea că mai întâi unul din ei, apoi celălalt, intrară în camera lui pentru a-i da detalii extraordinare privind războiul și ridicarea în masă a triburilor sângeroase, diabolice, asupra incendierilor de orașe.

Ar fi cam la fel ca și cum ai alerga călare, spuneau cei doi potlogari în compania lui Curbar, în urmărirea Afganilor imposibil de prins.

La fiecare invenție, auditoriul avea de manevrat telegraful vreo jumătate de oră și de trimis depeșe cărora cu greu le mai putea anula efectul la Delhi.

Grish-Chunder-Dé telegrafie astfel tuturor autorităților care aveau dreptul să pună în mișcare o baionetă sau să opereze o schimbare în modul de a pătrunde.

Era singur.

Ajutoarele lui fugiseră și nu era adevărat că el nu-și asumase deloc administrația districtului.

Dacă telegramele au fost transmise, s-au întâmplat o mulțime de lucruri, dar cum unicul primitor de semnale care se afla la Jumala se dusese la culcare, cum șeful de gară, după ce a aruncat o privire pe enormul teanc de hârtii, descoperi că regulamentul căilor ferate îi interzicea să transmită mesaje imperiale, polițiștii Ram Singh și Nigal Singh fură absolviți de obligație și transformară grămada de hârtii în pernă ca să doarmă pe ea confortabil.

Tallantire își vârâ pintenii în burta unui impetuos armăsar cu ochii de un albastru de porțelan și se apucă să facă o cavalcadă de patruzeci și cinci de mile cât îl despărțeau de fortul Ziar.

Capabil să parcurgă districtul cu ochii legați, el nu-și pierdu deloc timpul ca să caute scurtături.

El coborî drept de-a curmezișul acestui ținut cu pășuni bogate până la vadul unde murise Orde și unde fusese înmormântat.

Solul prăfos stingea zgomotul copitelor calului său.

Luna făcea să-i meargă în față umbra lui, spiriduș neobosit și roua abundentă îl udă până la piele.

Movile, mărăcini care biciuiau pântecul calului său, drumul nepavat cu macadam ori ramurile de tamaris îi șfichiuiau fruntea ca niște canini, câmpii fără sfârșit, coborâșuri, toate

acoperite de buruieni și presărate cu vite somnolente, deșerturi de-a dreptul și coline noi, toate acestea defilau și armăsarul înainta cu greu în nisipul profund de pe malul Indusului.

Tallantire nu avu nici o idee distinctă până în momentul în care vârful bacului, balansându-se, nu atinse pământul pe celălalt mal și unde calul său sări brusc într-o parte și avu o ezitare în fața pietrei albe de la mormântul lui Orde.

Atunci el își descoperi capul și strigă, atât de tare că mortul l-ar fi putut auzi.

— Iată-ne la drum, bătrâne! Urează-mi noroc.

În frigul glacial al zorilor, el ciocănea cu fierul scăriței de șa poarta fortului Ziar, unde cincizeci de sâbii din acest regiment în zdrențe se presupune că vegheau la interesele Majestății sale pe o întindere de câteva sute de mile de frontieră.

Acest fort în particular era comandat de un sub-ofițer care, născut dintr-o familie veche de Deroulett, răspundea normal la numele de Tommy Dodd.

Tallantire îl găsi înfășurat într-un palton de blană de oaie, frisonând de febră ca o frunză care tremură și încercând să descifreze lista bolnavilor întocmită de farmacistul indigen.

— Ah! Iată-vă! spuse el. Ei, noi suntem bolnavi cu toții și nu cred să pot să urc pe cal mai mult de treizeci de oameni, dar noi avem toată bu-bu-bunăvoința... O clipă, vi se pare asta efectul unei capcane ori al unei minciuni?

Și îi întinse lui Tallantire o foaie de hârtie pe care erau scrise cu greutate, în caractere gurmukhi:

„Noi nu putem să stăpânim caii cei tineri. Ei vor să-și ia hrana de cum descrește luna, în cele patru sate de pe frontieră. Ei vor ieși noaptea viitoare prin pasul de la Jagai".

Apoi aceste cuvinte într-o engleză curgătoare:

„Prietenul dumneavoastră sincer",

— Brav om! zise Tallantire; e opera lui Khoda Dad-Khan, o știu. Este singura buche de engleză pe care el a putut vreodată să și-o bage în cap și de care el e nespus de mândru. El își joacă partida împotriva Mullahului orb, vicleanul de el.

— Eu nu mă pricep la politica celor din Khusru-Kheyl, dar dacă voi sunteți satisfăcuți, sunt și eu. Hârtia asta a fost lansată noaptea trecută pe deasupra porții fortului. M-am gândit că am putea face un efort să aflăm despre ce este vorba. Oh! dar uite că noi suntem bolnavi de febră: nu-i nici o îndoială. Crezi că e o treabă serioasă, după părerea dumitale? spuse Tommy Dodd.

Tallantire îi schiță în câteva cuvinte situația și Dodd șuiera și tremura de febră rând pe rând.

El consacră acea zi strategiei, artei războiului și repunerii pe picioare a bolnavilor, așa încât la sfârșitul zilei el putea să dispună de patruzeci și doi de soldați, slabi, obosiți, zdrențăroși.

Tommy Dodd îi contemplă cu orgoliu și le adresă aceste cuvinte :

„Soldați, dacă muriți, veți merge în infern. În consecință, încercați să rămâneți în viață. Dar dacă mergeți în infern, nu poate fi mai cald acolo decât aici și nimeni nu poate să spună că vom suferi și acolo de febră. În consecință, nu vă temeți de moarte. Acum, defilați pe latura stângă !"

Ei răseră cu tristețe și plecară.

V

Multă vreme se va scurge până când cei din Khusru-Kheyl să uite atacul lor de noapte asupra satelor din ținutul de jos.

Mullahul promisese o victorie ușoară și o bogată pradă de război dar iată că soldații înarmați de Regină au ieșit parcă de sub pământ și i-au lovit la întâmplare, călărind în goană la lumina stelelor, că nu mai știau încotro s-o apuce și toți avură teama că au atras o întreagă armată pe spinarea lor și se retraseră în munții lor.

Fură văzuți, în această pătimașă fugă, o mulțime de oameni sucombând din pricina rănilor făcute de lamele afgane dirijate de jos în sus și mai mult încă, de gloanțele trase de tirul mai multor puști cu bătaie lungă.

Atunci începură să strige că e trădare la mijloc și când și-au recâștigat înălțimile pe care și le păzeau, au pierdut în câmpie acolo jos nu numai vreo patruzeci de morți și vreo șaizeci de răniți, ci și toată încrederea în Mullahul cel orb.

Zbierau, înjurau și discutau despre asta în jurul focului.

Femeile se lamentau de pierderile suferite și Mullahul, cu vocea lui ascuțită, îi blestema pe cei ce se întorceau.

Atunci Khoda-Dad-Khan, elocvent în limbajul său improvizat și care nu luase nici un pic parte la luptă, se sculă pentru a se folosi de circumstanțe.

El făcu remarca, că tribul îi era dator de toate necazurile sale, de la primul până la ultimul, Mullahului orb, care-i mîntise până în cele mai mici detalii și, prin cuvintele lui, îi băgase într-o cursă.

Era fără îndoială un afront ca un Bengali, un fiu de Bengali să emită pretenția să administreze frontiera, dar acest fapt nu era deloc de natură să anunțe, așa cum pretindea Mullahul, o eră de necuviințe și de jecmăneală, și inexplicabila prostie a englezilor nu le micșorase cătuși de puțin energia de a-și păzi frontiera.

Dimpotrivă, tribul dezamăgit, în ciuda tacticii șefilor săi, urma să-și vadă, chiar în momentul când stocul său de provizii era cel mai scăzut, întrerupt orice fel de comerț cu Hindustanul, până în ziua în care și-ar fi trimis ostateci ca gaj de bună purtare și ar fi plătit pentru dezordinile comise, și un impozit de sânge la prețul de treizeci și șase de lire englezești pe cap de sătean ucis.

— Și știi asta, acești câini din regiunea de jos vor jura că noi am ucis cu zecile. O să plătească Mullahul amenzile sau va trebui să ne vindem noi puștile ?

Se auzi mormăit surd în jurul focului :

— Acum, fiindcă toată asta e opera Mullahului de la care n-am câștigat decât promisiunea Raiului, eu sunt de părere că noi ceilalți oameni din Khusru-Kheyl, avem nevoie de o capelă unde să ne facem rugăciunile. Suntem slăbiți și pe viitor cum o să fim în stare să trecem frontiera spre Madar-Kheyl, cum ne era obiceiul, ca să îngenunchem la mormântul lui Pir Saiji ? Oamenii din Madar ne vor ieși în cale pe neașteptate și pe bună dreptate. Dar Mullahul nostru e un om sfânt. El a trimis astănoapte în paradis vreo patruzeci dintre noi. Atunci el să ne însoțească turma și noi vom construi pe corpul lui această capelă cu boltă de olane albastre de Moultan și vom aprinde candele la picioarele lui în toate zilele de vineri. Va fi un sfânt. Vom avea capela noastră și femeile noastre se vor ruga aici din nou pentru recolte și pentru astuparea găurilor pe care le-am căpătat în pățania asta de revoltă. Ce ziceți de asta ?

Un rânjet cumplit veni în întâmpinarea acestei sugestii și curând acestui râs îi succedă dulcele *Wheep-Wheep* al cuțitelor scoase din teci.

Era un sfat din cele mai oportune și care corespundea unei nevoi de multă vreme resimțită de către trib.

Mullahul se îndreptă dintr-o săritură, cu globii ochilor săi stinși ieșindu-i din orbite, simțind moartea dacă nu o vedea, și

chemând cu mari țipete blestemul lui Dumnezeu și al lui Mahomed asupra tribului.

Atunci începu în jurul focurilor și printre ele, o parte din acea baba-oarba pe care Khuruk Shah, poetul tribului, a cântat-o în versuri ce nu vor pieri niciodată.

Îl gâdilau ușurel la subsuori cu vârful cuțitului.

El făcu un salt într-o parte scoțând un țipăt, dar asta pentru a simți o lamă rece trecându-i pe la ceafă sau gura puștii mângâindu-i bărbia.

El își chemă partizanii în ajutor, dar cel mai mare număr dintre aceștia rămaseseră să zacă în câmpii, căci Khoda-Dad-Khan își dăduse o oarecare osteneală ca să le asigure moartea.

Oamenii îi descriseră splendoarea capelei pe care ar construind-o și copiii băteau din palme, strigând :

— Aleargă, Mullahule ! Aleargă, e unul în spatele tău !

La urmă, după ce s-au distrat destul, fratele lui Khoda-Dad-Khan îi plantă un cuțit între coaste.

— Și ca urmare, spuse Khoda-Dad-Khan, cu o simplitate încântătoare, eu sunt în prezent șeful în Khusru-Kheyl.

Nimeni nu protestă și toată lumea merse la culcare, să-și odihnească picioarele înțepenite și dureroase.

Acolo, jos în câmpie, Tommy Dodd ținea o conferință despre frumusețile unui atac nocturn de cavalerie și Tallantire, aplecat pe șa, se lăsa pradă unor hohote de râs convulsive, pentru că la încheietura mâinii atârna o sabie pătată de sânge de-al celor din Khusru-Kheyl, tribul pe care Orde îl ținuse atât de bine în frâu.

Un soldat rajput îi făcuse remarca privitoare la urechea dreaptă a calului său care fusese tăiată de la rădăcină cu o lovitură de sabie lansată la întâmplare de mâna neexperimentată a cavaleristului său și Tallantire nu mai rezistă.

Râse, plânse cu sughițuri și chiar atunci Tommy Dodd îl implora să coboare și să se culce.

— Va trebui să așteptăm până în zori, zise el. Am telegrafiat colonelului chiar în momentul când plecam să trimită în spatele nostru o companie de Beshaklis. O să fie furios văzând că ne-am păstrat întreaga plăcere numai pentru noi. Netrebnicii ăștia de pe coline n-or să ne mai facă necazuri.

— Atunci spuneți celor din Beshaklis să-și continue ruta și să meargă să se uite ce-o să i se-ntâmple lui Curbar, pe canal. O să trebuiască să facem patrule pe toată lungimea frontierei. Sunteți sigur — Tommy, că... că asta... era numai urechea calului... ?

— Oh! Absolut sigur, zise Tommy. Era cât pe-aci să-i tăiaţi capul. Eu v-am văzut când ne-am aruncat în încălerare. Ei, hai, dormi, bătrâne...

Spre prânz sosiră două escadroane de Berhaklis şi o trupă de confraţi, ofiţeri de pe frontieră, toţi furioşi şi cerând ca Tommy Dodd să compară în faţa unui consiliu de război pentru a-i fi făcut „să rateze picnic-ul".

Apoi, toţi porniră în galop traversând câmpiile până la şantierele canalului, unde Ferris, Curbar şi Hugonin erau pe punctul să ţină o predică unor coolies îngroziţi, demonstrându-le ce prostie enormă era să abandoneze un serviciu bun şi un salariu bun numai fiindcă o duzină din camarazii lor au fost tăiaţi în bucăţele.

Vederea unei trupe pe Beshaklis aduse înapoi încrederea care se cam clătina şi fracţiunea de Khusru-Kheyl pe care poliţia o urmărise, avu satisfacţia să contemple malul canalului forfotind de activitate ca de obicei, în timp ce aceia dintre ei care se refugiaseră în albiile torentelor şi în văgăuni erau urmăriţi pe acolo de către soldaţi.

Spre apusul soarelui începu o necruţătoare patrulare a frontierei executată de poliţie şi de trupă, aidoma eternei goane a cowboy-ilor în jurul vitei care se încăpăţânează să nu se arate docilă.

— În prezent, spunea Khoda-Dad-Khan camarazilor lui, arătându-le în depărtare o linie de focuri ce clipeau, puteţi vedea până în ce punct se va schimba vechea ordine a lucrurilor. După cavalerie, or să soseacă drăcoaicele de tunuri mici pe care ei le pot trage până pe crestele munţilor şi chiar, aşa cum ştiu eu, până în nori, dacă noi suntem stăpânii culmilor. Dacă consiliul tribului găseşte că e bine, voi merge să-l găsesc pe Tallantire Sahib, — el mă iubeşte — şi am să văd dacă pot să facem ceva să evităm blocada. Să vorbesc în numele tribului?

— Da, în numele lui Dumnezeu, vorbeşte pentru trib! Ce mai străluceşte blestematele de corturi! Şi-or trimite oare englezii trupele prin telegraf ori asta-i opera lui Bengali?

La coborârea din munţi, Khoda-Dad-Khan fu oprit de o discuţie cu un om din tribul vecin, ceea ce îl determină să facă o cale întoarsă pentru a-şi lua ceva ce uitase.

Apoi, pornind spre cei doi soldaţi care-l urmăriseră, pe compatriotul său, ceru să fie condus sub escortă, în prezenţa lui Tallantire care era cu Bullows la Jumala.

Frontiera era liniștită și momentul explicațiilor date în scris sosise.

— Domnul fie lăudat, spunea Bullows, că aceste necazuri au venit așa degrabă. Sigur, nu vom putea explica în amănunt cauza lor, dar India întreagă va înțelege. Și e preferabil să ai o vie și scurtă explozie decât cinci ani de administrare slabă dincoace de frontieră. Asta costă mai puțin. Grish-Chunder-Dé s-a îmbolnăvit și a fost transferat în propria sa provincie fără să primească nici o mustrare. El insista cu ardoare pe faptul că el încă nu se instalase oficial în acest district.

— Normal, răspunse Tallantire cu amărăciune. Ei, bine! care-i vina de care se presupune că sunt vinovat?

— Oh! Vi se va spune că ați depășit toate previziunile noastre, că ar fi trebuit să redactați un raport, să scrieți, să avizați, timp de trei săptămâni, timpul necesar ca cei din Khusru-Kheyl să poată în mod serios să coboare în forță. Dar eu nu cred că autoritățile ar îndrăzni să facă zgomot pe tema asta. Ele și-au primit lecția. Ați văzut cum prezintă Curbar afacerea? E incapabil să redacteze un raport, dar e capabil să spună adevărul.

— La ce servește să spui adevărul? Ar face mai bine să rupă raportul? Eu am destule din astea. Sunt descurajat complet. Tărăboiul ăsta era de-o inutilitate absolută. Singurul lui avantaj e că ne-a descotorosit de acest Babu.

Atunci Khoda-Dad-Khan își făcu intrarea, ținând în mâini un mic sac de plasă plin cu nutreț și cu doi soldați după el.

— Ați putea să nu fiți niciodată obosiți! spuse el pe un ton de bună dispoziție. Ei, bine, Sahib, a fost o bătălie frumoasă și mama lui Naim Shah vă datorează ceva, Tallantire Sahib. O lovitură sigură cu ascuțișul de-a curmezișul maxilarului, o coastă căptușită și iacă c-a intrat direct în claviculă. O lovitură frumoasă, într-adevăr! Dar eu vin să vorbesc pentru trib. S-a comis o greșeală... o mare greșeală. Tu știi, Tallantire Sahib, eu și ai mei am păstrat legământul pe care i l-am făcut lui Orde Sahib pe malul Indusului.

— Cum își păstrează un Afgan cuțitul, tăind c-o parte, slăbind de cealaltă, spuse Tallantire.

— Asta nu dă decât un plus de forță loviturii, deci, dar eu zic adevărul în fața lui Dumnezeu. Numai Mullahul orb, el singur a antrenat pe tineri în așa ceva, cu vorbe meșteșugite. A zis că nu mai e lege pentru frontiera lui fiindcă au trimis un Bengali și că nu mai avem de ce ne teme de englezi. Atunci ei au coborât ca să se răzbune de această insultă și să prade.

Știți ce s-a-ntâmplat și ce am făcut ca să repar totul. Acum o sută dintre ai noștri sunt uciși ori răniți. Suntem cu toții năuciți și mâhniți și nu mai avem nici un chef să facem război. Mai mult, pentru că ne-ați ascultat în chip favorabil, noi am tăiat capul Mullahului orb ale cărui sfaturi ne-au condus în comiterea unei nebunii. Îl aduc, drept dovadă...

Și îl aruncă pe jos.

— N-o să mai facă necazuri nimănui, fiindcă acum *eu* sunt șef și de aici înainte am să am un loc mai sus la toate audiențele. Totuși e ceva ce compensează acest cap. S-a mai comis o greșeală. Unul dintre oamenii noștri l-a întâlnit pe acest animal negru, acest Bengali, cauza tuturor acestor nenorociri, care era călare, mergând la întâmplare și plângând. Alla-Dad-Khan, pe care am să-l împușc mâine, dacă doriți, s-a gândit că acest om a fost cauza morții atâtor oameni de treabă. El a făcut să sară acest cap și eu vi-l aduc ca să vă puteți acoperi rușinea, înmormântându-l. Vedeți, nimeni nu i-a luat ochelarii, deși sunt de aur.

Și Tallantire văzu rostogolindu-se la picioarele sale capul ras de păr al unui gentleman bengali, cu ochelari pe nas, cu ochii larg deschiși, cu gura căscată, — capul Groazei încarnate.

Bullows se aplecă.

— Totuși asta va fi o nouă amendă pentru moarte și o amendă serioasă, Khoda-Dad-Khan, fiindcă acest cap este al lui Debendra-Nath, fratele sub-comisarului. Cât despre Babu, e de mult timp în siguranță. Toată lumea o știe, cu excepția acestor imbecili de Khusru-Kheyl.

— Bah! Puțin contează al cui e acest stârv. Pentru mine e carne. Individul ăsta era la poalele munților noștri, întrebând de drumul spre Jumala și Alla-Dad-Khan i l-a arătat pe cel al lui Jehannum, fiindcă e un imbecil, așa cum ai spus. Rămâne de văzut ce-o să ne facă Guvernul. Cât despre blocadă...

— Cine ești tu, vânzător de carne de câine, spuse Tallantire cu o voce tunătoare, pentru a vorbi de condiții și de tratate? Întoarce-te în munți și așteaptă acolo să cheme Guvernul poporul tău ca să-l pedepsească — copii imbecili ce sunteți. Numărați-vă morții și rămâneți liniștiți. Și să fiți siguri că Guvernul vă va trimite un *om*.

— Cu atât mai bine, replică Khoda-Dad-Khan, că și noi suntem oameni.

Și îl privi pe Tallantire în ochi și adăugă :

— Și să dea Dumnezeu, Sahib, ca omul acela, să fii tu.

EVREUL RĂTĂCITOR

— Dacă faceți ocolul pământului în direcția orientului, câștigați o zi, i-au spus oamenii de știință lui John Hay.

De-a lungul anilor, John Hay a mers în est, în vest, în nord, în sud, a făcut afaceri, a fost îndrăgostit, și-a întemeiat o familie, așa cum fac mulți dintre oameni și informația științifică menționată mai sus a rămas uitată în adâncimile spiritului său cu mii de alte lucruri de egală importanță.

Murindu-i o rudă bogată, el se găsi în posesia unei averi care depășea toate previziunile rezonabile pe care le făcuse în cariera precedentă care a fost accidentată și neplăcută.

La drept vorbind, cu mult înainte ca acea dispoziție testamentară să i se fi ivit, existase în creierul lui John Hay un norișor, o ușoară scădere a inteligenței care apărea, dispărea aproape înainte ca el să fi putut întrezări cea mai mică soluție de continuitate.

Așa cum zboară liliecii la mici distanțe în jurul streșinilor de la case pentru a avertiza că obscuritatea se apropie.

El intră în posesia unor sume considerabile în bani, în pământuri, în case, dar în spatele încântării lui se ridica o fantomă care striga că nu mai are prea mult să se bucure de toate acestea.

Era fantoma rudei bogate, care fusese autorizată să se întoarcă pe pământ pentru a-l face să moară pe nepotul său prin forța supliciului.

În consecință, impuns de acest eveniment perpetuu, John Hay, fără a se abandona acestui fix al său, în mod grav afectat de o agitație în mijlocul căreia el tăinuise norul pe care-l avea în spirit, converti toate valorile, casele, pământurile în frumoase pietre prețioase-suverani, de un roșu aprins, rotunde, sclipitoare, valorând fiecare douăzeci de șilingi.

Pământurile pot să-şi piardă orice valoare, casele pot să se înalţe la cer, palide aripi ale flăcării roşii, dar până-n ziua de apoi un suveran va rămâne un suveran, în alţi termeni un rege al plăcerilor.

În posesia suveranilor săi, John Hay i-ar fi cheltuit poate pe vreo distracţie grosolană, după pofta inimii sale, dar el era obsedat de perpetua teamă de moarte, căci fantoma rudei sale rămânea în picioare în vestibulul casei sale, alături de cuierul de pălării şi îşi petrecea timpul strigându-i că viaţa e scurtă, că nimic nu-l putea face să spere o prelungire şi că deja pompele funebre luau măsura de sicriu pentru nepotul său.

John Hay era aproape tot timpul singur acasă şi chiar şi atunci când era cu cineva, prietenii săi nu puteau să audă ţipetele unchiului.

Umbra interioară a creierului său se lărgea, devenea mai neagră.

Teama de moarte îl împingea pe John Hay spre nebunie.

Atunci, din profunzimile spiritului său, unde avea înghesuite toate informaţiile scoase din uz, ţâşni la lumină acest fapt ştiinţific al călătoriei în direcţia orientului.

Încă de la prima ocazie când unchiul său striga din josul scării că trebuie să se grăbească a trăi, o voce şi mai pătrunzătoare îi striga :

— De fiecare dată când faci turul lumii în direcţia orientului, câştigi o zi.

John Hay, care simţea crescând în el neîncrederea şi bănuielile privind specia umană, era prea puţin dornic să împărtăşească prietenilor săi acest preţios mesaj de speranţă.

Ar fi fost în stare să-l înhaţe ei, acest mesaj, pentru a-i face analiza.

Era cert că faptul era adevărat şi era pentru el o suferinţă ascuţită să-l vadă disecat de prea grosolane mâini.

Printre toate generaţiile umane care trudesc din greu, el era singurul căruia îi fusese încredinţat secretul nemuririi

Ar fi fost o impietate, ar fi însemnat să mergi împotriva planurilor Creatorului, să pui omenirea în mişcare în direcţia orientului.

În afară de asta, ar fi rezultat o îmbulzeală neplăcută asupra *steamer**-elor și John Hay dorea în plus să fie singur.

Dacă reușea să facă ocolul pământului în două luni un anumit personaj pe care-l întâlnise în lecturile lui, dar al cărui nume nu și-l putea aminti, făcuse traiectul complet în optzeci de zile, — ar fi avut beneficiul net al unei zile întregi, și continuând tot așa timp de treizeci de ani fără întrerupere, ar fi câștigat o sută optzeci de zile, adică aproape o jumătate de an.

Asta n-ar fi însemnat mult, dar cu timpul, cu progresul pe care-l vor face omenirea și civilizația, ar fi putut să-și intensifice viteza.

Înarmat cu un număr serios de suverani, John Hay se puse în mișcare pentru călătoriile sale, la vârsta de treizeci și cinci de ani, și în compania a două impulsuri când plecă de la Douvres spre Calais.

Tocmai se dădea în funcțiune calea ferată din valea Eufratului și el fu primul om care luă la Calais un bilet direct spre Calcutta, ceea ce însemna treisprezece zile petrecute în tren.

Treisprezece zile petrecute în tren nu e prea favorabil pentru nervi, dar el făcu ocolul lumii și parcurse traiectul din America la Calais în douăsprezece zile, echipat pentru două luni.

Iată-l deci întors cu un prețios avans de douăzeci și patru de ore la activ.

Trecură trei ani; John Hay își făcea cu religiozitate turul în jurul lumii cu scopul de a avea mai mult timp de consacrat întrebuințării suveranilor săi.

Sfârși prin a fi cunoscut pe un mare număr de linii ca omul care nu voia decât să meargă înainte.

Când era întrebat cine este, el răspundea:

— Sunt persoana care vrea să trăiască și în momentul de față mă ocup să dobândesc asta.

Zilele treceau când urmărind șiajul alb care se forma în urma prorei steamer-elor celor mai rapide, când pierzând cu privirea solul brun care trecea într-o clipă prin fața portierelor trenurilor celor mai accelerate.

---

* steamer — vapor cu aburi.

Își nota pe un carnețel fiecare minut pe care-l ștergea din eternitatea nemiloasă printr-o învârtire de roată sau o rotire de elice.

— Iată ce face mai mult decât să te rogi pentru o viață lungă, spuse John Hay, când se îndrepta spre orient pentru a-și începe cel de-al douăzecelea circuit.

Timpul făcuse pentru el mai mult decât îndrăznise să spere.

Grație prelungirii liniei din valea Brahmaputrei până la întâlnirea cu drumul de fier interior din China, acest bilet de calea ferată era valabil până la Hong-Kong via Karachi și Calcutta.

Turul complet se putea încheia în patruzeci și șapte de zile, plus o fracțiune.

Debordând de o fatală exaltare, John Hay încredință secretul longevității sale unicei sale prietene, persoana care-și luase obligația pazei apartamentului său de la Londra.

El spuse și plecă.

Dar ea era o femeie plină de idei și merse fără întârziere să-i consulte pe oamenii legii, cei care-l puseseră primii pe John Hay în posesia strălucitei lui moșteniri.

Mai rămânea un mare număr de suverani și un alt Hay ardea de dorința de a-i cheltui în lucruri mai prețioase decât biletele de tren și locurile la bordul steamer-elor.

Procesul fu lung, căci atunci când un om călătorește ca să-și salveze viața, el nu-și pierde vremea.

John Hay înainta din nou în cursa lui în jurul lumii și îl întâlni la Madras pe doctorul frânt de oboseală care fusese trimis după el.

Acolo și-a aflat el recompensa pentru chinurile lui și certitudinea unei fericite nemuriri.

Într-o jumătate de oră, doctorul care-l așteptase cu nerăbdare la pândă pe acest om cu buzele uscate, cu mâinile tremurânde, cu ochii mereu întorși spre orient, îl convinse să se odihnească puțin într-o căsuță situată pe plaja din Madras.

Singurul lucru ce-i mai rămânea de aici încolo de făcut lui John Hay era să stea suspendat pe acoperișul casei sale, prin cabluri, și să lase sfera terestră să se învârtească după placul ei dedesubtul lui.

Era mai avantajos decât steamer-ul sau trenul, căci în fiecare zi el câștigă o zi și devenea astfel egal cu soarele care nu moare.

Celălalt Hay se obliga să-i plătească cheltuielile veșnic.

* * *

Noi nu putem, e adevărat, să luăm la Calais bilete pentru Hong-Kong, dar asta se va putea poate peste vreo cincisprezece ani.

Și, în orice caz, unii oameni vă vor spune că dacă urmați calea meridională a Indiei, veți găsi într-un cochet bungalow, albit cu var, un om așezat într-un scaun suspendat de acoperiș.

El este instalat pe o foaie subțire de oțel, suficientă, se știe, pentru a anihila atracția terestră.

Acest om e deja bătrân, uzat și face față continuu Soarelui-Răsare.

El ține în mână un ceas cu contor, în vederea măsurării acestei curse a eternității.

El nu poate bea, nici fuma, iar cheltuielile pentru hrana lui se ridică la mai mult de douăzeci și cinci de rupii pe lună, dar e John Hay, nemuritorul.

El aude afară lumea rostogolindu-se cu un zgomot de tunet și e foarte preocupat să explice că el nu e răspunzător de nimic; dar dacă-i spuneți cumva că acel zgomot nu e decât cel al refluxului, el varsă lacrimi amare, căci umbra care este în creierul său se împrăștie pentru o clipă, timp în care creierul își suspendă opera, și el are uneori îndoieli asupra sincerității doctorului.

— De ce, spune John Hay, soarele ăsta nu rămâne oare mereu deasupra capului meu?

Poliţistul gonea peste pădurea din Himalaia, sub stejarii învăluiţi în muşchi şi ordonanţa lui mergea la trap în urma lui.

— E o treabă urâtă, Bhere-Singh, spuse poliţistul. Unde sunt ?

— E chiar o treabă urâtă, spuse Bhere-Singh. Cât despre ei, fără nici o îndoială că sunt gata să se prăjească într-un altfel de foc decât din ramuri de brad.

— Să sperăm că nu, spuse poliţistul, căci ţinând cont de diferenţa dintre o rasă şi alta, e povestea Francescăi di Rimini, Bhere-Singh.

Bhere-Singh nu cunoştea nici o iotă despre povestea Francescăi di Rimini, aşa că tăcu chitic până ajunseră într-un luminiş al cărbunarilor, unde flăcările slabe cântau : „Whit ! Whit ! Whit !“ şi pâlpâiau murmurând pe cenuşa albă.

Acest rug trebuie să fi fost considerabil când era în combustie.

Îl văzuseră noaptea strălucind, urcând, coborând, din Donga-Pa, pe versantul opus văii şi îşi spuseseră că probabil cărbunarii din Kodru erau pe punctul de a se îmbăta.

Dar erau pur şi simplu Suket-Singh, *cipaye* * în regimentul 102 de infanterie indigenă din Punjaub şi Athira, o femeie, — care ardeau, ardeau, ardeau.

Iată ce se întâmplase şi poliţistul confirmă spusele mele.

Athira era soţia lui Madhu, care era cărbunar, chior şi cu un caracter foarte urât.

La opt zile de la căsătorie, o bătu pe Athira cu un băţ zdravăn.

* cipaye — soldat autohton din armata engleză a Indiilor

O lună mai târziu, Suket-Singh, cipaye, sosi pe acolo căutând răcoarea munților, cu un concediu luat de la regiment și îi electriză pur și simplu pe sătenii din Kodru prin expunerea amănunțită a serviciilor militare și de glorie sub ordinele guvernului, cu stima pe care o avea pentru el, Suket-Singh, colonelul Sahib Bahadur.

Și Desdemona îl asculta pe Othello, așa cum fac toate Desdemonele din lume, îl asculta și îl iubea.

— Eu am o soție, spunea Suket-Singh, deși, după toate, n-ar însemna mare lucru. Și sunt obligat, după un timp, să mă întorc la regimentul meu și n-aș vrea să dezertez fiindcă mă gândesc să ajung *havildar*.*

Nu există echivalent himalaian al tiradei: „N-aș putea să te iubesc atâta, scumpo, dacă n-aș iubi onoarea și mai mult", dar Suket-Singh era pe-aproape.

— Nu-ți face griji din asta, spuse Athira. Rămâi cu mine și dacă Madhu vrea să mă bată, bate-l și tu.

— Foarte bine, spuse Suket-Singh.

Și îl bătu crunt pe Madhu, spre marea plăcere a tuturor cărbunarilor din Kodru.

— Asta i-ajunge, spuse Suket-Singh, dându-l de-a dura pe Madhu pe coasta povârnișului. Acum o să avem liniște.

Dar Madhu urcă din nou pe coasta înverzită, târându-se și veni să se învârtă prinprejurul colibei sale, cu ochii plini de mânie.

— O să mă omoare, îi spuse Athira lui Suket-Singh. Trebuie să mă duci de aici.

— Asta o să fie grozav de stânjenitor pentru mine în serviciu. Soția mea îmi va smulge barba, dar nu contează, spuse Suket-Singh, am să te iau.

Și avu neplăceri, scandal la cazarmă.

Suket-Singh fu tras de barbă și soția lui Suket-Singh plecă să stea la mama ei, luând cu ea și copiii.

— Iaca așa e bine, spuse Athira.

— Da, e foarte bine.

Madhu rămâsese deci singur în coliba de unde se vedea pe vale până la Donga-Pa, și de la începutul lumii nimeni n-a avut vreodată simpatie pentru oamenii atât de nefericiți ca Madhu.

Se duse să-l caute pe Juzeen Dazé, vrăjitorul care deține Capul Maimuței vorbitoare.

---

* havildar — sergent indigen.

— Ad-o înapoi pe nevastă-mea, spuse Madhu.

— Nu pot s-o fac, spuse Juzeen Dazé, atâta timp cât tu nu reușești să-l faci pe Suket să urce din nou până la Donga-Pa.

— Fără enigme, spuse Madhu, agitându-și toporișca pe deasupra capului cărunt al lui Juzeen-Dazé.

— Dă toți banii pe care-i ai notabililor din sat, spuse Juzeen-Dazé. Ei vor ține consiliu comunal și consiliul comunal va trimite un mesaj pentru ca soția ta să se întoarcă.

Madhu dădu tot ce poseda pe lumea asta, fie că erau douăzeci și șapte de rupii, opt anna, trei pice și un lanț de argint consiliului din Kodru și totul se petrecu așa cum prevăzuse Juzeen-Dazé.

Îl trimiseră pe fratele Athirei la regimentul lui Suket-Singh pentru a o aduce pe Athira înapoi acasă.

Suket-Singh îl plimbă la pas de jur-împrejurul cazarmei, apoi îl duse și pe la *havildar* care îl rupse în bătaie cu cureaua.

— Întoarce-te, urla fratele Athirei.

— Unde să mă-ntorc ? întrebă Athira.

— La Madhu, zise el.

— Niciodată, spuse ea.

— Atunci Juzeen-Dazé o să trimită un blestem și ai să te usuci ca un copac descojit primăvara.

Athira dormi cu aceste vorbe.

A doua zi ea avu dureri de reumatism.

— Încep să mă usuc ca un copac descojit primăvara, spuse ea. Asta, e blestemul lui Juzeen-Dazé.

Și ea începu într-adevăr să slăbească, să se ofilească, pentru că teama îi usca inima și pentru că cei ce cred în blesteme mor de blesteme.

Suket-Singh era și el îngrijorat, fiindcă o iubea pe Athira mai mult decât pe propria sa soție.

Trecură două luni și fratele Athirei veni să se planteze în ușa cazărmii regimentului și lătră :

— Aha ! Va să zică te usuci. Întoarce-te.

— Am să mă-ntorc, spuse Athira.

— Zi mai bine că *noi* o să ne-ntoarcem, făcu Suket-Singh.

— Da, dar când ? întrebă fratele Athirei.

— În una din zilele astea, într-o dimineață, foarte devreme, spuse Suket-Singh.

Și ieși imediat să-i ceară colonelului Bahadur Singh o săptămână de concediu.

— Mă usuc ca un copac descojit primăvara — gemu Athira.

— În curând o să-ți fie mai bine, spuse Suket-Singh.

Și îi spuse tot ce avea pe suflet și râseră amândoi încetișor, căci ei se iubeau unul pe celălalt.

Dar sănătatea Athirei se îmbunătățea din oră în oră.

Plecară împreună, călătorind cu clasa a treia, așa cum prevedea regulamentul. Apoi luară o brișcă joasă cu două roți pentru a merge pe înălțimi și urcară munții pe jos.

Athira adulmeca parfumul pinilor din munții săi natali, înălțimile ude ale Himalaiei.

— E bine să trăiești, spunea ea.

— Ha! făcu Suket-Singh, unde-i drumul spre Kodru și unde-i casa pădurarului?

— Asta costa vreo patruzeci de rupii acum doisprezece ani, spuse pădurarul dându-i pușca.

— Uite-aici douăzeci, spuse Suket-Singh și trebuie să-mi dai cele mai bune cartușe.

— Ce bine-i să trăiești! spunea Athira cu ardoare, inhalând aroma turbei de pini.

Și așteptară să cadă noaptea peste Kodru și Donga-Pa.

Madhu așezase în stivă, pe o movilă care-i domina casa, lemnul uscat care trebuia să-i servească la făcutul cărbunelui de lemn în timpul zilei.

— E foarte politicos din partea lui Madhu că ne-a scutit de chinul ăsta, spuse Suket-Singh împiedicându-se de stivă, care avea vreo douăsprezece picioare pătrate pe patru înălțime. Trebuie să așteptăm răsăritul de lună.

Când răsări luna, Athira îngenunche pe stivă.

— Și dacă era doar un *snider** al guvernului, spuse Suket-Singh cu un aer trist, uitându-se pe deasupra țevii, consolidate cu fir de fier, a puștii pădurarului.

— Grăbește-te spuse Athira.

Și Suket-Singh se grăbi, dar Athira încetase pentru totdeauna să se mai grăbească.

Apoi, el aprinse rugul în patru colțuri și se urcă deasupra, încărcându-și iar pușca.

Micile flăcări începură să șerpuiască între marile buturugi și printre lemnele cele mai mici.

* snider — act fals, contrafăcut.

— Guvernul trebuia să ne învețe să apăsăm pe trăgaci cu degetul piciorului, spuse Suket-Singh cu un aer sălbatic, întorcându-se către lună.

A fost ultima remarcă pe care-o făcu aici cipaye-ul Suket-Singh.

*
* *

În una din zilele astea, foarte devreme, Madhu se duse aproape de rug și scoase strigăte ascuțite și dureroase.

Apoi alergă să-l aducă pe polițistul care făcea un turneu prin *district*.

— Omul ăsta de joasă speță mi-a distrus lemn de cărbune în valoare de patru rupii, spuse Madhu gâfâind. El mi-a ucis și nevasta și a lăsat o scrisoare pe care n-o pot citi și pe care-a agățat-o în ramura unui pin.

Suket-Singh scrisese, cu acel scris țeapăn și aplicat care se învață în școala regimentului :

„Să fim arși împreună dacă mai rămâne ceva, căci noi ne-am spus rugăciunile necesare. Noi i-am blestemat și pe Madhu și pe Malak, fratele Athirei — oameni răi și unul și altul. Să fie trimise efectele mele colonelului Sahio Bahadur !"

Polițistul a privit mult timp cu atenție, cu curiozitate acest pat conjugal făcut din cenușă albă și roșiatică pe care zăcea înnegrită țeava puștii pădurarului.

Dădu distrat cu pintenul într-un butuc pe jumătate carbonizat și scânteî guralive țâșniră.

— Iată niște oameni cu totul originali, spuse polițistul.

— Whew ! Whew ! Whew ! făcură micile flăcări.

Polițistul înregistră în jurnalul său scheletul faptelor, căci guvernului de la Punjaub nu-i place romanțiozitatea.

— Și acum, spuse Madhu, mie cine-o să-mi plătească cele patru rupii ?

Mobila pe care tocmai o cumpărasem era cât se poate de nepotrivită să inspire încredere.

Scaunele se separau de picioarele lor, mesele de părțile lor de deasupra la cea mai mică provocare.

Dar, așa cum era, trebuia plătită și Ephraïm, agent și însărcinat cu încăsările de taxe de către comisarul financiar al ținutului, aștepta pe verandă cu chitanța în mână.

Fu anunțat de servitorul mahomedan în acești termeni :

— Ephraïm Jahudi, Ephraïm Evreul.

Ar fi trebuit ca cel ce crede în fraternitatea umană să-l fi auzit pe Elahi Buksh al meu râșnind al doilea dintre cuvinte între dinții lui albi cu tot disprețul pe care-și permitea să-l manifeste în prezența stăpânului său.

Personal, Ephraïm avea o conduită plăcută, atât de plăcută într-adevăr, încât te întrebai cum de a decăzut până la profesia de agent de încasări.

Avea aerul unei oi prea hrănite și vocea îi era în raport cu aerul.

Era pe figura lui o mască de permanentă mirare copilărească.

Când îl plăteai, ai fi zis că-ți admiră bogăția. Când îl trimiteai la plimbare, ai fi zis că nu înțelegea o astfel de cruzime a inimii.

Niciodată un Evreu n-a avut mai puțin fizionomia temutei rase.

Ephraïm purta papuci din fâșii și haine de cârpă cu o croială atât de absurdă, încât cel mai neobrăzat dintre subofițerii englezi avusese, la vederea lui, un recul înspăimântat.

Era foarte lent și foarte măsurat în limbaj și foarte atent să nu contrazică pe nimeni.

După mai multe săptămâni, Ephraïm avu pornirea să-mi vorbească despre prietenii lui.

— Suntem opt la Sushan și așteptăm să fim zece. Atunci vom cere să se facă o sinagogă și vom obține de la Calcutta permisiunea.

Acum n-avem nici un fel de sinagogă.

Eu sunt și preotul și măcelarul poporului meu.

Eu sunt din tribul lui Juda-cred, dar nu sunt prea sigur de asta.

Tatăl meu a fost din tribul lui Juda și noi dorim foarte mult să avem sinagoga noastră.

Am să fiu preotul de la această sinagogă.

Sushan este un oraș important din nordul Indiei care numără vreo zece mii de locuitori și acești opt oameni din poporul ales erau închiși în centrul său, așteptând ca timpul și hazardul să vină să le completeze colonia.

Miriam, soția lui Ephraïm, doi copii mici, un tânăr orfan de rasa lor; Jackael Israel, unchiul lui Ephraïm și bătrân cu părul alb, soția sa Haster, un evreu din Cutch, un oarecare Hyem Benjamin, în sfârșit Ephraïm, preot, și măcelar, aceștia erau evreii din Sushan.

Ei locuiau în aceeași casă, la marginea orașului, printre grămezi de salpetru, printre dărâmături de cărămizi, turme de animale și o coloană permanentă de praf ridicată de neîntrerupta trecere a vitelor care merg să se adape la râu.

Seara, puștii orașului se duceau în această așezare de rambleu ca să-și lanseze zmeele de jucărie și copiii lui Ephraïm se țineau la o parte, privind aceste jocuri din înaltul acoperișului, dar nu coborau niciodată ca să ia parte.

În spatele casei se întindea un mic spațiu împrejmuit cu cărămizi, unde Ephraïm prepara prânzul coreligionarilor săi după ritualul evreiesc.

O dată, poarta mare a careului a fost brusc forțată sub șocul unei busculade din interior și atunci se arătă blajinul colector la treabă, cu nările dilatate, cu buzele descoperindu-i dinții și susținând cu mare caznă în stare de stabilitate o oaie pe jumătate turbată.

Era acoperit cu o îmbrăcăminte ciudată care nu amintea cu nimic hainele de cârpă ori pantofii din fâșii și avea un cuțit în dinți.

Tot luptând cu animalul între cei patru pereți, respira cu suspine zgomotoase și s-ar fi zis că acest om și-a schimbat natura. Când măcelăria a fost gata, văzu că poarta fusese

deschisă și o închise cu grabă, mâna lui lăsând o amprentă roșie pe lemn, în timp ce copiii săi, cățărați pe acoperișul vecin, contemplau scena deschizând îngroziți ochii.

Ephraïm, în plin exercițiu al uneia din funcțiile sale sacerdotale, nu constituia o priveliște pe care să dorești s-o mai vezi și a doua oară.

Vara veni la Sushan și făcu tare ca fierul solul bătătorit de pe terenul de rambleu.

Era aduse o epidemie în oraș.

— Nu ne va atinge, spunea Ephraïm cu un aer confidențial. Înainte de sosirea iernii vom avea sinagoga noastră. Fratele meu va veni de la Calcutta cu soția și copiii lui și atunci am să fiu preotul sinagogii.

Jakael Israel, bătrânul, se târa uneori pe afară în serile înăbușitoare ca să meargă să se așeze pe o grămadă de rambleu și să vadă defilând cadavrele care erau coborâte spre râu.

— Ea nu se va apropia de noi, șușotea Jakael Israel, fiindcă noi, suntem poporul lui Dumnezeu și nepotul meu va fi preot în sinagoga noastră. Ei să moară!

Și se întorcea cu pasul lui nesigur și baricada ușa pentru a se izola de lumea „gentililor".

Dar Miriam, soția lui Ephraïm, privea pe fereastră defilând morții pe târgi și spunea că ei îi este teamă.

Ephraïm o încuraja și o făcea să întrezărească perspectiva viitoarei sinagogi.

Apoi își făcea încasările ca de obicei.

Cei doi copii îi muriră în aceeași noapte și fură înmormântați de Ephraïm la o oră foarte matinală.

Decesele n-au figurat niciodată în registrele orașului.

— Necazul acesta e necazul meu, spunea Ephraïm.

Și el considera acest argument suficient pentru a sfida regulile sanitare ale unui mare imperiu înfloritor și deosebit de bine administrat.

Tânărul orfan, care depindea de caritatea lui Ephraïm și a soției sale, nu era capabil de recunoștință.

Se pare că era un ins josnic și ticălos.

Le ceru protectorilor săi atâta bănet cât au vrut să-i dea și o șterse pentru totdeauna din locurile acelea.

La o săptămână după moartea copiilor ei, Miriam ieși noaptea din pat și hoinări pe câmpuri pentru a-i căuta.

Îi auzea strigând în spatele fiecărui tufiș, bălăcindu-se prin toate bălțile de pe câmpuri și îi implora pe căruțașii întâlniți pe drum să nu-i ia copilașii. Dimineața, la răsărit, soarele îi străpungea cu razele capul descoperit. Ea se afunda în răcoarea grâului umed pentru a se culca și nu mai reapăru, așa că Hyem Benjamin și Ephraïm o căutară vreo două nopți.

Aerul de răbdare și de mirare se accentuă pe fizionomia lui Ephraïm, dar el găsi curând o explicație.

— Noi suntem în așa mic număr aici și oamenii ăia sunt atât de numeroși, spuse el, că Dumnezeul nostru putea foarte bine să ne fi uitat.

În casa de la marginea cetății, bătrânii Jakael Israel și Hester murmurau, fiindcă nu mai aveau pe nimeni să se ocupe de ei și fiindcă Miriam se dovedise infidelă rasei sale.

Ephraïm ieșea pentru a se ocupa de încasările lui și serile fuma în compania lui Hyem Benjamin până în ziua când Hyem Benjamin muri, în zori, nu fără a-i fi plătit ce-i datora lui Ephraïm.

Jakael Israel și Hester își petreceau toată ziua în singurătatea casei goale și când Ephraïm se întorcea, ei plângeau cu ușurința cu care plângi la vârsta lor, iar plânsul sfârșea prin a-i adormi.

Opt zile mai târziu, Ephraïm, împleticindu-se sub un enorm pachet de haine și ustensile de bucătărie, se îndrepta, împreună cu bătrânul și bătrâna, spre gară, unde îmbulzeala și confuzia îi făcură să scânceească.

— Ne întoarcem la Calcutta, spuse Ephraïm care-o avea pe Hester agățată de mâneca lui. Ai noștri sunt mai numeroși acolo, iar aici casa e goală.

O ajută pe Hester să urce, apoi se întoarse pentru a-mi spune :

— Dacă am fi fost zece, aș fi fost rabin la sinagogă. Sigur e că Dumnezeul nostru ne va fi uitat.

Supraviețuitorii coloniei distruse părăsiră gara ca să meargă în sud, în timp ce un sub-ofițer, frunzărind cărți din bibliotecă fredona, fluierând singur, „cei zece negri mititei".

Dar cântecul avea o intonație la fel de lugubră ca și marșul funebru.

Era balada evreilor din Sushan.

CETATEA NOPȚII DE GROAZĂ

Căldura, cu umiditatea ei densă care se etala pe fața țării ca o cuvertură, era prima cauză care gonea orice speranță de a adormi.

Greierii ajutau căldura și șacalii, cu urletele lor, ajutau greierii.

Era imposibil să rămâi imobil în casa sumbră, goală, cu ecouri, sonore, să privești legănatul *punkah**-ului în aerul inert.

Prin urmare, la ora zece seara, îmi puneam bastonul în picioare în mijlocul grădinii și așteptam să văd în ce parte va cădea.

Căzu exact în direcția drumului luminat de lună și care duce spre Cetatea Nopții de groază.

Zgomotul pe care-l făcu în cădere deranjă o iepuroaică.

Ea își părăsi culcușul într-un fel cam molatec și alergă spre un vechi cimitir mahomedan, unde craniii separate de maxilarele lor, oase de bazin cu formele lor curbate, nemilos expuse ploilor de iulie sclipeau cu o nuanță de brun închis sidefat pe solul unde ploile își săpaseră striațiile.

Căldura din aer, moliciunea solului îi scoseseră până și pe morți la suprafață ca să caute un pic de răcoare.

Iepuroaica schiță câțiva pași, adulmecă curioasă un hârb de lampă înnegrit de fum și sfârși prin a dispărea în umbra unui masiv tufiș de tamaris.

Coliba împletitorului de rogojini aflându-se în drumul spre templul hindus, era plină de adormiți care zăceau aidoma unor cadavre înfășurate în lințolii.

Sus strălucea luna, ca un ochi care nu clipește.

Obscuritatea dă măcar o iluzie de răcoare.

---

* punkah — evantaiu mare cu mâner sau atârnat

Era greu de crezut că valul de lumină care cădea de sus n-a fost vreodată cald.

Nu atât de cald ca soarele, dar totuşi de o căldură gretoasă şi capabilă să comunice atmosferei o temperatură mai ridicată decât am dorit-o noi.

Drept ca o bară de oţel şlefuit, se alungea drumul spre Cetatea Nopţii de groază.

Pe cele două laturi ale drumului zăceau corpuri depuse pe paturi în atitudini fantastice : o sută şaptezeci de corpuri omeneşti.

Unii acoperiţi în întregime cu un linţoliu alb, cu gura rămasă închisă ; alţii goi şi negri ca abanosul în plină lumină.

Unul din ei, alungit pe spate, cu falca atârnându-i, destul de depărtat de ceilalţi, alb de argint şi gri cenuşiu.

E un lepros adormit.

Restul, sunt *coolies* pleoştiţi, servitori, negustori de mărunţişuri şi vizitii din staţia de închiriat trăsuri care e foarte aproape.

Scena reprezintă împrejurimile cetăţii Lahore,, într-o noapte călduroasă de august.

Era acolo tot ce se vedea, dar nu era câtuşi de puţin chiar tot ce se putea vedea.

Vraja clarului de lună pătrundea peste tot şi lumea era oribil transformată din cauza asta.

Lungul şir de corpuri goale, flancat de rigida statuie de argint nu oferea o priveliştе prea ispititoare.

El se compunea numai din bărbaţi.

Sexul feminin se mulţumea deci să doarmă cum putea în adăposturi înăbuşitoare din colibele de pământ ?

La această întrebare răspundea scâncetul inegal al unui copil de sub acoperişul jos al unei colibe.

Unde sunt copii trebuie să fie şi mamele lor ca să se ocupe de ei. Lor le trebuie îngrijiri în aceste nopţi copleşitoare.

Un cap mic negru, rotund ca o ghiulea, se aventură deasupra acoperişului în pantă şi un picior brun, subţire, lamentabil de subţire, alunecă până la un stejar mic.

Un zgomot ascuţit de brăţări de sticlă se făcu auzit.

Un braţ de femeie apăru o clipă pe deasupra acestui parapet, se rotunji în jurul gâtului subţire şi copilul fu luat înăuntru, în ciuda protestelor lui, la adăpostul pe care-l forma culcuşul.

Țipătul lui firav, foarte ascuțit, se stinse abia născut în aerul greoi, căci și copiii din țară, chiar și ei găseau că e prea cald ca să plângă.

Alte corpuri, alte părți din drumul albit de lună, un șir de cămile la oprirea lor pe marginea drumului.

Se zăresc șacali care aleargă.

Niște ponei care trag trăsuri de închiriat dorm, înhămați încă; șaretele rustice cu ornamente de aramă clipesc sub clarul de lună, apoi iată alte corpuri care zac.

Solul este acoperit pretutindeni unde o șaretă cu două roți pentru grăunțe își ridică brancardele; peste tot vezi un trunchi de copac, un buștean tăiat cu fierăstrăul, un cuplu de bambuși, câțiva pumni de cânepă pentru acoperit proiectându-și umbrele.

Ei sunt alungiți, unii cu fața la pământ, cu brațele încrucișate în praf; alții cu mâinile împreunate deasupra capului, alții făcuți covrig așa cum se strâng câinii, alții, aruncați ca niște saci moi de iută peste marginile șaretelor de grăunțe, alții, în sfârșit, îndoiți, cu capul pe genunchi, sub plina lumină a lunii.

Ai fi avut o oarecare ușurare să-i auzi măcar sforăind, dar ei nu sforăie și nu le trebuie decât o trăsătură, atât, una singură pentru a se asemăna cu totul cadavrelor.

Câini costelivi îi miros și se îndepărtează.

Ici, colo, un copilaș e auzit în culcușul părintesc și fiecare copil fără excepție are un braț protector în jurul corpului. Dar cel mai mare număr de copii dorm cu mamele pe acoperișurile caselor.

Paria cu piele galbenă, cu dinți albi nu merită atâta încredere ca să fie tolerați în vecinătatea corpurilor brune.

O răbufnire de căldură înăbușitoare iese din poarta Delhi și e cât pe ce să mă facă să mă răzgândesc de a mai intra la ora aceea în Cetatea Nopții de groază.

E un amestec în care intră toate mirosurile rele de origine animală sau vegetală ce se pot produce într-o zi și o noapte într-un oraș închis.

Comparativ, temperatura care domnește sub boschetii imobili de bananieri și portocali în afara zidurilor cetății, pare glacială.

Aibă cerul milă de toți bolnavii, de toți copiii pe care-i închide noaptea asta încinta orașului!

Zidurile înalte ale caselor continuă să emane o căldură turbată și din fundăturile ascunse care le flanchează iese duhneala în efluvii fetide care-ar putea otrăvi un bivol. Dar bivolii nu se văd deloc pe acolo.

O ceată din aceste animale defilează în acest moment pe strada principală.

Ei se opresc din timp în timp pentru a-și pune nările grele pe obloanele închise ale unui negustor de grâne și pentru a sufla din ele ca din tuburi de orgă.

Apoi domnește liniștea — acea liniște în care se aud toate zgomotele nocturne ale unei mari cetăți.

Se aud, dar de-abia se aud, sunetele nu știu cărui instrument cu coarde.

Sus, dar sus, cineva deschide o fereastră și zgomotul cadrului de lemn stârnește ecouri în vidul străzii.

Pe unul din acoperișuri, o hookah * e în plină activitate și oamenii discută cu glas scăzut pe deasupra canelurii pipei.

Puțin mai departe, un zvon de conversație se aude mai distinct.

O crăpătură luminoasă lucește peste părțile glisante ale închizătoarei magazinului.

În interior, un negustor cu barbă neîngrijită, cu privirea obosită, își face contabilitatea în mijlocul baloturilor de țesătură de bumbac imprimată care-l înconjoară.

Trei ființe, acoperite de lințolii, îi țin companie și emit din când în când o remarcă.

El începe prin a înregistra un articol, apoi face o observație și își trece dosul mâinii pe fruntea mujată toată de sudoare.

Căldura, în această stradă împrejmuită de construcții, e teribilă.

În interiorul magazinelor ea trebuie să fie intolerabilă, dar treaba merge fără întrerupere : înregistrare, mormăit gutural și mișcare a mâinii care se ridică pentru a șterge fruntea se succed cu o precizie de ceasornic.

Un polițist, fără turban și aproape adormit, e întins de-a curmezișul șoselei care duce la Moscheea lui Wazir Khan.

O bară de clar de lună cade pe fruntea și pe ochii adormitului, dar el nu face nici o mișcare.

---

* hookah — narghilea

În curând va fi miezul nopții și s-ar zice că zăpușeala se dublează.

Scuarul gol, care se găsește în fața Moscheii e umplut până la refuz de corpuri și trebuie să mergi cu cea mai mare precauție ca să nu-i calci.

Clarul de lună trasează benzi late în diagonală pe fațada înaltă cu emailuri colorate a Moscheii și toți porumbeii care viseză în nișele și unghiurile făcute de zidărie își proiectează distinct umbrele.

E posibil să urci până în vârful marilor minarete și să contempli de acolo cetatea ?

Oricum, demersul merită osteneala și sunt șanse ca ușa de la scară să nu fie închisă.

Închisă, nu e ; dar un portar cu totul adormit e întins cu toată lungimea lui de-a curmezișul pragului, cu fața întoarsă spre lună.

Un șobolan țâșnește din turbanul lui la zgomotul pașilor ce se apropie.

Omul mormăie, deschide o clipă ochii, se întoarce pe partea cealaltă și adoarme din nou.

Toată căldura unei decade dintr-o ardentă vară indiană e înmagazinată în spațiul negru ca smoala, între zidurile lustruite ale scării în spirală.

La jumătatea drumului, o creatură vioaie, prietenoasă, împodobită cu pene și sforăie !

Alungată din treaptă în treaptă de zgomotul pașilor mei, ea își ia zborul spre înălțimi și recunosc în ea un uliu.

Sunt ulii cu zecile care dorm în acest minaret și în altele și pe cupolele pe care ei le domină.

E ca o boare de răcoare, la înălțimea aia, sau cel puțin o briză mai puțin caldă.

Răcorit astfel, mă întorc să contemplu Cetatea Nopții de groază.

Ce motiv de desen pentru Doré ! Zola ar fi putut să descrie spectacolul acestor mii de oameni adormiți fă lumină și la umbră, sub lună.

Acoperișurile sunt tixite de bărbați, de femei, de copii.

Aerul e plin de zgomote neclare.

E agitație în Cetatea Nopții de groază și asta nu are nimic surprinzător : te și miri cum de acești oameni mai pot să respire.

Dacă examinați cu atenție minuțioasă această mulțime, veți găsi în ea poate aproape tot atâta mobilitate ca și într-o mulțime gălăgioasă din plină zi, doar că gălăgia e voalată.

Pretutindeni, sub lumina vie, puteți vedea pe cei ce dorm întorcându-se, răsucindu-se, foindu-se în așternut, reluându-și iar poziția.

Și în curțile adânci cu niște fântâni, între case, e același freamăt.

Luna necruțătoare scoate în evidență toate astea.

Tot așa, ea arată și câmpiile ce împrejmuiesc Cetatea și pe ici-colo, în afara zidurilor, o fâșie lată cât mâna, Ravee.

Ea arată și strălucirea de argint sclipitor pe înaltul unei clădiri, chiar dedesubtul minaretului Moscheii.

E un biet suflet de om ce s-a ridicat acolo să-și arunce o ulcică de apă pe corpul încins.

Zgomotul cristalin al apei care cade ajunge cu greu la ureche.

Doi sau trei oameni, în regiuni îndepărtate din Cetatea Nopții de groază, îi imită exemplul. Strălucirile de apă formează semnale heliografice.

Un mic nor trece peste fața lunii.

Cetatea și locuitorii săi, care imediat se conturau în alb și negru, se șterg în mase negre, de un negru mai intens.

Dar zgomotul acestei agitații nu încetează, e suspinul unei mari cetăți copleșite de căldură, acela a unui popor care caută zadarnic odihna.

Numai femeile din clasele inferioare dorm pe acoperișurile clădirilor.

Dar care trebuie să fie supliciul celor învățământate în zanana, care stau cu ferestrele zăvorâte și unde mai licăresc încă și câteva lămpi ?

Se aud pași, acolo jos, în curte.

E muezinul, servitorul fidel, dar iată că e mai mult de-o oră de când trebuia să urce să-i spună celui credincios că rugăciunea e preferabilă somnului — acestui somn care nu vrea să vină.

Muezinul caută o clipă ușa unuia din minarete, dispare câteva minute. Apoi, o voce compatibilă cu mugetul unui taur — o magnifică, tunătoare voce de bas — arată că el a ajuns în înaltul minaretului.

Trebuie să se fi auzit strigătul acela până la malurile crăpate ale Ravee-ului. Chiar de la un capăt la altul al curții, e absolut impresionat.

Dispărând norul, omul apare, siluetă neagră pe cer, cu mâinile puse sub urechi, jocul plămânilor ridicându-i pieptul.

— *Allah ho Akbar !*

Apoi e liniște, la capătul căreia un alt muezin, undeva pe la Templul de Aur, repetă strigătul :

— Allah ho Akbar.

Și asta reîncepe de patru ori în total.

Deja o duzină de oameni s-au sculat din așternuturile lor

— Depun mărturie că nu există alt Dumnezeu decât Dumnezeu.

Ce splendid e acest strigăt, această proclamație de credință, care-i face pe oameni să se scoale din paturile lor cu zecile, la miezul nopții !

Încă o dată, vocea tunătoare azvârle aceeași frază, vibrând cu totul de propria ei vehemență.

Apoi, de aproape ca și de departe, aerul repetă :

— Mahomet e profetul lui Dumnezeu.

S-ar zice că-și lansează sfidarea la marginile orizontului unde fulgerul de căldură se joacă și țâșnește aidoma unei săbii nude.

Toți muezinii Cetății strigă și unii oameni de pe acoperișuri încep să îngenuncheze.

O lungă liniște precede ultimul strigăt.

— La Ilaha Illallah !

Și muezinul coboară scara cu pas nesigur și murmurând în barbă.

El trece peste arcul de la intrare și dispare.

Atunci liniștea înăbușitoare se restabilește peste Cetatea Nopții de groază.

Uliii din minaret au adormit la loc cu un sforăit și mai sonor.

Briza fierbinte urcă în valuri, în pale lenește și luna pare că alunecă spre orizont.

Așezat cu ambele coate pe parapetul turnului, poți să pândești, să admiri pe îndelete până în zori, tortura pe care căldura o impune acestui stup aglomerat.

— Cum e pe-acolo, pe sus ? — La ce te gândești ? Se vor trezi oare ?

Se aud alte ulcele care se golesc în avalanșe, zgomote incerte de paturi care se apropie sau se îndepărtează de

umbră, ciudate instrumente cu coarde cărora depărtarea le modifică sunetul și o lamentație plângăcioasă și surdul murmur al vreunui îndepărtat tunet.

În curtea Moscheii, portarul care, la sosirea mea, era întins de-a curmezișul pragului, se agită cam tare în somn, își ridică mâinile deasupra capului, murmură ceva și redevine nemișcat.

Legănat de sforăitul ulilor, — ulii sforăie ca oamenii care sunt îndopați cu prea multă mâncare. — eu cad într-o somnolență enervată.

Îmi dau seama că a sunat ora trei și că e o răcoare ușoară, — foarte ușoară — în atmosferă.

În acest moment Cetatea este absolut nemișcată.

Cel mult se aude cântecul de dragoste al vreunui câine vagabond.

Nimic altceva decât somnul greoi și posomorât!

După asta vin mai multe săptămâni de întuneric, căci luna e absentă.

Câinii tac și ei și eu pândesc prima sclipire a zorilor înainte de a o lua pe drumul spre casă.

Iar zgomotul acesta de pași care se târâie.

Chemarea dimineții va începe și veghea mea de noapte s-a sfârșit.

— Alla ho Akbar! Alla ho Akbar!

Răsăritul capătă o culoare gri. Vântul din zori se ridică de parcă s-ar fi supus ordinelor muezinului și Cetatea Nopții de groază, ca un singur om, se scoală din pat și își întoarce fața spre ziua care începe să crească.

În timp ce se ivește din nou viața, zgomotele reîncep să apară.

La început e un murmur ușor, apoi, un zbârnâit de bas profund.

Trebuie într-adevăr să-ți amintești că Cetatea întreagă e pe acoperișurile caselor.

Cu pleoapele îngreunate de restanțele de somn îndelung amânate, plec de la minaret.

Traversez curtea. Mă întorc în piață.

Deja cei ce dormeau s-au sculat, au intrat din nou în cușete și sunt gata să-și fumeze narghileaua matinală.

Acest minut de răcorire a aerului a încetat. E la fel de cald ca înainte.

— Are Sahîb bunătatea să facă loc ?

— Ce este ?

Un obiect pe care bărbaţii îl poartă pe umerii lor înaintează în lumina slabă şi eu mă îndepărtez.

E corpul unei femei care se îndreaptă spre cheiul rugurilor. Unul din cei de faţă spune :

— A murit la miezul nopţii de căldură.

Aşadar e Cetatea Morţii, în egală măsură ca cea a Nopţii.

CÂND CRESC APELE

Tweed spune către Till: „Ce ai de fugi așa de încet?" Till îi răspunde lui Tweed: „Fără îndoială că tu mergi repejor și eu merg încet, dar în timp ce tu înoți un om, eu înec doi".

— Nu e nici o posibilitate de a trece râul în seara asta, Sahib. Se spune că un car cu boi a fost dus deja și că ekka, care a trecut acum o jumătate de oră, înainte de sosirea dumneavoastră, n-a ajuns încă la celălalt mal.

Sahib e grăbit?

Vreau să împing înainte elefantul care trage la edec ca să-l văd.

— Ohe! Mahout*-ul cabanei! Adu-l pe Ram Pershad și dacă el ține piept curentului, o să meargă bine.

Un elefant nu minte niciodată, domnule și Ram Pershad e despărțit de prietenul lui Kala Nag. Și el vrea să treacă în partea cealaltă.

— Bine lucrat! bine lucrat, Regele meu!

Înaintează până în mijloc, mahoutji și vezi ce mai zice râul.

— Bine lucrat, Ram Pershad. Perla elefanților înaintează de-a curmezișul râului.

Lovește-l la cap, animalule! Cârligul n-a fost făcut ca să te scarpini tu pe spinare, bastardule! Lovește, lovește!

— Ce-ți face ție grohotișul, Ram Pershad, Rustum al meu, muntele meu de forță! Înainte, înainte!

— Nu, Sahib, vă chinuiți degeaba. Îl auziți trâmbițând. El îi spune lui Kala Nag că îi este imposibil să treacă. A întors pe loc și dă din cap. Nu-i deloc prost. El știe ce face Barhwi când se supără.

— Aha! sigur tu nu ești un prost. *Salaam*, Ram Pershad, Bahadur!

— Condu-l sub copaci, mahout și ai grijă să aibă mirodenii la el.

---

* mahout — conducător de elefanți.

— Bine lucrat, prinț al purtătorilor de trompă, Salaam la Sirhar și mergi la culcare.

— Ce să fac? Trebuie ca Sahib să aștepte ca râul să scadă.

O să scadă mâine dimineață, dacă o vrea Dumnezeu, sau poimâine cel mai târziu.

Acum de ce se supără Sahib așa de tare? Eu sunt servitorul lui. Pentru Dumnezeu, n-am făcut eu să crească așa de tare apa. Ce pot să fac? Coliba mea și tot ce e în ea sunt în slujba lui Sahib, și el începe să plângă.

Veniți, stăpâne, ce, credeți că râul o să scadă fiindcă-i aruncați înjurături? Pe vremuri, englezii nu erau deloc așa. Mașinile cu foc i-au moleșit. Pe timpuri, când mergeau pe spatele cailor, fie zi, fie noapte, ei nu ziceau nimic dacă un râu le bara trecerea ori dacă o trăsură rămânea împotmolită. Era voia Domnului!

Nu era ca o mașină cu foc care merge, care merge, care merge și merge de parc-ar avea toți dracii din țară atârnați de coada ei.

Mașina cu foc i-a stricat pe englezi.

După toate astea, ce-i o zi pierdută? și chiar, la nevoie adică, două zile? Ori Sahib se grăbește poate să se căsătorească, ca graba să-l facă să-și piardă capul?

— Oho! ho! ho!

Eu sunt un bătrân și văd puțini Sahibi. Iertați-mă dacă am uitat respectul care îi este datorat. Sahib nu e deloc supărat?

Să se căsătorească? Ho! Ho! Ho! Sufletul unui bătrân e ca un arbore *numah*. Fruct, mugur, flori și frunze moarte din toți anii trecuți se regăsesc împreună. Lucruri de altădată, lucruri noi, lucruri dispărute din amintire; aceste trei lucruri sunt la un loc.

Așezați-vă pe pat, Sahib și beți lapte. Oh!

Ar vrea Sahib într-adevăr să fumeze tutun de-al meu? E bun, e tutun din Nuklao. Atunci fumați, Sahib, dacă știți să mânuiți tubul. Sahib se servește ca un Musulman. Wah! Wah! unde-a învățat asta?

Să se căsătorească! Ho! Ho! Sahib spune că nu e nici o căsătorie la mijloc. Dar e oare de crezut că Sahib îmi spune adevărul, mie, un om negru? Atunci, nu e de mirare că e grăbit.

Timp de treizeci de ani am bătut gongul pe vad, e un timp așa de lung!

Acum treizeci de ani, vadul acesta se afla pe drumul *bunjaras**-ilor şi am văzut trecând într-o singură noapte două mii de vite de povară.

Acum a venit calea ferată şi maşinile de foc zic: *buz! buz! buz!* şi o sută de mii de chintale defilează pe podul ăsta mare.

E cu totul minunat, dar vadul e cam gol acum, că nu mai sunt bunjaras ca să se oprească cu corturile sub copaci.

Nu, nu merită să vă uitaţi la vremea de-afară. O să plouă până-n zori.

Ascultaţi: pietrele îşi vorbesc seara asta în patul râului, ascultaţi-le: erau gata să se descărneze oasele, Sahib, dacă aţi fi încercat să treceţi.

Vedeţi, eu închid uşa, n-o să mai intre o picătură de ploaie.

Wahi Ahi! Ugh! treizeci de ani petrecuţi la gura vadului. Eu sunt bătrân... şi... unde naiba o fi uleiul pentru lampă?

...O să scuzaţi, dar din cauza vârstei mele cam mari, am somnul la fel de uşor ca un câine şi dumneavoastră aţi făcut un pas spre uşă.

Hai, priviţi, Sahib, priviţi şi ascultaţi.

Curentul e acum la o bună milă de la un mal la celălalt. Puteţi să-l vedeţi sub stele şi are zece picioare adâncime.

N-o să scadă deloc fiindcă e mânie în ochii dumneavoastră şi înjurăturile dumneavoastră n-or să-l facă deloc să stea liniştit.

Care, dintre vocea dumneavoastră şi cea a râului, e cea mai învrăjbită, Sahib?

Adresaţi-vă lui, poate că e ruşinat?

Culcaţi-vă la loc, Sahib. Mai trageţi un somn. Eu ştiu ce înseamnă furia lui Barhwi când a plouat la poalele colinei.

Am traversat râul înot o dată, într-o noapte de zece ori mai rea ca asta şi, prin voia Domnului, am scăpat de la moarte, atunci când ajunsesem chiar pe pragul ei.

Să vă povestesc? E un subiect foarte fain. Să-mi umplu din nou pipa.

Era acum treizeci de ani, pe când eram tânăr şi de-abia mă stabilisem lângă vad.

Pe atunci eram puternic şi *bunjaras* nu se îndoiau deloc când le spuneam: vadul e bun".

---

* bunjaras — vânzător de sare ambulant.

Lucrasem toată noaptea în apa curgătoare ce-mi ajungea până la omoplați, în mijlocul ia vreo sută de boi înnebuniți de spaimă și eu i-am mânat până spre malul celălalt fără să se piardă măcar o copită.

Terminând asta, m-am dus să caut oamenii, care frisonau de frig și ei mi-au dat ca recompensă ce aveau ei mai de preț în turma lor, clopotul de chemat vitele ce aparținea grupului lor. Așa era de mare stima ce-o aveau pentru mine!

Dar azi, când plouă și râul urcă, eu mă vâr în coliba mea și gem ca un câine.

Forța m-a lăsat. Sunt bătrân și mașinile cu foc au făcut pustiu pe lângă marginile vadului. Altădată se vorbea de Omul puternic de la Barhwi.

Uitați-vă la figura mea, Sahib, e figura unei maimuțe. Și brațul meu e brațul unei femei bătrâne.

V-o jur, Sahib, o femeie a iubit această figură și s-a sprijinit pe brațul ăsta încovoiat.

Sunt douăzeci de ani de atunci, Sahib. Credeți-mă, spun adevărul, sunt douăzeci de ani de atunci.

Mergeți la ușă și vă uitați. Observați o luminiță departe, dincolo, pe malul celălalt?

E focul templului în sanctuarul Hanului, în satul Pateera.

În nord, sub steaua cea mare, se află chiar satul, dar el e ascuns de o buclă a râului.

E prea departe ca să ajungi acolo înot, Sahib? V-ați scoate hainele să încercați o asemenea aventură?

Și totuși m-am dus înot la Pateera, nu o dată ci de mai multe ori, chiar dacă sunt și vârtejuri în râu.

Dragostea nu cunoaște caste. Fără asta, cum aș fi făcut eu, musulman și fiu de musulman, curte unei femei hinduse — unei văduve hinduse, surorii șefului din Pateera? Și totuși așa a fost.

Oamenii din casa șefului au venit în pelerinaj la Muttra atunci când *Ea* nu era decât o logodnică.

Carul tras de boi avea roțile poleite cu argint și perdele de mătase ascundeau femeia.

Sahib, nu mă grăbeam deloc să-i trec, căci vântul ridicase perdelele și am văzut-o.

La întoarcerea din pelerinaj, tânărul băiat ce devenise soțul ei, era mort, și am revăzut-o în carul cu boi. Pe cuvânt, ce proști sunt hindușii ăștia!

Ce dacă ea era hindusă sau jaină, măturătoare, leproasă sau de castă pură ? Aș fi luat-o de soție și i-aș fi creat un interior aproape de vad.

Al șaptelea din cele Nouă Precepte zice că un bărbat nu-și poate lua de soție o femeie dintre idolatri ? E adevărat ?

Șiiții și suniții declară de comun acord că un bărbat musulman nu poate lua o femeie dintre idolatri ?

Sahib e cumva preot, ca să știe așa de bine ? Am să-i spun ceva ce nu știe.

În dragoste nu există nici șiiți, nici suniți, nici lucru interzis, nici idolatru și cele Nouă Precepte nu sunt decât vreascuri pe care flacăra dragostei le transformă în cenușă.

E adevărat : m-aș fi însurat cu ea, dar ce puteam face ? Șeful ar fi trimis oameni să mă stâlcească în bătaie cu bățul.

Nu am... nu mi-era frică de cinci oameni, dar cum să ții piept la jumătate de sat ?

Așa că am luat obiceiul, așa cum stabilisem între noi, să mă duc noaptea în satul Pateera.

Ne întâlneam în grâu, fără ca cineva să bănuiască ceva.

Priviți acum, aveam obiceiul să traversez pe aici. Mergeam de-a lungul junglei până dă cotul râul, apoi luam cotul până la Pateera.

Lumina templului îmi servea de ghid când nopțile erau întunecoase.

Jungla asta de pe malul râului colcăie de șerpi, — mici *karaits* care dorm pe nisip, — și în afară de asta frații-*Ei* m-ar fi strâns de gât dacă m-ar fi întâlnit în grâu.

Dar nimeni nu știa... nimeni nu știa decât Ea și cu mine ; și vântul, suflând pe nisipul de pe malul râului, îmi ștergea pașii.

În lunile calde, era la-ndemână să traversez vadul la Pateera și la începutul ploilor, când râul începea să crească, încă era un lucru ușor.

Luptam cu toată forța corpului meu contra forței curentului.

Seara, mâncam în coliba asta și beam acolo la Pateera.

Ea spusese că un anume Hirnam Singh, un hoț, o ceruse în căsătorie și că el era dintr-un sat de la amonte, dar de pe același mal.

Toți sicșii sunt niște câini și, în nebunia lor, ei au refuzat acest prețios dar al Domnului, tutunul.

Eram gata să-l nimicesc pe Hirnam Singh dacă vreodată s-ar fi apropiat de Ea, cu atât mai mult cu cât el juruse că Ea are un amant, și că el ar porni o ambuscadă și ar face cunoscut numele acestuia la executor dacă măcar nu merge cu el. Ce javre sicșii ăștia!

Aflând acestea, treceam râul înot având mereu la brâu un mic cuțit bine ascuțit și vai de cel ce-ar fi stat, în drumul meu!

Nu știam figura lui Hirnam Singh, dar l-aș fi ucis pe oricare ar fi venit să se pună între mine și ea.

Într-o noapte, pe la începutul ploilor, mi-a venit în gând să mă duc înot la Pateera, cu toate că râul era mânios.

Or, așa e natura lui Barhwi, Sahib. Cât ai respira de vreo douăzeci de ori, el coboară de pe coline un zid de trei picioare înălțime și eu l-am văzut, cât ai aprinde focul și ai face o mâncare de chupatty, trecând de la volumul unui pârâiaș la cel al unui frate de-al lui Jumna.

Era un banc de nisip la vreo jumătate de milă mai jos de locul unde lăsam în urmă râul.

Mergeam spre locul ăla ca să-mi trag răsuflarea înainte de a-mi continua traversarea, căci simțeam mâinile râului apăsându-mi cu greutate pe călcâie.

Și chiar, de câte nu e-n stare un tânăr pe care Dragostea îl cheamă?

Stelele nu dădeau decât o lumină slabă și când eram la jumătatea drumului spre bancul de nisip, o creangă din copacul ăla puturos, deodarul, mi-a atins în treacăt gura pe când înotam.

Asta arăta că el căzuse de ploi puternice la poalele colinelor și chiar mai departe, căci deodarul este un copac viguros care nu se desprinde prea ușor de pantă.

Mă grăbeam, ajutat de curent, dar înainte de a atinge bancul de nisip, am simțit cumva bătând în mine și de jur împrejur, pulsul râului și atunci am observat că bancul dispăruse.

Fui purtat de un val foarte înalt care mergea de la un mal la altul.

I s-a întâmplat vreodată lui Sahib să cadă într-o apă care dă o luptă cu omul și nu-l lasă deloc să-și folosească liber membrele?

Cât despre mine, având capul afară din apă, mi se părea că nu mai e decât apă până la capătul pământului și că râul mă purta ca pe o epavă.

Un om e puțin lucru în mijlocul unui rău care-a dat pe-afară. Și potopul ăsta, chiar dacă eu nu știam nimic despre asta, era Marele Potop despre care oamenii vorbesc și azi.

Părerea mi-o formasem și rămăsei întins pe spate, ca un buștean, de teama morții.

Erau în apă creaturi vii care țipau, care urlau jalnic, animale din pădure, vite.

Printre astea o voce de om cerând ajutor.

Dar ploaia veni îndreptându-se drept spre apă și înălbind-o și nu mai auzii nimic decât mormăitul stâncilor în aval și mormăitul ploii în amonte.

Am fost și rostogolit în voia curentului, în timp ce luptam să pot respira.

E groaznic să mori când ești tânăr.

Poate Sahib, stând aici în picioare, să vadă podul de la calea ferată? Uitați, se văd luminile trenului poștal care merge la Peshawar.

Podul e acum la douăzeci de picioare deasupra râului, dar în noaptea aia apa vuia la stâlpii podului și spre ei am fost eu aruncat înainte. Dar se adunase o mare cantitate de lemn care plutea, pe ici, pe colo, în jurul stâlpilor, și n-am pățit-o prea rău.

Numai apa mă strângea așa cum strânge un om puternic pe unul mai slab.

De-abia am avut timp să observ una din barele de fier și să mă cațăr până la arc.

Sahib, apa spumega peste șine de vreun picior grosime. Judecați după asta cam cum era inundația.

Nu puteam să aud nimic, nu puteam să văd nimic : eram în stare doar să mă mențin culcat pe planșeu și să respir gâfâind.

După un oarecare timp ploaia se opri și atunci apărură pe cer niște stele aburite cu totul. Sclipirea lor îmi arăta o întindere de apă neagră, căreia ochiul nu-i observa vreo limită.

Apa se ridicase pe deasupra șinelor.

Erau animale moarte printre bucățile de lemn plutitoare care se încurcau printre stâlpii podului, erau altele prinse cu gâtul în verigile parapetului în plutirea lor neîngrădită, erau altele care nu erau încă înecate și care luptau să se fixeze într-un loc pe grătar, — bivoli, vite mici, porci sălbatici, unul sau doi căpriori ; șerpi și șacali nenumărați.

Corpurile lor formau o masă neagră pe partea stângă a podului, dar cele mai mici dintre ele erau antrenate de forța curentului de-a curmezișul deschizăturilor parapetului și se duceau să se piardă în valuri.

Apoi stelele se stinseră. Ploaia reîncepu. Râul încă mai urca.

Simțea că podul începe să miște sub mine, ca un om care se mișcă în somn în momentul în care se trezește.

Dar nu mi-era teamă, Sahib, vă jur, nu mi-era teamă, chiar dacă nu mai aveam putere în membrele mele.

Știam că n-o să mor deloc înainte de-a o vedea, pe Ea, încă o dată.

Dar mi-era tare frig și simțeam că podul avea să fie luat pe sus.

Era în apă un tremur, un tremur cam ca acela care precede sosirea unui val mare.

Podul s-a ridicat în una din părți în momentul în care a primit șocul, în așa fel încât parapetul s-a scufundat, în timp ce cel din stânga rămânea, desenându-se clar.

Pe barba mea, Sahib, vă jur că vă spun adevărul. Ca un vapor încărcat cu piatră de Mirzapore care se dă peste cap în bătaia vântului, așa s-a răsturnat și podul în Barhwi. Așa a fost și nu altfel.

Alunecam de pe podeaua podului în apă ; în spatele meu venea în fuga mare valul râului în furie.

Îi auzeam vocea și țipătul care țâșnea în mijlocul podului, când el fu smuls din pilonii lui și se prăbuși și eu nu mai știu nimic ce s-a-ntâmplat până în momentul în care mă ridicam iar în mijlocul inundației celei mari.

Întind mâna să înot și... uite că ea cade pe părul unui om ! Era mort, căci nimeni altul decât mine, Omul cel Puternic de pe Barhwi n-a putut să supraviețuiască în această cursă.

Erau cel puțin două zile de când era mort, căci plutea foarte bine, menținându-se la suprafață și asta m-a ajutat.

Atunci am râs ; eram de-acum sigur că am s-*O* văd iar și că nimic rău nu mi se va întâmpla.

Apucai cu mâna din încheietură părul omului, căci nu puteam mai mult și coborârăm împreună pe firul apei, el, mort și eu viu.

De n-aș fi avut ajutorul ăsta, aș fi plutit liber, eram înghețat până-n măduva oaselor, aveam carnea crispată și

lipită de oase. Dar *ăluia* nu-i mai era frică deloc, el cunoscând până la capăt puterea răului și eu îl lăsai să meargă pe unde-i plăcea.

La urmă, sosirăm sub influența unui curent oblic care se îndrepta direct spre malul drept și cu picioarele am încercat să mențin direcția asta.

Dar mortul se balansa greoi în vârtej ; mi-era teamă ca vreo creangă să nu-l atingă și să nu-l lase să scape.

Vârfurile tamarinilor atingeau genunchii mei în treacăt. Am înțeles imediat că pe acolo eram în partea revărsată, acoperită cu apă, de peste grâu.

Curând mi-am lăsat picioarele să meargă.

În fine, mortul se opri pe o movilă, lângă un smochin. Atunci, plin de bucurie, mi-am scos corpul din apă.

Sahib știe unde mă dusese vâltoarea inundației ? Pe movila care servește de bornă spre partea de est a satului Patcera și nicăieri altundeva.

Am tras mortul pe movilă, ca recunoștință pentru serviciile făcute și chiar și pentru că nu știam dacă n-o să mai am nevoie de el.

Atunci, scoțând de trei ori un strigăt, așa cum fac șacalii, venii în partea unde aveam noi întâlnirile.

Era chiar aproape de hambarul șefului. Dar iubita mea era deja acolo, toată numai plânset. Se temea să nu-mi fi luat inundația coliba pe sus lângă vadul Barkwiului.

Când mă apropiam lin mergând prin apă până la înălțimea gleznei, Ea mă luă drept o fantomă și o rupse la fugă, când... eu o luai în brațe și... în timpul ăla eu nu eram deloc o fantomă, deși eram un bătrân, acum. Ho ! Ho ! un grăunte de grâu uscat într-adevăr, o tijă de porumb, fără suc ! Ho ! Ho !

I-am povestit cum podul Barhwi se rupsese și ea îmi spuse că sunt mai mare decât orice muritor din lume, fiindcă nimeni nu era în stare să treacă peste Barhwi în plină creștere a apelor și fiindcă văzusem ce nici un om n-a avut de văzut până atunci.

Mână în mână, merserăm la movila unde zăcea mortul și eu îi spusei cum mă ajutase el să trec vadul.

---

* Am regretul să spun că paznicul de vad de la Barhwi trebuie făcut răspunzător de două foarte urâte jocuri de cuvinte în limbaj popular (Nota autorului).

Ea aruncă o privire la cadavrul ce se arăta în lumina stelelor, căci sfârșitul nopții a fost senin și Ea își ascunse figura în mâini strigând :

— E corpul lui Hirnam Singh.

Eu îi răspunsei :

— Porcul ăsta a fost mai folositor după moarte decât cât timp a fost viu, iubito.

Și ea răspunse :

— Așa este, fiindcă el a salvat viața ființei celei mai scumpe iubirii mele. Totuși, nu trebuie să rămână aici, căci asta mi-ar aduce rușine.

Corpul era la mai puțin de o bătaie de pușcă de poarta ei.

Atunci am spus, rostogolind cadavrul cu mâinile mele :

— Dumnezeu s-a făcut judecător între noi, Hirnam Singh, pentru ca sângele tău să nu cadă vreun pic pe capul meu. Acum, ți-am adus un prejudiciu, îndepărtându-te de movila crematoriu. Aranjează tu cu corbii.

Apoi, l-am pus din nou în apa inundației.

A fost antrenat departe, unde continua să-și agite deasa lui barbă neagră, cum face un preot în strană.

Și nu l-am mai văzut pe Hirnam Singh.

Ne-am despărțit înaintea zorilor și eu m-am îndreptat spre partea din junglă care nu era inundată.

În plină zi, îmi dădui seama de ceea ce-am făcut și oasele corpului se scrântiră în carnea mea, căci erau două *kas* de apă agitată cu furie între satul Pateera și arborii de pe celălalt mal.

La mijloc, stâlpii podului de pe Barhwi se îndreptau ca niște cioturi de dinți pe maxilarele unui bătrân.

Nu mai era nimic viu pe ape, nici păsări, nici bărci. Nu era decât o armată de cadavre, boi, cai, oameni.

Râul luase o culoare roșie de sânge antrenând argila de la poalele colinelor.

Niciodată nu mai văzusem o inundație ca asta și nici de-atunci încoace n-am mai văzut una asemenea și, o, Sahib, nu e nimeni în lumea asta care să fi făcut ce-am făcut eu.

Nu, de mi s-ar oferi toate pământurile șefului, nu mi-aș risca a doua oară viața într-un scut ca ăsta de întuneric care ascunde pericolul.

Am urcat cam distanța unui *kas* pe mal, până la casa unui fierar.

I-am povestit că inundația m-a alungat din coliba mea și el mi-a dat de mâncare.

Am rămas șapte zile la fierar.

În sfârșit a trecut un vapor și m-a dus acasă. Nu mai era urmă de zid, nici de acoperiș, nici de dușumea, nimic decât o placă de noroi vâscos. Judecați prin asta, Sahib, înălțimea pe care o atinsese inundația.

Fusese scris ca eu să nu mor nici în casa mea, nici în valurile lui Barhwi, nici în surparea podului de pe Barhwi, căci Dumnezeu l-a trimis pe Hirnam Singh, care era mort de două zile, chiar dacă eu habar n-am cum a murit acest om, ca să-mi servească mie drept colac de salvare.

Hirnam Singh e în Infern de vreo douăzeci de ani și gândul la noaptea aceea trebuie să-i fie partea cea mai încântătoare a supliciului.

Ascultați, Sahib, râul, și-a schimbat vocea : o să adoarmă înaintea zorilor, care or să apară în mai puțin de o oră.

O dată cu ziua, o să coboare din nou.

...Ce știu eu de asta ?... Mi-am petrecut eu oare treizeci de ani aici fără să învăț să cunosc vocea râului, așa cum un tată cunoaște vocea fiului său ?

De la o clipă la alta mânia se micșorează în graiul lui. Jur, de acum într-o oră, două ore cel mult, orice pericol va dispărea. N-aș ști să spun ce-o să fie în cursul dimineții.

Grăbiți-vă, Sahib. Mă duc să-l chem pe Ram Pershad și de data asta el n-o să se mai întoarcă.

Mușamaua e bine strânsă în corzi pe bagaje ?

Ohe, Mahout în direcția pământ, elefantul pentru Sahib și spuneți oamenilor de pe celălalt mal că nu se va trece până la revărsatul zorilor.

Bani ?... Nu, Sahib ; eu nu sunt din ăia. Nici măcar ca să am cu ce să iau bomboane liotei de copii. Casa mea, vedeți, e goală și eu sunt bătrân.

Dutt ! Ram Pershad, *Dutt ! Dutt ! Dutt !* Norocul să vă însoțească, Sahib !

ÎNVIEREA LUI IMRAY

Imray realizase imposibilul.

Fără avertisment prealabil, fără un motiv de conceput, tânăr, la începutul carierei, a fost de părere să dispară din lume, — adică din mica staţiune indiană unde locuia.

Într-o anumită zi, era vesel nevoie mare, sănătos, fericit, foarte în evidenţă la clubul său, printre jucătorii de biliard.

Într-o altă dimineaţă, nimic.

Toate cercetările ce au putut fi făcute nu reuşiră să facă să se afle ce se întâmplase cu el.

El dispăruse de la locul lui. Nu s-a mai arătat deloc la birou la ora reglementară. Docarul lui n-a mai fost deloc pe marile drumuri.

Pentru aceste motive şi pentru că el încurca astfel în proporţii microscopice administraţia Imperiului indian, Imperiul indian i-a suspendat mersul pe un timp minuscul pentru a face o anchetă asupra soartei lui Imray.

S-au dragat bălţile. S-au sondat puţurile. S-au expediat telegrame de-a lungul liniilor de cale ferată şi până la oraşul de îmbarcare cel mai apropiat, — la o mie două sute de mile de acolo, — dar nici urmă de Imray la capătul corzilor în puţuri, nici al liniilor telegrafice.

Dispăruse. Locul său nu l-a mai văzut.

Atunci marele Imperiu indian îşi reluă treaba pentru că el nu comportă nici o întârziere şi Imray trecu de la starea de om la cea de mister — deveni acel lucru de care oamenii vorbesc la masa de la clubul lor timp de vreo lună şi la care nu se mai gândesc apoi. Armele lui, cai lui, trăsurile lui fură vândute la licitaţie.

Şeful său imediat îi scrise o scrisoare absurdă mamei lui în care îi spunea că Imray dispăruse fără să se poată explica cum şi că bungalowul rămânea neocupat, la drum.

După ce trecură cele două sau trei luni de căldură, prietenul meu Strickland, din administraţia poliţiei, considera că e bun de închiriat acel bungalow, de la proprietarul indigen.

Aceasta se întâmpla înainte de a se fi logodit cu miss Youghal, — eveniment care a fost povestit într-o altă povestire *, — şi în timp ce el îşi continua cercetările privind viaţa indigenă.

Genul său de viaţă personală era destul de original.

Lumea se plângea de faptele şi gesturile lui ordinare.

Era întotdeauna de mâncare la el, dar niciodată ora regulată pentru masă.

El mânca, în picioare sau plimbându-se, orice fel de mâncare se afla în bufet şi asta e prea puţin igienic pentru interiorul unei fiinţe omeneşti.

Dotarea lui consta în şase carabine, trei puşti de vânătoare, cinic şei, undiţe *masheer* cu articulaţii rigide, mai groase şi mai puternice decât cele mai mari undiţe de pescuit somn.

Aceste obiecte umpleau jumătate din bungalow, cealaltă jumătate fiindu-i rezervată lui Strickland şi câţelei sale Tietjens, o enormă corcitură de Rampour, care ţipa când primea ordine şi care devora în fiecare zi raţia a doi oameni.

Ea îi vorbea lui Strickland într-o limbă a ei şi pretutindeni unde ea întâlnea în cursul promenadelor ceva de natură să tulbure liniştea care domnea sub Majestatea Sa Împărăteasa Regină, ea se întorcea la stăpânul ei şi îl informa.

Curând Strickland intră în campanie şi întreaga lui muncă se sfârşea prin griji, amenzi şi închisoare pentru unii şi pentru alţii.

Indigenii o priveau pe Tietjens ca pe un spirit familiar şi o tratau cu acel extrem respect care se naşte din ură şi din groază.

O cameră din bungalow îi era rezervată în exclusivitate.

Ea avea patul ei personal, o cuvertură, un vas de băut şi dacă cineva pătrundea noaptea în camera lui Strickland, ca nu scăpa niciodată prilejul de a-l pune jos pe intrus şi de a ţipa până când cineva nu venea cu lumină.

Strickland îi datora viaţa.

---

* Vezi „Simple povestiri de pe coline"

Când era pe frontieră în urmărirea unui asasin din partea locului omul veni cu noaptea-n cap cu intenția de a-l expedia pe Strickland mult mai departe de Insulele Andaman. Tietjens îl simți în momentul în care intra în patru labe, cu un pumnal între dinți, în cortul lui Strickland și când recordul crimelor sale fu etalat în ochii legii, el fu spânzurat.

Din ziua aceea, Tietjens purta o zgardă de argint brut și avu o monogramă brodată pe cuvertura ei și cuvertura era de material de cașmir cu dublă urzeală, deoarece ea era o cățea delicată.

In nici o împrejurare eu nu îl părăsea pe Strickland.

Când el fu atins de febră, ea pricinui mari necazuri doctorilor, fiindcă nu știa cum să-l îngrijească pe stăpânul ei și nu voia să permită nici unei alte creaturi să încerce.

Macarnaght, din serviciul medical al Indiei, o lovi în cap cu un pat de pușcă, înainte de a o putea face să înțeleagă că trebuia să le cedeze locul celor care veniseră să-i administreze chinină.

La puțin timp după ce Strickland se instalase în bungalowul lui Imray, treburile mă făcură să trec prin această stațiune și cum toate camerele de la club erau ocupate, m-am stabilit, natural, la Strickland.

Era un bungalow foarte confortabil cu opt camere sub un acoperiș de paie care înfrunta ploile.

Sub unghiul acoperișului era întinsă o bucată de stofă formând plafonul și care chiar avea aerul unui plafon înălbit proaspăt.

Proprietarul îl vopsise proaspăt când Strickland luase bungalowul — și dacă nu știți cum sunt construite bungalowurile indiene nu vă veți îndoi niciodată că deasupra stofei e o cavernă întunecoasă, triunghiulară, sub acoperiș și că sub bârna principală și pantele laterale de paie ar locui bande de șobolani, lilieci, furnici și ființe diverse.

Tietjens mă întâmpină din prag cu un lătrat ca dangătul clopotelor la catedrala Saint-Paul și își puse labele pe umărul meu și zise că era mulțumită că mă vede.

Strickland se străduia să încropească un fel de prânz pe care să-l numească lunch și imediat ce s-a sfârșit acest prânz, a ieșit pentru a-și vedea de treburi, abandonându-mă în societatea lui Tietjens și a propriilor mele ocupații.

Căldurile verii încetaseră pentru a face loc căldurii umede a ploilor. Aerul supraîncălzit era imobil, dar ploaia cădea în picături lunguiețe ca baionetele pe pământ și ridica o ceață albăstruie țâșnind tare și clipocind.

Bambușii, merele dragostei, ponsetia, arborii de mango din grădină stăteau țepeni în ploaia care-i biciuia și broaștele începeau să cânte în tufișurile de mărăcini de aloe.

Cu puțin înainte ca lumina să dispară și pe când ploaia cădea cel mai tare, mă așezai pe veranda din spate. Auzeam cum cade apa de pe acoperișul de paie mormăind și mă scuturai de parcă aș fi fost acoperit de ceea ce numim căldură spinoasă.

Tietjens ieși cu mine, își puse capul pe genunchii mei și păru că e foarte supărată.

Eu îi dădui bisciuții ei când ceaiul fu gata. Luai ceaiul pe veranda din spate, ca să profit de puțina răcoare pe care-o găseam.

În spatele meu, camerele din casă erau plonjate în întuneric. Puteam să simt mirosul hamurilor lui Strickland, uleiurile lui de pușcă și nu aveam nici cel mai mic chef să mă instalez în mijlocul la așa ceva.

Servitorul meu veni să mă caute în amurg, cu muselina hainelor lipită de membre, de apa care-i șiroia pe trup.

Îmi spuse că a venit un domn și a cerut să vadă pe cineva.

Foarte lipsit de chef și din cauza lipsei de lumină care domnea prin camere, mă dusei în salonul gol și spusei omului meu să aducă lumină.

Poate era un vizitator în salon, poate nu era nici unul. Mi se păru că văd o figură lângă fereastră, dar când fu adusă lumina, nu se mai văzu nimic decât săgețile ploii afară și nu mai rămânea decât mirosul pământului care își potolea setea.

Îi spusei omului meu să nu fie mai șiret decât trebuie și mă întorsei pe verandă pentru a discuta cu Tiejens.

Ea plecase în plină ploaie și m-am chinuit o mulțime s-o aduc înapoi cu cuvinte mângâietoare și chiar cu biscuiți pe vârful cărora pusesem bucățele de zahăr.

Strickland se întoarse călare, murat tot, chiar la ora mesei și primele lui cuvinte fură :

— A venit cineva ?

Îi explicai, scuzându-mă, că servitorul meu mă trimisese în salon cu o alarmă falsă sau că vreun vagabond voise să-i

facă o vizită lui Strickland și că orice reflexie ar fi făcut, s-a gândit că-i preferabil să fugă fără să-și dea numele.

Strickland a cerut să fie servită masa fără să mai facă vreun alt comentariu și cum era o masă cu bunătăți și servită pe o față de masă albă, ne așezarăm la masă.

La ora nouă Strickland a simțit nevoia să se culce.

Eu, la fel, și eu eram obosit.

Tietjens, care rămăsese întinsă sub masă, se ridică și ieși pe partea cea mai puțin expusă din verandă, imediat ce stăpânul ei s-a dus spre camera lui care era învecinată cu somptuoasa cameră rezervată lui Tietjens.

Dacă o simplă soție ar fi vrut să se culce în aer liber pe această ploaie care cade, asta n-ar fi fost decât un detaliu, dar Tietjens era o cățea și, din două, animalul e preferabil.

Mă uitai la Strickland, așteptându-mă să o bată cu un bici.

El avu un surâs anume, cel al omului care surâde după ce a povestit vreo hidoasă tragedie casnică :

— Ea întotdeauna a făcut așa de când ne-am instalat aici.

Cățeaua era cățeaua lui Strickland, eu nu spusei nimic, dar simțeam tot ce el resimțea dacă lua treaba asta prea ușor.

Tietjens se instală afară sub fereastra camerei mele de dormit.

Rafale după rafale, se succedară, vuiră pe acoperiș și sfârșiră prin a se risipi. Fulgerul mâzgălise dâre pe cer ca un ou aruncat în poarta unui hambar, dar lumina era deja de un albastru palid și nu mai era gălbuie deloc.

Privind la jaluzeaua mea din fire de bambus, văzui prin ea cățeaua în picioare și nu adormită, pe verandă, cu părul zbârlit pe toată spinarea, protăpită în față pe labele întinse la maximum ca niște cabluri de fier care suportă un pod suspendat.

În foarte scurtele intervale dintre două tunete, încercam să adorm, dar mi se părea că cineva mă cheamă într-un mod foarte urgent.

Acela, cine-o fi fost, făcea un efort să mă cheme pe nume, dar nu reușea decât să scoată un murmur răgușit.

Apoi tunetul a încetat.

Tietjens merse în grădină și urlă la luna nouă.

Cineva încerca să-mi deschidă ușa, se ducea și venea prin casă, se opri respirând zgomotos pe verandă și chiar

în momentul în care am adormit am auzit un ciocănit, un țipăt sălbatic la ușa din partea unde era capul meu.

Am alergat în camera lui Strickland și l-am întrebat dacă e bolnav și dacă el m-a chemat.

El era întins pe pat, pe jumătate îmbrăcat, cu pipa în gură.

— Mă așteptam să te văd venind, spuse el. Dar am circulat eu oare prin casă ?

Îi explicai că fusese în sufragerie, în fumoar, în două sau trei alte locuri.

El râse și mă sfătui să mă culc la loc.

Mă culcai din nou și dormii până dimineață, dar în toate visele mele am avut convingerea că greșeam față de cineva refuzând să-i dau ceea ce îi trebuia.

Ce-i trebuia ? Imposibil de spus, dar acolo era cineva care aluneca, murmura, sucea încuietorile, se ducea, venea, îmi reproșa indiferența și în timpul tuturor acestor vise o auzeam pe Tietjens urlând în grădină și ploaia care bătea.

Am rămas două zile în această casă.

Strickland se ducea în fiecare zi la birou, lăsându-mă singur timp de opt sau zece ore pe zi, fără altă societate decât cea a lui Tietjens.

Cât era ziuă, mă simțeam foarte bine și la fel Tietjens, dar de la lăsatul serii, ea și cu mine, ne instalam pe veranda din spate, strângându-ne unul în altul pentru a ne ține companie.

Eram singuri acasă, dar ea nu era mai puțin preocupată de acela cu care n-aș fi vrut absolut deloc să am de a face.

Niciodată nu l-am zărit, dar mi se-ntâmpla să văd tapetul care separa camerele mișcându-se încă de când treceai pragul, să auzi scaunele trosnind ca și cum bambusul s-ar fi îndreptat după ce s-ar fi îndoit sub o greutate care tocmai dispărea.

Mi se păru, mergând să caut o carte în sufragerie, că cineva era acolo, în umbra verandei de la fațadă, așteptând ca eu să plec.

Tietjens făcea lăsatul serii și mai interesant, privind fix în camerele întunecoase, cu părul tot zbârlit, urmărind mișcările a ceva invizibil pentru mine.

Niciodată ea nu intra în camere, dar ochii ei se mișcau și asta era absolut îndeajuns.

Numai atunci când servitorul meu venea să-mi aranjeze lămpile, făcând toate camerele luminoase și locuibile

intra și ea cu mine și își petrecea timpul așezată, urmărind cu privirea un om invizibil, gazdă suplimentară, pândindu-i mișcările în timp ce el se ducea și venea în spatele meu.

Câinii sunt plăcuți tovarăși.

Îi explicai lui Strickland sub toate formele că mă gândeam să mă duc la club să-mi asigur acolo un adăpost.

Îi admiram ospitalitatea. Eram încântat de pușlile și de undițele lui, dar eram sătul de casa lui și de atmosfera care domnea aici.

Mă ascultă până la capăt, apoi avu un surâs foarte dezamăgit, din care era exclus disprețul, surâsul unui om care înțelege lucrurile.

— Rămâi, zise el, și ai să vezi ce înseamnă asta. Toate cele despre care mi-ai vorbit le-am știut din ziua în care am luat bungalowul. Rămâi. Așteaptă. Tietjens m-a părăsit. Ai să mă părăsești și tu?

Îl urmasem de aproape cu ocazia afacerii unui mic idol, care era cât pe ce să mă bage la azilul de nebuni și nu eram căutași de puțin dispus să-l ajut în noi experiențe.

Era un om care atrăgea neplăcerile, așa cum alții, oameni obișnuiți, atrag invitațiile la masă.

Așa că mi-am îndoit claritatea expunerii pentru a-l face să înțeleagă că aveam enorm de multă afecțiune pentru el, și că aș fi încântat să-l întâlnesc ziua, dar că nu mai țineam deloc să dorm sub același acoperiș cu el acolo.

Asta se întâmpla după masă și când Tietjens ieșise să meargă pe verandă.

— Pe sufletul meu, asta nu mă miră deloc, spuse Strickland, ridicând ochii spre draperia servindu-i de plafon, uită-te acolo.

Cozile a doi șerpi treceau între strofă și cornișa din perete.

Ei aruncau umbre alungite la lumina lămpii.

— Natural, dacă te temi de șerpi... spuse Strickland. Eu îl urăsc și mi-e frică de șerpi, pentru că privind în ochii oricărui șarpe, vei vedea acolo că știe foarte multe, și chiar mai mult, despre decăderea omului și că el încearcă tot disprețul pe care diavolul l-a încercat când Adam a fost alungat din Rai. În afară de asta, mușcătura lui e în general fatală și dinții lui îți traversează partea de jos a pantalonilor.

— Ai face bine să-ți reînnoiești acoperișul, spusei eu. Dă-mi o undiță și mergem să-i forțăm să iasă.

— Se vor ascunde între bârnele acoperișului, spuse Strickland. Nu pot suporta șerpi deasupra capului meu. O să urc acolo sus. Dacă-i dau jos, fii gata să-i distrugi cu o țeavă de pușcă.

Nu eram prea grăbit să-l ajut pe Strickland în această treabă, dar am luat țeava puștii și așteptam în sufragerie, în timp ce Strickland aducea de pe verandă o scară din grădină și o înălța într-o parte a camerei.

Cozile de șerpi urcară din nou și dispărură.

Auzeam perfect zgomotul sec de frecare pe care îl produc corpurile alungite alergând pe-o stofă aspră.

Strickland luă o lampă, în timp ce eu încercam să-l fac să înțeleagă pericolul de a vâna șerpi de pe un acoperiș între o pânză de plafon și un pat de paie, fără a vorbi de deteriorarea cauzată imobilului crăpând pânzele ce serveau de plafon.

— Prostii! strigă Strickland. Ei sunt cu siguranță refugiați de-a lungul peretelui, pe lângă stofă. Cărămizile sunt prea reci pentru ei și căldura camerei e tot ce le trebuie.

Își băgă mâna în colțul pânzei și smulse țesătura mucegăită de lângă cornișă.

Stofa cedă cu un zgomot tare de ruptură și Strickland își trecu capul prin deschizătură pentru a privi în întuneric sub unghiul format de bârnele acoperișului.

Eu strângeam din dinți și ridicam țeava puștii, căci nu aveam nici cea mai mică idee de ce avea să coboare.

— Hum! făcu Strickland a cărui voce era atenuată și mărită de rezonanță sub acoperiș. E aici loc pentru o altă serie de camere și, pe Jupiter, locul ăsta are un ocupant.

— Șerpi? făcui eu.

— Nu, e un bivol. Dă-mi primele două bucăți dintr-o undiță și eu am să-l trag. Obiectul este întins pe bârna principală.

Îi dădui țeava puștii.

— Ce cuib pentru cucuvele și șerpi? Nu-i de mirare că șerpii se adăpostesc aici, spuse Strickland urcând puțin mai sus în acoperiș.

Puteam să-i văd cotul mergând înainte și înapoi pe când împingea țeava.

— Ieșiți de-aici, oricine-ați fi voi. Atenție; sunt capete care se arată pe dedesubt! Mișcă, se clatină!

Văzui pânza plafonului întinzându-se în mijlocul sălii, formând un sac pe care greutatea l-a antrenat puțin câte puțin peste lămpile aprinse de pe masă.

Luai una în grabă pentru a o pune departe de pericol și mă îndepărtai.

Atunci stofa smulsă de pe pereți se crăpă, se despică. Fragmentele de material zburară pe deasupra și pe masă căzu un obiect pe care nu îndrăzneam să-l privesc până-n momentul în care Strickland, dând la o parte scara, fu în picioare lângă mine.

El nu spuse prea multe, neflind prea darnic cu vorba, dar trase un capăt din fața de masă care atârna și îl aruncă pe deasupra obiectului, care era pe masă.

— Îmi pare bine, spuse el apropiind lampa, că uite-l pe prietenul nostru Imray întors aici. Ah! Vrei. Vrei?

Fu o mișcare sub fața de masă; un șarpe mic scăpă de acolo răsucindu-se pentru a fi strivit cu mânerul bastonului.

Nu prea eram în largul meu să fac observații care să merite osteneala de a fi raportate.

Strickland începuse să reflecteze și își administra unul după altul câteva pahare pline ochi.

Obiectul ascuns sub fața de masă nu mai dădea nici un semn de viață.

— E Imray? zic eu.

Strickland ridică fața de masă o clipă și privi.

— E Imray, zise el, și are gâtul tăiat de la o ureche la cealaltă.

Atunci am vorbit împreună ca pentru noi:

— Atunci de asta șușotea prin casă.

Tietjens, care era în grădină, lătra cu furie.

O clipă mai târziu, nasul ei mare ridică și deschise tapiseria din sufragerie.

Ea adulmecă și rămase liniștită.

Pânza de plafon, ruptă în fâșii, atârna aproape până la nivelul mesei și cu greu găseai loc ca să te îndepărtezi de la descoperirea asta.

Atunci Tietjens intră și se așeză, descoperindu-și dinții și îndreptându-și picioarele din față.

Ea îl privi pe Strickland.

— E o treabă urâtă, bătrâno, spuse el. Oamenii nu se urcă în poduri ca să moară acolo și nu-și iau precauția de a lega strâns în urma lor pânza de acoperământ. Să avem asta în vedere.

— Să reflectăm la asta undeva în altă parte, spusei eu.

— Excelentă idee! Stinge lămpile. Mergem în camera mea.

N-am stins deloc lămpile.

Am mers în camera lui Strickland și i-am permis să facă întuneric.

Atunci el mă urmă.

Fumam și reflectam. Strickland era acela care reflecta. Eu, unul, fumam cu frenezie pentru că îmi era frică.

— Imray s-a întors, spuse Strickland. Rămâne să știm cine l-a omorât pe Imray. Să nu spui nimic. Tocmai îmi vine o idee. Când am închiriat bungalowul, am angajat majoritatea servitorilor lui Imray. Imray era ireproșabil, inofensiv, nu-i așa?

Îi convinsei că obiectul de sub fața de masă nu avea aerul nici al unuia, nici al altuia.

— Dacă adun toți servitorii, ei se vor susține unul pe altul ca un singur om. Ei vor minți ca Arienii. Ce mă sfătuiești?

— Interoghează-i unul câte unul, spusei eu.

— Ei se vor salva și-i vor pune la curent pe toți colegii lor, zise Strickland. Trebuie să-i izolăm. Crezi că servitorul tău ar ști ceva de treaba asta?

— Posibil, atât cât pot eu să știu, dar nu găsesc lucrul acesta ca probabil. Nu sunt decât două sau trei zile de când el este aici.

— Tu ce idee ai? — am întrebat eu.

— Nu pot s-o spun încă. Cum dracu s-a dus Imray să se culce în spatele acestei pânze de plafon?

Se auzi o tuse puternică afară la ușa camerei de dormit a lui Strickland.

Asta indica faptul că Bahadur-Khan, servitorul său particular, se sculase și ar fi vrut să-l vadă pe Strickland culcat.

— Intră, spuse Strickland. Iată o noapte caldă bine, nu-i așa?

Bahadur-Khan, mare mahomedan cu turban verde, de șase picioare, spuse că noaptea era foarte caldă, dar că va fi încă ploaie și că dacă Onoarea sa voia, asta ar fi dat ceva ușurare pământului.

— Așa va fi, dacă vrea Dumnezeu, spuse Strickland, întinzând cizmele. Am în cap, Bahadur-Khan, că te-am copleșit

fără remuşcări cu treburi zilele astea şi chiar din ziua în care ai intrat în serviciul meu. În ce zi era ?

— Oare fiul cerului a uitat ? Era când Imray Sahib a plecat în secret în Europa fără să spună nimănui nimic şi când eu... chiar... eu... am intrat în serviciul onorabilului protector al săracilor.

— Acest Imray Sahib a plecat în Europa ?

— Aşa se spunea printre servitori.

— Şi tu îţi vei relua serviciul lângă el, când el se va întoarce ?

— Desigur, Sahib, era un stăpân bun şi îi îndrăgea pe inferiorii lui.

— E perfect adevărat. Eu mă simt foarte obosit, dar totuşi, am să merg la vânătoare de antilope mâine. Dă-mi puşca aia mică de care mă servesc ca să trag în antilopa neagră. E acolo, în husa ei.

Omul se aplecă spre husă, îi întinse lui Strickland ţevile, patul puştii, restul şi Strickland le monta.

Căscând jalnic, el întinse mâna spre cutia cu muniţii, luă de acolo un cartuş puternic şi îi dădu drumul în chiulasa lui „360 express".

— Şi Imray Sahib a plecat în secret în Europa ? E chiar ciudat, Bahadur-Khan, nu-i aşa ?

— Ce ştiu eu despre felul de a acţiona al omului alb, fiu al cerului ?

— Într-adevăr, puţine lucruri. Dar ai să ştii mai multe. Mi-a parvenit ştirea că Imray Sahib s-a întors din voiajele lui atât de lungi şi chiar în acest moment el se află în camera de alături, unde îşi aşteaptă servitorul.

— Sahib !

Lumina lămpii făcu să lucească ţevile puştii, care se îndreptară spre pieptul larg al lui Bahadur-Khan.

— Hai, du-te şi priveşte, spuse Strickland. Ia o lampă. Stăpânul tău e obosit şi te aşteaptă. Du-te.

Omul luă o lampă şi intră în sufragerie, urmat de Strickland, care îl împingea literalmente cu ţeava puştii.

El privi un moment în profunzimile negre din spatele pânzei de plafon, apoi cadavrul şarpelui strivit sub piciorul său. Apoi o tentă gri i se întinse pe faţă, când văzu obiectul sub faţa de masă.

— Ai văzut ? întrebă Strickland după o tăcere.

— Am văzut. Eu sunt din argilă în mâinile omului alb. Ce socoteală îşi face Domnia Voastră ?

— Să te spânzur de azi într-o lună. Şi mai ce ?

— Pentru că l-am ucis ? Nu, Sahib, gândiţi-vă. Plimbându-se printre servitori, şi-a aruncat ochii pe copilaşul meu, care avea patru ani. L-a vrăjit şi, zece zile mai târziu, copilul a murit de febră. Copilaşul meu !

— Ce-a spus Imray Sahib ?

— A spus că e un copil frumos. L-a mângâiat pe cap. De aceea a murit fiul meu. De aceea l-am omorât pe Imray Sahib pe înserat când s-a întors de la birou şi dormea. Fiul cerului ştie tot. M-am supus ordinelor fiului cerului.

Strickland mă privi pe deasupra puştii şi îmi spuse în limbajul curent :

— Eşti martor la ceea ce-a spus : l-a omorât.

Bahadur-Khan, în picioare, părea, în claritatea unicei lămpi, de o paloare lividă.

Nevoia de a se justifica nu se lăsă mult timp aşteptată.

— Sunt prins în capcană, zise el, dar acest om a început. El s-a uitat cu ochi răi la copilul meu. Eu l-am ucis şi ascuns. Nu sunt decât oameni care au demoni în slujba lor, zise el aruncând o privire de ură lui Tietjens, culcată în faţa lui, cu un aer bestial indiferent, care pot să ştie ce am făcut eu.

— Bine zis. Dar tu ar fi trebuit să-l ataşezi de bârna principală cu o coardă. Acum tu ai să atârni la capătul unei coarde. Un om de serviciu ?

Un poliţist somnoros răspunse la apelul lui Strickland. El fu urmat de un altul.

Tietjens nu mişca.

— Luaţi-l la închisoare, spuse Strickland. Iată un proces de făcut instrucţia.

— Am să fiu spânzurat, deci ? zise Bahadur-Khan, nefăcând nici un efort de a scăpa şi cu ochii fixaţi pe sol.

— Dacă e adevărat că soarele străluceşte şi că apa curge, tu vei fi spânzurat, zise Strickland.

Bahadur-Khan dădu înapoi un pas, frisonă şi deveni imobil.

Cei doi poliţişti aşteptară noi ordine.

— Luaţi-l, spuse Strickland.

— Nu, dar am să plec în curând, zise Bahadur-Khan. Priviţi, de acum eu sunt un om mort.

Ridică piciorul.

La degetul mic de la picior se agăţase capul şarpelui pe jumătate strivit. În ultimele convulsii el se fixase solid acolo.

— Eu descind dintr-o familie de proprietari, zise Bahadur-Khan, tot în picioare, dar tremurând. Ar fi fost dezonorant pentru mine să urc la spânzurătoarea publică. De aceea aleg acest mijloc. Să nu uitați de cămășile lui Sahib că sunt bine numărate și că pe măsuța de toaletă se află o bucată de săpun suplimentar. Copilul meu a fost vrăjit, și eu i-am tăiat beregata vrăjitorului. De ce căutați să mă faceți să pier? Onoarea mea e teafără și... și... eu mor.

După vreo oră, el muri așa cum mor cei ce au fost mușcați de micul kariat.

Polițiștii îl luară, ca și pe obiectul învelit în fața de masă, pentru a-i pune la locurile lor respective.

Aveau nevoie de ei pentru a face lumină în cazul dispariției lui Imray.

— Iată, spuse Strickland pe un ton calm, cățărându-se în patul său, iată ce înseamnă secolul nouăsprezece. Ai auzit ce-a spus acest om?

— L-am auzit, răspunsei eu. Imray a comis o confuzie, o eroare.

— Pur și simplu prin ignorare a naturii unei mici febre sezoniere și a unei coincidențe. Bahadur-Khan era în serviciul său de patru ani.

Eu frisonai.

Propriul meu servitor mă servea de un timp exact la fel.

Când am intrat în camera mea l-am găsit așteptând, impasibil ca un cap de efigie de pe un penny, gata să-mi scoată cizmele.

— Ce i s-a întâmplat lui Bahadur-Khan? zic eu.

— A fost mușcat de un șarpe și a murit. Restul, Sahib îl știe.

Acesta fu răspunsul.

— Și tu, tu ce ai știut din afacerea asta?

— Atât cât se poate ști de la cel ce vine pe înserat să ceară satisfacție. Încet, Sahib, stați să vă scot cizmele.

Tocmai căzusem în somnul pe care-l aduce excesul de oboseală, când îl auzii pe Strickland, care din camera lui, striga:

— Tietjens s-a întors în camera ei.

Ea era instalată, într-adevăr.

Marea cățea de vânătoare era întinsă pe pat, pe cuvertura ei și în camera vecină tapetul formând plafonul lăsa să se spânzure fâșii nepăsătoare care măturau masa.

TREI NU FAC DECÂT UNU

Căci gelozia e turbarea unui om, de aceea el fi-va fără milă în ziua răzbunării

Migdale și struguri, Sahib? Struguri de Kabul? Sau poate un ponei din cei mai rari, dacă Sahib vrea numai să mă însoțească? El are treisprezece și trei, Sahib. El joacă polo, trage șareta, duce o doamnă și...

Samt-Kurshed, și venerat Imams, e Sahib însuși! Simt că mi se unge inima și că ochii mi se bucură. Să nu fiți obosit vreodată!

Vederea unui prieten într-un oraș îndepărtat e ca apa rece în Tirah. Și deci ce faceți în acest loc blestemat? La sud de Delhi, Sahib, cunoașteți dictonul, — șobolanii sunt oameni și curtezanele sunt soții?

Sunteți la ordin? Ahoo! Un ordin e un ordin până în ziua când ești destul de puternic să nu i te mai supui.

O, tatăl meu, o, prietenul meu, e un ceas binecuvântat acesta al regăsirii noastre. Totul merge bine — pentru inimă, pentru corp și pentru casă? E o zi fericită cea în care iată-ne din nou împreună.

Trebuie să vă însoțesc? Ar fi o mare favoare. Cumva în rondo-ul din piața pichetelor? Am trei cai, colete și un cal al grăidarului.

Și-apoi, amintiți-vă că poliția de aici mă privește ca pe un hoț de cai. Bastarzii ăștia din ținuturile de jos știu ei câte ceva despre hoții de cai.

Vă amintiți cum, la Peshawar, Kamal a bătut tare în porțile lui Jumrud... ce saltimbanc era... și i-a luat colonelului toți caii într-o singură noapte.

Acum Kamal a murit, dar nepotu-său i-a preluat afacerile și vor mai fi o mulțime de cai lipsă la apel dacă recruții lui Khaïber nu cască ochii.

Fie pacea lui Dumnezeu și favoarea Profetului său asupra acestei case și a tot ce ea adăpostește!

Shafizullah, leagă iapa bălțată sub copac și scoate apă. Caii pot suporta soarele, dar pune-le pe spate o țesătură dublă de fetru.

Nu, prietene, nu te osteni să te ocupi de asta. Am să-i vând la neghibii de ofițeri care știu atât de multe despre cal, iapa e voinică, cel gri e un drac ce vrea mereu mângâiat și cel maron... Dar cunoști trucul crestării.

Când vor fi vânduți, mă întorc la Pubbi, sau poate că mă-ntorc în valea lui Peshawar.

O, prieten al inimii mele, îmi face bine să te revăd iar.

Mi-am petrecut toată ziua făcând plecăciuni și mințind pe Sahibii-ofițeri, cu caii ăștia și sunt de-a dreptul însetat să vorbesc cinstit.

Auggrh! Înainte de masă e bun niște tutun. Nu te apropia de mine, că nu suntem în țara noastră. Stai pe verandă și eu am să mă duc să aduc fața de masă. Dar mai întâi am să beau.

Iată o apă excelentă, cu adevărat, la fel de bună ca aia din Sheoran când ea provine din topirea zăpezilor.

Toată lumea e bine sănătoasă și mulțumită, în nord: Khoda-Bash și ceilalți?

Yar-Khan a coborât, cu caii, din Kurdistan, — numai treizeci și șase de capete din care mai bine de jumătate ponei de povară și a declarat răspicat în Kashmir Serai că voi englezii veți trimite tunuri și îl veți face pe Emir să sulte în infern.

Acum sunt cincisprezece taxe de trecere pe drumul de la Kabul la Dakka și Yar-Khan, care se credea deja în siguranță, a fost debarasat de toți armăsarii lui de Balkh de către guvernator.

E o mare nedreptate și Yar-Khan e turbat de furie.

Cât despre ceilalți, Mahub-Ali e mereu la Pubbi unde scrie Dumnezeu știe ce.

Tuglug-Khan este la închisoare pentru treaba cu postul de poliție din Kohat.

Faiz-Beg a venit de la Ismail-Ki-Dehra cu o centură de Bokhara pentru tine, frățioare, la sfârșitul anului, dar nimeni nu știa unde ai plecat; tu nu lăsaseși vești.

Verii au obținut un nou teren lângă Pakpattan ca să crească acolo catâri pentru trăsurile guvernului și, la Bazar, circulă o poveste cu un preot... Oh! Ce poveste hazlie. Ascultă.

Sahib, de ce această tortură?

Dacă veşmintele mi-s murdare, e din cauza prafului de pe drum. Ochii îmi sunt trişti, este efectul luminii orbitoare a soarelui. Picioarele mele sunt umflate fiindcă le-am îmbăiat în apă sălcie şi obrajii îmi sunt scofâlciţi pentru că hrana de aici e proastă.

Arză focul banii voştri! Am eu oare nevoie de ei? Eu sunt bogat şi te credeam un prieten, dar eşti şi dumneata ca şi ceilalţi, — un Sahib.

Un om e poate trist: daţi-i bani, spun Sahibii.

Un om e poate dezonorat: daţi-i bani, spun Sahibii.

Îi apasă vreo greutate pe creştet? Daţi-i bani, spun Sahibii.

Iată cum sunt, Sahibii, şi tu eşti la fel, chiar şi tu.

Nu, nu te uita la picioarele celui maron. Din nefericire eu te-am învăţat să cunoşti calul după picioare.

Şchioapătă? Ei bine, fie. Ce s-a întâmplat? Drumurile sunt rele, asta-i.

Şi iapa are ceva la picior? E fiindcă poartă o greutate dublă, Sahib.

Şi acum, vă rog, daţi-mi permisiunea să plec.

E o mare favoare, o mare onoare pe care mi-a făcut-o Sahib: el a avut bunătatea să lase să se vadă că el crede că nu sunt decât cai furaţi.

I-ar plăcea să mă trimită la Thana? Să cheme pe unul să mă ia şi să fiu luat de unul din aceşti oameni-şopârlă.

Eu sunt prietenul lui Sahib: am băut apă la umbra casei lui — şi el m-a defăimat.

Mai rămâne ceva de făcut? O să-mi dea Sahib opt *ananas* ca să aranjez lucrurile, — şi să facă culmea afrontului?

Iartă-mă, frate, nu ştiam, nu ştiu în acest moment ce spun.

Da, te-am minţit.

Vreau să-mi pun cenuşă-n cap, — şi sunt un Afridi. Caii au fost conduşi, cu picioarele bolnave, din vale şi până aici şi ochii mei sunt tulburi şi corpul mă mănâncă din nevoie de somn şi inima mi-e uscată de supărare şi de ruşine. Dar cum ruşinea asta mi-a fost dată mie, — de Dumnezeu care a împărţit dreptatea, de Allah-el-Mumit, — ea va fi propria mea răzbunare.

Noi ne-am vorbit fără înconjur până azi şi mâinile noastre au plonjat în acelaşi platou cu mâncare şi tu erai un frate, un frate pentru mine.

Iată de ce eu te răsplătesc cu minciuni și cu nerecunoștință, — ca un Pathan. Acum ascultă.

E tristețea sufletului tău și e prea mare să fie îndurată, ea poate fi ușurată prin cuvânt și în afară de asta sufletul omului e ca o fântână ; Piatra mărturisirii pe care-o lași să cadă acolo n-o mai revezi niciodată.

Eu am venit din Vale până aici pe jos, palmă cu palmă, având în piept un foc ca focul Gheenei.

Și de ce ?

Ai uitat așa ușor obiceiurile noastre printre acești oameni care-și vând soțiile și fiicele pentru bani ? Întoarce-te în nord cu mine și regăsește-te din nou printre oameni. Revino când treaba asta se va fi terminat și când te voi chema eu.

Valea e toată înflorită cu grădinile ei de piersici, iar aici nu-i decât praf și o duhoare puternică. Printre dealuri suflă un vânt plăcut și pârâiașele strălucesc de la apa zăpezilor. Caravane, urcă, caravane coboară. O mie de focuri ard în defileul Passe și țărușii pentru corturi sunt bătuți unul câte unul în cap cu cîocanele și caii de samar adresează altor cai de samar nechezaturi ascuțite prin fumul ușor persistent al serii.

E frumos acum în Nord.

Întoarce-te cu mine. Să ne întoarcem în mijlocul alor noștri. Hai !

* * *

De unde-mi vine chinul !

Își smulge oare omul inima ca s-o frigă bucățele la frigare la foc mic pentru alt motiv decât pentru o femeie ?

Nu râde, prietene al meu, că o să-ți vină și ție rândul.

Era o femeie din Abazai, eu și eu o luai de soție ca să pun capăt războiului între satul nostru și oamenii din Ghor.

Nu sunt prea tânăr ? Mi-a albit varul barba ?

E adevărat.

N-aveam nici o nevoie de această căsătorie ?

Nu, dar o iubeam.

Ce spune Rahman ?

„Când dragostea intră în inima unui bărbat, acolo se află nebunie și *nu altceva*. Dintr-o ochire ea te-a săgetat, te-a orbit și cu pleoapele și franjurii pleoapelor ca te-a făcut prizonier fără scăpare și *nu altceva*".

Iți amintești cântecul acela când frigeau la rotisor oaia pe câmpul Pindi, printre uzbecii lui Emir?

Abazaii sunt niște câini, iar femeile lor sclavele păcatului.

Ea avea un amant printre oamenii din poporul ei, dar tatăl ei nu mi-a spus nimic despre asta.

Prietene, cheamă blestemele asupra mea în rugăciunile tale, cum chem eu blestemul de la Fakir până la Isha pe numele lui Daoud Shah, abazaiul care mai are capul încă deasupra gâtului său, mâinile la capătul brațelor, el, care m-a dezonorat, care a făcut din numele meu un obiect de batjocură printre femeile din Malikand.

Am plecat în Hindustan — la Cherat, după două luni.

N-am lipsit decât douăsprezece zile, dar ei îi spusesem că nu mă voi întoarce decât după cincisprezece zile.

Asta am făcut-o ca s-o încerc, căci stă scris: „Să n-ai deloc încredere în cel nevolnic".

Cum urcam eu singur defileul la căderea nopții, auzii o voce de bărbat cântând la poarta casei mele și era vocea lui Daoud Shah și cântecul pe care-l cânta era *Dray wara you dee*, „Trei nu fac decât unu".

Mi se părea că o coardă de piedică se strecurase în jurul inimii mele și că toți dracii trăgeau în sus până la punctul în care eu nu mai puteam deloc.

Înaintai fără zgomot printr-o parte a drumului, dar amorsa puștii mele de piatră se mulase de ploaie și nu mai puteam trage de departe în Daoud Shah.

În afară de asta, îmi intrase în gând să omor și femeia. Așa că el cânta, stând în fața casei mele.

Apoi femeia îi deschise poarta.

Mă apropiai, mergând în patru labe peste stânci. N-aveam în mână decât cuțitul, dar o piatră îmi alunecă sub picior.

Ei se ultară amândoi de-a lungul pantei și el, lăsându-și pușca, fugi din fața mâniei mele, fiindcă el se temea pentru viața lui.

Dar femeia nu mișcă până când nu fusei în picioare în fața ei, strigând:

— O, femeie, ce naiba ai făcut?

Dar ea, exemplu de spaimă, îmi știa bine gândul și-mi zise râzând:

— O nimica toată, eu îl iubesc, iar *tu* ești un câine, un hoț de vite care umblă noaptea. Lovește.

Şi eu, încă orbit de frumuseţea ei, căci, o, prietenul meu, femeile din Abazai sunt tare frumoase, — eu spusei :

— Nu te temi deloc ?

Şi ea răspunse :

— Nu, singura mea teamă este că n-am să mor.

Atunci am zis :

— Nu-ţi fie frică.

Şi ea îndoi capul, pe care eu i-l tăiai dintr-o lovitură la ceafă, în aşa fel că el sări la picioarele mele.

La asta, turbarea rasei mele m-a marcat, eu i-am crestat sânii, pentru ca oamenii din micul Malikand să poată vedea crima şi aruncai corpul în pârâul care duce spre râul Kaboul.

Dray wara you dee ! Dray wara you dee. Corp fără cap, suflet fără lumină şi inima mea umplută de tenebre negre, trei nu fac decât unul.

În noaptea aceea mă dusei la Ghor fără să mă opresc şi cerui veşti despre Daoud Shah ?

Oamenii mi-au spus-o.

— A plecat la Pubbi să facă o afacere cu cai. Ce ai cu el ? Pacea e încheiată între sate.

Răspunsei :

— Da, pacea trădării şi dragostea pe care demonul Atala o avea pentru Gurel !

Trăsei deci trei focuri de armă în poartă. Râsei şi pornii din nou la drum.

În ceasurile acelea, frate şi prieten pe care-l port cel mai adânc în inimă, luna şi stelele erau deasupra mea, ca şi a sângelui. Aveam în gură un gust de pământ uscat.

Tot aşa, nu rupsei deloc pâine şi băutura mea fu ploaia din valea Ghorului care-mi cădea pe faţă.

La Pubbi, îl găsii pe Mahbub Ali, scriitorul, aşezat pe patul său de odihnă şi eu îmi depusei armele, conform Legii voastre.

Dar eu nu eram deloc supărat, căci decisesem în sufletul meu că l-aş omorî pe Daoud Shah cu mâinile goale, uite-aşa, cum ai culege un ciorchine de strugure.

Mahbub-Ali zice :

— Daoud Shah tocmai a plecat pe jos, chiar acum o clipă, la Peshawar. O să-şi ia din nou caii pe drumul spre Delhi, căci se spune că Compania de Tramvaie din Bombay cumpără cai să tragă vagoanele, câte opt cai de vagon.

Şi ce spunea el era adevărat.

Atunci văzui eu că vânătoarea asta nu-i nici o sfârâială, căci individul trecuse frontiera voastră ca să se pună la adăpost de răzbunarea mea.

Şi va reuşi el să se salveze aşa ?

Nu sunt eu oare-n viaţă ?

El va fi alergat frumuşel în nord până la Dora, până la zăpezi şi în sud până la Apa Neagră, eu îl urmam, cum un amant merge pe urmele iubitei sale şi când o să cad asupra lui, am să-l iau cu tandreţe în braţe, ei, da, cu multă tandreţe, spunându-i :

— Ai făcut foarte bine şi vei fi bine recompensat.

Şi Daoud Shah nu va ieşi din această strânsoare decât când suflul îi va fi dispărut din nări.

Auggrh ! Unde-i ulcica ? Mă simt aşa de însetat ca o iapă gravidă în prima lună.

Legea voastră ? Ce e ea pentru mine, legea voastră ? Când caii aleargă pe pajişti, mai ţii cont de stâlpii de incintă ? Şoimii lui Ali Musjid se ţin ei la distanţă fiindcă prada lor a căzut în umbra lui Ghor Kuttri ?

Afacerea a început de-a curmezişul frontierei. Se va sfârşi unde-i va plăcea Domnului. Aici, în ţara mea sau în infern. Trei nu fac decât unu.

Continuai urmărirea de la Pubbi la Pashawar şi mersei la întâmplare pe străzile din Peshawar, ca un câine pierdut, în căutarea duşmanului meu.

O dată am crezut că-l văd clătinându-şi gura la apeductul de la Piaţa nouă, dar când am sosit eu, el a dispărut.

Se putea foarte bine să fi fost el şi, la vederea mea, să se fi pus pe fugă.

O tânără din Bazar spuse că el ar merge la Nowshera.

I-am zis :

— O, suflet al sufletului meu, o să vină Daoud-Shah să te vadă ?

Şi ea răspunse :

— Păi da.

Îi zisei :

— Tare-aş vrea să-l văd, căci el şi cu mine suntem prieteni nedespărţiţi de doi ani. Te rog, ascunde-mă, la umbra pe care-o face aici oblonul ferestrei şi să aştept aici să vină.

Şi fata zise :

— O, Pathan, priveşte-mă în ochi.

Şi mă întorsei pe loc, mă sprijinii de pieptul ei şi o privii în ochi, jurându-i că spun chiar adevărul lui Dumnezeu.

Dar ea răspunse:

— Niciodată un prieten nu-şi aşteaptă prietenul cu o asemenea privire. Îi minţi pe Dumnezeu şi pe profet, dar nu ştii să înşeli o femeie cu o minciună. Pleacă de aici. Nu va fi vina mea dacă i se va întâmpla ceva lui Daoud Shah.

Dacă nu mi-ar fi fost frică de poliţia voastră, aş fi strangulat-o pe fata asta, dar cu asta urmarea ar fi fost ratată.

Deci n-am făcut nimic decât am râs şi am plecat, iar ea îşi sprijini coatele de bara ferestrei, de îndată ce a venit seara şi mă tachina de acolo în stradă.

Ea se numea Jamun.

Când îmi voi regla eu conturile cu omul, mă voi întoarce la Peshawar şi... amanţii săi n-ar mai fi avut atâtea dorinţe provocate de frumuseţea ei.

Ea n-o să mai fie Jamun, ea o să fie ca un Ak, copacul mutilat. Ho? Ho! ea va fi un Ak.

La Peshawar cumpărai cai şi struguri şi migdale şi fructe uscate pentru ca motivul plecărilor şi venirilor mele să fie mai evident pentru guvern şi pentru a nu întâlni nici o dificultate în drum.

Dar când sosii la Nowshera, el plecase. Nu mai ştiam încotro s-o apuc.

Mă oprii o zi la Nowshera şi în timpul nopţii, cum dormeam între cai, o voce vorbea urechilor mele.

Toată noaptea ea zbura pe lângă capul meu şi nu încetă să murmure nici măcar o clipă.

Eram culcat pe burtă, dormind aşa cum dorm demonii şi poate că era vocea unui demon. Ea zicea:

— Mergi spre sud şi vei da peste Daoud Shah.

Ascultă, frate şi principalul meu prieten, ascultă.

E prea lungă povestea? Căndeşte-te cât de lungă e ea pentru mine.

Am parcurs pe jos toate milele drumului care merge de la Pubbi aici şi de la Nowshera, vocea şi dorinţa de răzbunare fură singurii mei ghizi.

Ajunsei la Uttock, dar nu întâlnii nici o dificultate. Ho! Ho! Un om poate folosi acest cuvânt în două feluri, chiar atunci când îi este greu.

Uttockul n-a fost deloc un uttock* pentru mine şi auzii vocea, ea domina zgomotul apelor care se izbeau de stânca cea mare.

---

* obstacol.

Ea zicea :

— Mergi la dreapta.

Mă dusei deci la Pindigheb.

În acest timp, somnul m-a părăsit cu totul. Capul femeii din Abazai era în faţa mea zi şi noapte, aşa cum era atunci când căzuse la picioarele mele.

Dray wara you dee ! Dray wara you dee. Foc, cenuşă şi patul meu, aceste trei lucruri nu fac decât unul.

Atunci eram depărtişor de drumul pe care pleacă iarna negustorii la Sialkot şi apoi la sud pe calea ferată, apoi pe drumul mare până la linia cantonamentelor, dar era în tabără, la Pendigheb un Sahib care mi-a cumpărat o iapă albă, plătind pe ea un preţ bun.

El îmi spuse că un oarecare Daoud Shah trecuse pe la Shahpur cu nişte cai.

Atunci înţelesei că sfatul dat de voce era bun şi mă grăbii să ajung în munţii de sare.

Jhelum dăduse pe dinafară.

Traversându-l am pierdut un armăsar murg care a fost luat de apă şi înecat.

În această situaţie Dumnezeu a fost dur cu mine, nu din cauza animalului, pentru care nu mi-am făcut prea multe griji, ci pentru felul în care m-a lipsit de ocazia de a mă răzbuna

În timp ce eu eram pe malul drept, ocupat să grăbesc trecerea cailor peste fluviu, Daoud Shah era pe malul stâng ; căci Alghias ! Alghias ! copitele iepei mele au călcat pe cenuşa focului făcut de el, când am sosit pe celălalt mal ziua, dar el fugise.

Teroarea morţii îi dăduse aripi la picioare.

Şi mersei de la Shahpur spre sud ca un şoim în zbor. Şi nu îndrăzneam să risc nici cel mai mic ocol de teama de a nu rata răzbunarea, — care îmi aparţinea de drept.

De la Shahpur, mersei de-a lungul Jhelumului, căci mă gândeam c-o să evite deşertul Rechna. Dar în curând, la Sahiwal, mă îndepărtai pentru a o apuca pe drumul care duce la Jhang, la Samundri şi la Gugera până în momentul în care, într-o noapte, iapa bălţată a dat cu pieptul de bariera căii ferate care duce la Montgomery.

Locul acesta era Okara, şi capul femeii din Abazai zăcea pe nisip între picioarele mele.

De acolo mersei la Fazilka ; mi s-a spus că sunt nebun să aduc nişte cai aproape morţi de foame.

Prietene, am văzut lucruri ciudate în cursul călătoriilor mele. Am văzut diavoli distrându-se nebunește pe Rechna, așa cum se rostogolesc armăsarii primăvara; i-am auzit pe Djinns chemându-se unii pe alții prin găurile din nisip și i-am văzut trecându-mi prin față.

Diavolii, așa ceva nu există, spun Sahibii: Sahibii sunt foarte savanți, dar ei nu știu deloc totul despre draci sau... cai.

Ho! Ho! Dumitale care râzi de suferința mea, aș putea să-ți spun că am văzut în plină zi, la amiază draci țopăind pe bancurile de nisip din Chenab.

Dar mi-a fost oare frică?

Fratele meu, când un om și-a concentrat dorințele pe un singur lucru, el nu se teme nici de Dumnezeu, nici de diavol.

Dacă răzbunarea mea ar eșua, aș face să zboare în țăndări porțile Paradisului cu patul puștii sau mi-aș croi o trecere până în Infern cu cuțitul și i-aș invoca pe cei ce-l guvernează ca să-mi livreze corpul lui Daoud Shah!

Căci dragostea e la fel de profundă ca și ura.

Nu răspundeți: îți citesc gândul în inimă.

Albul ochiului se înnegrește? Cum îi bate sângele la încheietură?

Nu e nici un pic de nebunie în carnea mea; e numai violența dorinței care m-a consumat. Ascultați!

Eu nu cunoșteam deloc țara la sud de Delhi. N-aș ști în consecință pe unde mergeam, dar treceam printr-o mulțime de orașe.

Știam numai că mi-a fost scris să merg la sud.

Când caii erau la capătul puterilor, mă lungeam pe pământ și așteptam ziua. În timpul acestei călătorii eu n-am cunoscut somnul și a fost o treabă grea. Știi tu, frate, ce e aia supliciul veghei pe care nimic n-o poate întrerupe când ai oasele dureroase din lipsă de somn, când pielea tâmplelor îți e agitată de frisoane de oboseală și tu totuși nu poți — nu poți dormi.

Dray wara you dee! Dray wara you dee. Ochiul soarelui, ochiul lunii și ochii mei care nu cunosc deloc odihna, cele trei lucruri nu fac decât unul! Cele trei lucruri nu fac decât unul.

Era un oraș căruia i-am uitat numele. Vocea se făcea auzită în jurul meu toată noaptea. Sunt zece zile de atunci. Și am încercat acolo o nouă decepție.

Vocea era cu mine și eu nu eram deloc *nebun*, ci pur și simplu obosit pentru că nu reușeam să pun mâna pe Daoud Shah.

Era scris să nu-l găsesc nici la Rania, nici la Bahadurgarh și am sosit la Delhi dinspre vest, dar tot nu l-am mai întâlnit.

Venisem dintr-un ținut numit Hamirpur și iată că destinul decisese să te întâlnesc pentru a găsi în tine reconfortare ca s-o adăugăm la prietenie.

Acolo am avut o presimțire favorabilă. Bucuria de a te vedea și de a-ți vedea forța a făcut să dispară oboseala din picioarele mele și am uitat suferința din lunga mea călătorie.

Așa că pacea domnește în inima mea, fiindcă știu că rezultatul e pe-aproape.

Poate să se-ntâmple ca în acest oraș să-l întâlnesc pe Daoud Shah pregătit să meargă în nord, căci un muntean sfârșește întotdeauna prin a o porni din nou pe drumul munților de cum dă căldura primăverii.

Și munții ăștia, din ținutul nostru, o să-i vadă el ?

O să-l atrag aici din nou, asta e sigur. Sunt asigurat de răzbunarea mea. Cu siguranță că Dumnezeu îl va ține prizonier în căușul mâinii sale pentru ziua când eu am să i-l cer. Nici o nenorocire nu i se va întâmpla lui Daoud Shah până am să sosesc eu, căci eu aș fi fericit ca el să fie mereu sănătos, mereu întreg și să-l omor pe când viața ar fi înfiptă mai bine în el.

O rodie nu e niciodată mai bună decât atunci când sâmburii se desprind cu greu de coajă. Și asta s-o fac în plină zi, ca să-i văd figura și voluptatea mea să fie la culme !

Și când eu îmi voi fi împlinit misiunea și voi fi redat puritatea onoarei mele, i-aș mulțumi lui Dumnezeu care ține balanța legii și aș adormi. Aș dormi de cu noapte, în timpul zilei și apoi încă o noapte și nici un vis nu mă va tulbura.

Și acum, frate, povestirea mea e în întregime gata. Ahi ! Ahi ! Alghias ! Ahi !

MICILE CUSURURI ALE LUI PAMBÉ SERANG

Dacă aveți în vedere împrejurările, putea să jasă altceva. Dar Pambé Serang a fost spânzurat de gât până la moarte și Nurkeed a murit și el.

Acum trei ani, când steamer-ul alsacian-loren *Saarbruck* ducea cărbune la Aden pe o vreme de-a dreptul canculară, grosolanul și grasul fochist zanzibarian care alimenta al doilea foc din dreapta, la treizeci de picioare adâncime în cală, obținu permisiunea de a merge pe uscat.

Plecase Seedee-Boy, cum mai sunt numiți fochiștii. El se întoarse un veritabil sultan de Zanzibar — s-ar zice un fel de Alteța Sayyid Burgash în persoană, — cu câte o sticlă în fiecare mână.

Atunci el se așează pe grilajul de la tambuchi, la cel din partea din față, ca să mănânce pește sărat cu ceapă, tot cântând la cântece dintr-o țară îndepărtată.

Alimentele îi aparțineau lui Pambé, Serang-ul sau șeful mateloților.

El tocmai își gătise rația. Merse să împrumute un pic de sare și, când se întoarse, văzu degetele negre și murdare ale lui Nurkeed scormonind prin orezul său.

Un Serang e un personaj important, cu mult superior unui fochist, chiar dacă fochistul ridică un salariu mai mare.

El este acela care pune pe roate corul de „Hya! Hulla! Hi-ha! Hi! Ha!“ când ajunge pe clapele pianului jig*-ul căpitanului.

Tot el ridică sonda și uneori când toată nava e în flăcări, el e acela care arborează muselina lui cea mai albă și o mare centură roșie și se joacă cu copiii pasagerilor pe punțea de sus.

---

* dansul căpitanului (în tradiție marinărească)

Atunci pasagerii îi dau bani pe care-i pune cu religiozitate deoparte ca să aibă de-o escapadă la Bombay sau la Calcutta sau la Rilu-Penang.

— Oho! butoi umflat de grăsime, ești gata să-mi mănânci rația, zise Pambé Serang în acea altfel de limbă francă în care începe sau se termină limba Levantului.

Acest domeniu se întinde de la Port-Said până în regiunile orientale unde estul devine vest și bricurile vânătoare de foci din Insulele Kurile îl folosesc pentru a discuta cu joncele din Hakodate care și-au pierdut ruta.

— Fiu de Eblis, față de maimuță, ficat sfârtecat de rechini, om porc, eu sunt sultanul Sayyid Burgash și comandant al întregului, vas. Dă-mi încoace tocana ta de cartofi.

Și Nurkeed aruncă farfuria de cositor golită de orez în mâna lui Pambé.

Pambé făcu din ea o farfurie adâncă izbind-o de capul tare al lui Nurkeed.

Nurkeed își scoase cuțitul din teacă și îi făcu lui Pambé o tăietură la picior.

Pambé își scoase cuțitul din teacă, dar Nurkeed se lăsă moale și căzu în întunericul din cală și în cădere sculpă de-a curmezișul grilajului pe Pambé care pătase cu sângele său podelele bine spălate ale punții superioare.

Luna albă asista singură la această scenă, căci ofițerii supravegheau îmbarcarea cărbunelui și pasagerii se agitau în cabinele lor înăbușitoare.

— Foarte bine, zise Pambé, ridicându-se ca să meargă să se panseze la picior. O să punem noi la punct treaba asta mai târziu.

Era un malaiez născut în India, căsătorit o dată în Birmania, unde soția lui ținea o prăvălioară de țigări de foi pe ruta Shwe-Dragon; a doua oară în Singapore cu o tânără chinezoaică și, în fine, la Madras cu o mahomedană negustorească de păsări.

Din cauza facilității comunicațiilor poștale și telegrafice, marinarul englez nu se poate căsători atât de abundent pe cât o făcea odinioară, dar marinarii indigeni pot să o facă fără a suferi influența invențiilor barbare ale sălbaticilor din Occident.

Pambé era un soț bun când i se întâmpla să-și amintească de existența unei soții, dar tot așa era un bun malaiez și nu e prudent să ofensezi un malaiez căci niciodată el nu uită nimic.

În afară de asta, în cazul lui Pambé, se vărsase sânge şi se risipise mâncare.

A doua zi, Nurkeed se trezi cu mintea absolut goală.

El nu mai era sultanul din Zanzibar şi nu era decât un fochist căruia îi era foarte cald.

El urcă deci pe punte şi-şi descheie haina în briza matinală.

Chiar în clipa aceea, un cuţit ieşi dintr-o teacă, trecu ca un peşte zburător şi veni să se planteze în tocul uşii bucătăriei la o jumătate de deget de subsuoara lui dreaptă.

Se grăbi să coboare din nou, înainte să-i fi venit iar rândul şi încercă să-şi amintească ce i-ar fi putut spune posesorul armei.

La prânz, în timp ce toţi marinarii de pe vas îşi luau prânzul, Nurkeed înaintă în mijlocul lor şi, cum era un om liniştit şi care ţinea enorm la pielea lui, deschise negocierile, zicând :

— Oameni de pe vas, ieri seară eram beat şi în dimineaţa asta mi-am amintit că m-am purtat rău cu unul sau cu altul dintre voi. Care e acel om pe care să-l văd faţă-n faţă şi să-i spun că eram beat ?

Pambé măsura distanţa până la pieptul gol al lui Nurkeed.

Dacă sărea pe el, putea să fie răsturnat şi o lovitură dată la întâmplare undeva în piept nu duce deloc decât la o zgârietură sau înţepătură a sternului.

E greu să pătrunzi între coaste, cel puţin cât persoana nu e adormită.

Deci el nu spuse nimic şi tot aşa făcură şi ceilalţi mateloţi.

Figurile lor se despuiară în curând de orice expresie, cum e uzanţa orientalului, când e un mort pe jos sau se întrevede cea mai mică dificultate.

Nurkeed îi privi lung până în albul ochilor.

El nu era decât un african şi nu se pricepea deloc să interpreteze caracterele.

Un suspin puternic — aproape un geamăt ieşi brusc din pieptul lui şi el se întoarse la focurile lui.

Marinarii îşi reluară discuţia de unde-o lăsaseră : era vorba de cel mai bun fel de a găti orezul.

Nurkeed suferea mult din cauza lipsei de aer proaspăt pe traseul până la Bombay.

Nu venea să respire pe punte decât atunci când erau cu toții acolo și chiar și atunci o roată mare de scripete căzu de pe o capră la vreo treizeci de centimetri de capul lui sau un grilaj în aparență asigurat destul de bine se răsuci tocmai sub piciorul lui cu scopul să-l arunce peste încărcătura bine așezată la vreo cincisprezece picioare mai jos și într-o noapte insuportabilă cuțitul căzu perpendicular de pe catarg și de această dată sângele țâșni.

În consecință, Nurkeed se plânse și când *Saarbruck* sosi la Bombay el fugi și se ascunse printre cei opt sute de mii de locuitori ai săi și nu semnă nici un fel de contract decât la o lună după ce nava părăsi portul.

Pambé aștepta și el, dar soția lui din Bombay devenea furioasă și el fu obligat să semneze un contract la bordul lui *Spikeren* care mergea la Hong-Kong, fiindcă el își dădea seama că, jucând mereu fără să muncească, Jack rămânea fără cămașă pe el.

În ceața mărilor chineze, el se gândea mult la Nurkeed și când vapoarele de Alsacia-Lorena se aflau în port, în vecinătatea lui *Spikeren* se interesa de el și astfel află că omul lui plecase în Anglia pe drumul care trece pe la Cap, pe vasul *Gravelotte*.

Pambé merse spre Anglia pe *Woerth*.

Spikeren îl întâlni pe acesta din urmă în apropiere de Nore-Light.

Nurkeed pleca spre Coasta Calicut cu *Spikeren*.

— Vreți să vă regăsiți cu un prieten, brav aruncător de cărbune, la gura focului, nimic mai la îndemână, îi spuse un domn din marina comercială, așteptați în docurile din Nyanza până ce vine. Toată lumea vine în docurile din Nyanza. Așteaptă, sărmane păgân.

Domnul spunea adevărat.

Sunt în univers trei porți mari și dacă rămâneți pe lângă ele destul de mult ca să așteptați, veți întâlni aici pe cei pe care-l căutați, orice-ar fi.

Intrarea Canalului de Suez e una din ele, dar la aceea se prezintă și Moartea.

Gara din Charing-Cross este a doua, pentru cei ce călătoresc în interiorul țării.

Docurile din Nyanza sunt a treia.

Pambé aștepta deci la docuri.

Pentru el, timpul nu conta.

Soţiile puteau aştepta, cum făcea şi el de zile, de luni întregi în împrejurimile uzinelor Diamantul Albastru, a coşurilor fumegătoare, a bandelor gălbene unde boemi anonimi şi novici ai mărilor se spetesc muncind, să încarce, să descarce, să se înghesuie, să fluiere, să urle, de-a curmezişul eternei cete.

Când n-a mai avut bani, un domn binevoitor l-a invitat pe Pambé să se facă creştin şi Pambé s-a făcut creştin în vitează, şi-a primit instrucţiunile religioase între două sosiri de vase şi încasa şase sau şapte şilingi pe săptămână ca să distribuie manifeste la mateloţi.

Care era această religie ?

Pambé nu mai avea în această privinţă nici o îndoială, dar ştia că spunând „ki-lis-ti-en indigen, domnule" unor domni îmbrăcaţi în lungi haine negre era sigur că putea obţine ceva mărunţiş.

Mai mult, manifestele se puteau vinde cu bucata cu un bun profit într-un cabaret de unde puteai cumpăra chiştoace la *dottel*, greutate şi mai mică decât *half-screw* care ea însăşi e mai mică decât o jumătate de uncie.

Dar la capătul a opt luni Pambé fu atins de o pneumonie care i s-a tras din lungime lui staţionări cu picioarele în noroi şi de voie, de nevoie, a fost forţat să stea culcat în camera lui de doi şilingi şi şase pence unde îşi injura de zor destinul.

Domnul cel binevoitor stătea la căpătâiul său.

Fu groaznic de neplăcut surprins să-l audă pe Pambé vorbind limbi străine în loc să asculte pioase lecturi şi să-l vadă gata să cadă iar în întunecimile păgânismului.

În fine, într-o zi, el fu scos din semistupoarea lui de o voce care se făcu auzită în stradă în apropiere de intrarea în docuri.

— Prietene ! îi murmură Pambé. — Cheamă-l imediat... Cheamă-l pe Nurkeed. Repede, Dumnezeu e cel ce l-a trimis.

— El ar vrea să vadă un om de rasa lui, spuse bunul gentilom care ieşi şi-l strigă pe Nurkeed din răsputeri.

Un om de culoare, excesiv de întunecat, în cămaşă albă tare scrobită, îmbrăcat într-un costum nou de gata, cu o pălărie strălucitoare, cu un ac la cămaşă, se întoarse un pic în loc.

Numeroasele călătorii îl învăţaseră pe Nurkeed arta de a-şi cheltui banii şi făcuseră din el un cetăţean al lumii.

— He ! Da ! zise el când i s-a explicat situaţia. — Comandat lui... negru-negru... când eram pe *Saarbruck*. Oh !

Pambé, bătrâne bun Pambé. Afurisit de marinar. Să urcăm, domnule.

Şi îl urmă pe domnul acela în cameră.

O privire îl făcu pe fochist să-şi dea seama ceea ce bunul domn uitase.

Pambé era în ultimul hal de sărăcie.

Nurkeed îşi vârî mâinile până-n fundul buzunarelor, apoi înaintă, cu mâinile făcute pumni, spre bolnav.

— Hya! Pambé. Hya! Hi. Ah! Hulla! Hi! Takilo! Nu te lăsa Pambé. Mă cunoşti! Dekko-Jee! Ia uite la marinarul ăsta necioplit şi gras şi leneş!

Pambé îi făcu un semn cu mâna stângă.

Dreapta îi era sub pernă.

Nurkeed îşi scoase magnifica-i pălărie şi se aplecă spre Pambé ca să-i audă şi cel mai slab murmur.

— Ce frumos! spuse bunul domn. Orientalii ăştia, ei iubesc precum copiii.

— Hai spune, zise Nurkeed aplecându-se şi mai mult peste Pambé.

— În legătură cu treaba aia cu peştele şi ceapa... zise Pambé băgându-i cuţitul sub coaste, cu vârful în sus şi înainte.

O tuse stânjenitoare, dureroasă se făcu auzită şi corpul africanului alunecă încet de pe pat în timp ce mâinile lui crispate lăsau să cadă o ploaie de monezi de argint care alunecau de-a dura prin cameră.

— Acum pot să mor, zise Pambé.

Dar nu muri.

Datorită îngrijirilor şi recurgând la orice tertip pe care banii îl pot plăti, fu readus la viaţă, căci Legea îl cerea şi, în cele din urmă, era destul de sănătos ca să fie spânzurat în buna şi cuvenita formă.

Pambé nu-şi făcea din asta prea mari griji, dar pentru bunul gentilom a fost o lovitură cam dură.

NABOTH

Iată cum s-au petrecut lucrurile şi povestirea aceasta veridică este în acelaşi timp o alegorie a Imperiului.

Îl întâlnii în colţul grădinii mele, cu un coş gol pe cap şi o bucată de material murdar în jurul mijlocului.

La aceasta se reduce toată averea asupra căreia Naboth putea avea umbra unui drept, când îl văzui pentru prima dată.

A inaugurat relaţiile noastre printr-o cerere de pomană.

Era foarte slăb şi aproape că lăsa să i se vadă mai întâi coastele şi apoi coşul.

Îmi povesti o lungă istorie cu subiectul despre friguri, de un proces, de o marmită de fier care fusese luată de tribunal în vederea unei execuţii judecătoreşti.

Băgai mâna în buzunar ca să-l ajut pe Naboth, aşa cum o făceau regii orientului în favoarea necunoscuţilor, ajungând să-şi piardă şi imperiile. O rupie era ascunsă în dublura jiletcii mele şi nu m-am îndoit niciodată că este acolo.

Îi dădui rodul descoperirii mele lui Naboth ca şi cum acesta venea din cer.

El răspunse că eram singurul veritabil protector al săracilor pe care i-a cunoscut vreodată.

A doua zi reapăru, cu circumferinţa corpului uşor crescută şi se încolăci într-un fel complicat, pe veranda din faţă.

Spuse că eu eram tatăl lui şi mama lui şi că descindeam în linie dreaptă din toţi zeii Pantheonului său şi că în afară de asta mai şi reglam destinele universului.

Pentru el, unul, el nu era decât un vânzător de patiserie şi avea cu mult mai puţină importanţă decât noroiul pe care călcam eu.

Deja înțelesesem acest limbaj. Îl întrebai deci ce dorești.

— Rupia mea, răspunse Naboth, îl ridicase până la cer-roi veșnic și dorea să-mi prezinte o jalbă.

Își propunea să instaleze un cuptor de patiserie în apropiere de casa binefăcătorului său, ca să-mi poată contempla figura venerată cât timp eram acolo, ducându-mă, venind, luminând lumea.

Îi făcui hatârul să-i acord această permisiune și el plecă, cu capul plecat până la genunchi.

Or, chiar la capătul grădinii mele, terenul coboară apoi spre drumul mare și pe pantă sunt masivi foarte greoi.

E un scurt tronson de drum carosabil care vine de la casă până la Mail și se întinde de-a lungul masivilor foarte aproape de ei.

În după-amiaza următoare, văzui că Naboth se instalase în punctul cel mai jos al pantei, aproape în praful drumului și sub razele unui soare arzător, c-un mizerabil coș de patiserie însuros în fața lui.

Se lansase o dată în plus în comerț, pe baza creditului magnificului meu prezent și, grație favoarei mele neprețuite, acest amplasament era pentru el un paradis.

Amintiți-vă că pe când începea săparea Imperiului meu, nu erau acolo decât Naboth, coșul lui, soarele cel mare și praful gri.

A doua zi, se deplasase pe pantă, în așa fel încât să se apropie de masivii mei și agita un evantai din frunze de palmier pentru a îndepărta muștele de pe bucățile lui de patiserie.

Am tras concluzia că trebuie să fi făcut afaceri bune.

Patru zile mai târziu, constatai că mai urcase, la fel și coșul lui, până sub umbra masivilor mei și că pentru a avea mai multă umbră prinsese între două ramuri o cârpă de culoare galben deschis.

Erau cantități mari de produse de patiserie în coșul lui ; mă gândii că-i mergea comerțul din ce în ce mai bine.

Șapte săptămâni mai târziu, guvernul a achiziționat o bucată de pământ situată la capătul domeniului meu pentru a construi pe ea un tribunal și folosi aproape patru sute de *coolies* la lucrările de fundații.

Naboth cumpără o copertină cu dungi albastre și albe, un suport pentru lampă din bronz și angajă un băiețaș ca să poată ține piept valului mare de solicitări din comerț, care era formidabil.

Cinci zile mai târziu, el cumpără un enorm registru de conturi, gros, cu copertă roșie și o călimară de sticlă.

Atunci observai că o mulțime de coolies erau debitorii săi și comerțul se dezvolta grație folosirii legitime a creditului.

Mai văzui și că unicul coș se multiplicase cu trei, că Naboth se împinse mai înainte în masivi, îi atinse și acolo practicase un drăguț de luminiș ca să-și afișeze decent panoul, copertina, registrele de conturi și băiețașul.

La capătul unei săptămâni și a cinci zile, el își construise un cuptor de argilă în luminiș și registrul cel mare de conturi era plin până la capăt.

El zicea că Dumnezeu crease puțini englezi de felul meu și că eram încarnarea tuturor virtuților umane.

Îmi oferi ca tribut câteva copturi și, acceptându-le, eu îi recunoscui ca pe vasalul meu admis în cercul meu de protecție.

Trei săptămâni mai târziu, eu remarcai că băiețandrul îi pregătea cu regularitate masa de prânz și că Naboth începea să aibă burtă.

El distrusese o nouă parte din masivi și-și cumpărase un nou registru de conturi încă și mai gros.

La capătul a unsprezece săptămâni, Naboth mistuise aproape toată desimea masivilor și era acum acolo o colibă de stuf cu un pat afară, în mica deschizătură pe care-o ciupise.

În consecință, mi-am zis că Naboth își luase o soție.

El răspunse că într-adevăr, cu favoarea mea, el o făcuse și că eu eram de atâtea ori mai frumos decât Krishna.

Șase săptămâni și două zile mai târziu, un zid de pământ se ridicase în partea posterioară a colibei.

Erau orătănii în fața casei și mirosul se făcea puțin simțit.

Secretarul municipal semnală că se forma o baltă pe drumul mare ca urmare a infiltrațiilor provenind de pe domeniul meu și că trebuia să iau măsuri pentru a remedia asta.

Vorbii cu Naboth.

El spuse că eu eram Stăpânul Suprem al afacerilor lui în această lume și că grădina îmi aparținea întru totul ca proprietate și îmi trimise alte cofeturi pe un platou cumpărat de ocazie.

Două luni mai târziu, un coolie zidar fu ucis într-o încăierare ce avu loc în fața viei lui Naboth.

Inspectorul de poliție declară că era o treabă serioasă.

El pătrunse în cartierul servitorilor mei, o insultă pe soția șefului meu de personal și vru să-l aresteze pe acesta.

Ceeae ce era curios la această moarte era că, în momentul când a avut loc, aproape toți coolies erau beți.

Naboth făcu o remarcă și anume că numele meu era un paravan solid între el și dușmanii lui și spuse că aștepta nașterea unui alt copilaș.

Patru luni mai târziu, coliba avea ziduri de pământ cu o construcție foarte solidă, și Naboth îmi folosise aproape toți masivii să-și hrănească ori să-și adăpostească cele cinci capre ale sale.

Un ceas de argint și un lanț de aluminiu străluceau pe burta lui foarte rotunjită.

Servitorii mei se îmbătară de mai multe ori pe punctul de a-mi da neliniști. Ei luară obiceiul să-și piardă vremea cu Naboth de câte ori aveau ocazia.

Îi vorbii lui Naboth.

El spuse că, prin favoarea mea și grație strălucirii protecției mele, el va face din toate soțiile lui tot atâtea doamne și dacă cineva ar da de înțeles că el ducea de dărlogi o distilerie ilicită la umbra tamarinilor, ei bine, eu, Suzeranul lui, l-aș putea urma.

Opt zile mai târziu, el angajă cu simbrie un om să confecționeze mai multe duzine de yarzi pătrați de spalieri destinați să împrejmuiască locuința prin spate, în așa fel ca femeile lui să fie la adăpost de curiozitatea publică.

Omul plecă seara, lăsându-și acolo treaba din timpul zilei, ca să paveze micul drum care ducea de la drumul mare la casa mare.

Mă întorsei cu trăsura la căderea nopții și luai rapid cotul viei lui Naboth.

Primul lucru pe care l-am observat a fost legat de cai : se zbăteau cu lovituri de picior, se îndreptau, prinși într-o panaramă de zăbrele de bambus din cele mai solide.

Cele două animale căzură : unul se dovedi a avea genunchii acoperiți, nimic decât asta, celălalt fusese atât de crunt snopit cu lovituri, încât a trebuit să-l termin cu o împușcătură.

Acum Naboth a plecat. Coliba lui a redevenit sub plug ceea ce era înainte, un sol de argilă, semănat, în loc de sare, de patiserie, pentru a semnala că așezarea e blestemată.

Am construit un pavilion de vară ce domină capătul grădinii și pe frontiera mea se află un fort de unde îmi privesc Imperiul.

Știu exact ce-a încercat Achab *. El a fost în mod rușinos calomniat în Scripturi.

* Rege al Israelului (874—853 î.e.n.). Unul din cei mai străluciți regi ai Israelului, în ciuda politicii sale religioase defavorabile cultului lui Iahve.

GEORGIE PORGIE

Georgie Porgie, pudding și prăjitură,*
sărută fetele și le făcea să plângă. Când
fetele ieșeau să se joace, Georgie Por-
gie o ștergea.

Dacă admiteți că nu ai dreptul de a intra în salon la o oră matinală în timp ce servitoarea e ocupată cu aranjatul și ștersul prafului, veți fi de acord că oamenii civilizați, care mănâncă în farfurii de porțelan de China și posedă porțcarturi, nu au nici un drept să-și aplice conceptul lor de bine și de rău într-o țară care n-a fost deloc colonizată.

Când locul a fost dispus pentru a-i primi, de către soldați care au fost instruiți în acest scop, atunci ei pot veni, aducând în cuferele lor mediul lor social, Decalogul și tot restul din cele materiale.

Acolo unde Legea Reginei nu-și atinge scopul, ești nebun de contezi pe observarea altor reguli mai puțin puternice.

Oamenii care aleargă înaintea carelor Decenței și Respectabilității și care deschid cărări în jungă nu vor ajunge niciodată să fie judecați în același mod ca și oamenii sedentari care formează rândurile Tchin-ului.

Nu a trecut un mare număr de luni de la asta, Legea Regilor s-a oprit la câteva mile în nord de Thayetmyo, pe Irraouady.

Până în acest punct nu există o puternică opinie publică ; totuși era destulă ca să mențină oamenii în ordine.

Când guvernul a decis că Legea Reginei trebuie să se întindă până la Bhamo și la frontiera Chinei, ordinul a fost dat și anumiți oameni, care doreau întotdeauna să fie puțin înainte pe elanul Respectabilității, se unirâ în mase făcând trupe.

Acei oameni erau dintre aceia care n-au putut niciodată să treacă un examen și care ar fi manifestat opinii prea

* budincă

accentuate ca să li se încredințeze administrația unor provincii care se guvernează printr-o muncă de birou.

Guvernul suprem a intrat în funcțiune de când lucrul a fost posibil, cu coduri, cu regulamente și n-a lipsit mult să reducă noua Birmanie la nivelul sumbru al Indiei, dar în fine, a existat o scurtă perioadă în timpul căreia fu nevoie de oameni energici care să lucreze un teren pentru propria lor folosință.

Printre precursorii civilizației se număra Georgie Porgie, calificat drept un om energic de către toți cei care l-au cunoscut.

El ocupa un post în Birmania de jos când veni ordinul de a forța frontiera.

Prietenii îl strigau Georgie Porgie din cauza modului absolut birman în care cânta un cântec al cărui prim vers conține cuvine care sună aproape la fel ca „Georgie Porgie".

Majoritatea celor care au fost în Birmania vor recunoaște acest cântec.

El înseamnă : „Găfâle, găfâle, găgâle, vaporule mare cu aburi !"

Georgie îl cânta acompaniindu-se la banjo și prietenii lui scoteau chiote de bucurie ce se puteau auzi de foarte departe din pădurile de teck.

Când a venit în Birmânia de sus, Georgie Porgie nu lua în considerare nici pe Dumnezeu nici pe oricare altă ființă omenească, dar știa să se facă respectat și să se achite de funcțiile semi-civile, semi-militare pentru care majorității coloniștilor le-ar fi trebuit luni de zile.

Își făcea serviciul său și, din când în când, îi trata pe soldații tremurând de friguri care rătăceau în căutarea aventurii în această parte de lume, în urmărirea vreunei bande de tâlhari.

Uneori se echipa și pornea pe cont propriu pentru a-i pune la punct pe banditi, căci focul mocnea încă sub cenușă în regiune și țâșnea în flăcări când te așteptai mai puțin.

Lui Georgie îi plăceau mult aceste zgomote puternice izbucnite pe neașteptate, dar banditii găseau în asta un prea mic agrement.

Toți funcționarii care se aflau în raport direct cu el se întorceau aici cu convingerea că Georgie Porgie era un om prețios, foarte capabil de a ieși cu bine din orice încurcătură și, în concordanță cu această opinie, i se lăsa mână liberă.

La capătul a câteva luni, el se plictisi de singurătate și se întrebă unde putea el găsi societate și civilizație.

Legea Reginei începea cu greu să se facă simțită în țară și Opinia Publică, mai puternică decât Legea Reginei, era încă pe drum.

În afară de aceasta, conform cutumei stabilite atunci în țară, un alb era admis să-și aleagă o soție dintre fiicele lui Heth, prin intermediul unei sume de bani.

Această căsătorie nu obliga prin legături la fel de strânse ca ceremonia lui *Nikkah* la mahomedani, dar femeia era foarte plăcută.

Când toate trupele noastre se vor fi întors din Birmania, se va stabili un proverb printre ele : „Econom ca o soție birmană" și drăguțe doamne englezoaice se vor întreba oare ce poate să însemne asta.

Șeful satului vecin postului lui Georgie Porgie avea o fiică drăguță, care-l văzuse pe Georgie Porgie și care-l iubea fără să se fi apropiat de el.

Când se răspândi vestea că englezul cu mâna grea care locuia în incinta împrejmuită cu zăplaz caută o menajeră, șeful veni și explică aceea că, prin intermediul a cinci sute de rupii, el și-ar încredința fiica în grija lui Georgie Porgie pentru ca el s-o întrețină într-un mod onorabil, respectuos, confortabil, cu toalete drăguțe, conform obiceiurilor țării.

Afacerea a fost astfel încheiată și Georgie Porgie nu s-a căit niciodată pentru asta.

El recunoscu că locuința lui, unde totul era cu susu-n jos, era pusă acum în ordine și făcută confortabilă, că cheltuielile făcute până atunci fără măsură fuseseră reduse la jumătate, că noua lui achiziție îl răsfăța și făcea mare caz de el.

Ea se așeza la capătul mesei, îi cânta cântece și se făcea ascultată de servitorii madrași.

În orice caz, era femeiușca cea mai dulce, cea mai veselă, cea mai cinstită, cea mai ispititoare pe care și-o putea dori celibatarul cel mai exigent.

După părerea oamenilor care se pricep, nu este o rasă care să producă mai bune menajere, din cele mai capabile să țină o casă decât rasa birmană.

Când ultimul detașament sosi cu pas greoi pe drumul strâmt, sub-ofițerul care îl comanda găsi la masa lui Georgie Porgie o gazdă pe care el trebuia să o trateze cu deferență, o femeie care știa să se facă respectată în toate circumstanțele ca ocupând o poziție definitivă.

A doua zi în zori, când el își adună oamenii și porni din nou în junglă, își aminti cu regret încântătorul mic prânz, drăguța figură a gazdei și îl invidie pe Georgie Porgie din adâncul sufletului.

Și totuși, el era, *el*, logodit cu o tânără din ținuturile vechi, dar așa sunt construiți unii bărbați.

Numele birman al tinerei nu era din cele mai drăgute, dar cum Georgie Porgie nu întârzie s-o boteze Georgina, acest defect nu avea importanță.

Georgie Porgie găsea pe placul său să fie răsfățat și să trăiască în confort și jura că niciodată cinci sute de rupii n-au fost mai bine plasate.

La captul a trei luni de viață domestică, o mare idee îi răsări în minte.

Căsătoria — o căsătorie engleză, — n-ar fi un lucru chiar rău, la o adică.

Dacă era atât de fericit în această țară situată la naiba, cu această mică birmană care fuma trabuc, n-ar fi fost el infinit mai fericit în societatea unei tinere și încântătoare englezoaice care n-ar fuma țigări de foi și care ar cânta la pian în loc să cânte la banjo ?

Și, în afară de asta, simțea nevoia să se vadă în mijlocul alor săi, de a auzi din nou o muzică militară și de a vedea cum i-ar sta în costum de ceremonie.

Hotărât, căsătoria ar fi un lucru excelent.

El reflecta asupra acestui subiect seri întregi, în timp ce Georgina cânta pentru el sau îl întreba de ce e atât de tăcut și dacă a făcut ceva care să-l fi ofensat.

Tot reflectând, el fuma și tot fumând, o privea pe Georgina și în imaginația lui el o transforma într-o micuță englezoiacă, blondă, economă, amuzantă, cu bună dispoziție, cu părul coborându-i foarte jos pe frunte, și poate cu o țigară între buze, dar desigur nu o țigară groasă și lungă birmană, ca aceea pe care o fuma Georgina.

El s-ar căsători cu o tânără care să aibă ochii Georginei și aproape toate purtările ei. Dar nu toate : ar putea-o perfecționa.

Atunci el lansă pe nări groase ghirlande de fum și se retrase.

Ar gusta din căsătorie.

Georgina îl ajutase să facă economii și lui i-ar trebui șase luni de concediu.

— Ia să vedem, femeiușcă, zise el, noi trebuie să punem mai mulți bani deoparte în cele trei luni următoare. Am nevoie de ei.

Era o imputare directă la modul cum Georgina conducea menajul, căci ea era mândră de economia ei, dar dacă Dumnezeul ei are nevoie de bani, ea ar face tot posibilul.

— Ai nevoie de bani! spuse ea cu un mic râset. *Eu am*, am bani. Privește.

Ea alergă în camera ei și se întoarse de acolo cu un mic săculeț de rupii.

— Peste tot ce îmi dai, eu mai păstrez ceva. Uite: șapte sute de rupii. Poți avea nevoie de mai mulți bani decât ăștia? Ia-i. Dacă îți fac trebuință, asta mi-ar face plăcere.

Ea etală banii pe masă și îi împinse spre el cu micile ei degete agile de un galben pal.

Din ziua aceea, nu mai vorbi de economii în menaj.

Trei luni mai târziu, după ce fură primite și trimise mai multe scrisori misterioase, din care Georgina nu putea înțelege nimic, și din acest motiv le detesta, Georgie Porgie spuse că el pleacă, că ea trebuie să se întoarcă la tatăl ei și să rămână acolo.

Georgina plânse.

Ea ar merge cu Dumnezeul ei de la un capăt la altul al lumii.

De ce să-l părăsească? Îl iubea.

— Mă duc doar la Rangoon, zise Georgie Porgie. Voi fi înapoi într-o lună, dar tu vei fi mai în siguranță la tatăl tău. Îți voi lăsa două sute de rupii.

— Dacă nu pleci decât pentru o lună, de ce să-mi lași două sute de rupii; cincizeci e mai mult decât îmi trebuie. E ceva rău în asta. Nu pleca sau măcar lasă-mă să merg cu tine.

Nici azi lui Georgie Porgie nu-i place să-și amintească această scenă.

Sfârși prin a se debarasa de Georgina prin intermediul unui compromis de șaptezeci și cinci de rupii; ea nu vru să ia mai mult.

Apoi el plecă cu vaporul și trenul la Rangoon.

Misterioasele scrisori îi acordaseră șase luni de concediu.

Această veritabilă fugă și o oarecare idee, că se transformase poate într-un om perfid, îi cauzară mai întâi o vie suferință, dar când marele steamer cu aburi fu departe în larg

și când figura Georginei, căsuța ciudată înconjurată de gard și amintirea asalturilor nocturne ale bandiților, strigătul și convulsiile primului om pe care-l omoráse cu mâna lui, din momentul în care o sută de lucruri încă și mai intime avură contururile din ce în ce mai vagi și sfârșiră prin a se șterge din inima lui Georgie Porgie, ele făcură loc viziunii din ce în ce mai precise a Angliei.

Vaporul era plin de oameni care mergeau în concediu, toate figurile banal joviale care-și șterseseră praful și sudoarea din Birmania de sus. Erau la fel de veseli ca niște școlari.

Ei îl ajutară pe Georgie Porgie să uite.

Apoi fu Anglia, cu luxul său, eticheta ei și conforturile ei.

Georgie Porgie mergea în mijlocul unui vis încântător pe pavajele cărora aproape le uitase sonoritatea și se întreba dacă oameni care se bucurau de rațiune puteau părăsi vreodată Londra.

El privi vivacitatea încântării sale în timpul concediului ca pe o recompensă a serviciilor sale.

Providența nu se opri aici : ea aranjă pentru el o mare și nouă plăcere, toate farmecele unei tihnite iubiri engleze, foarte diferită de acea intrigă nerușinată din Orient, unde jumătate din populație se dă la o parte și pariază pe rezultat în timp ce cealaltă jumătate se întreabă cum va lua Madam Cutare lucrurile.

Tânăra era încântătoare și vara fu perfectă.

El o petrecu într-o vastă proprietate de țară, în împrejurimile Petworth, unde sunt acri de bălării roșiatice, prerii cu ierburi înalte și bine udate unde poți hoinări în voie.

Georgie Porgie simțea că a găsit în sfârșit ceea ce dă preț vieții.

El conchise natural că primul lucru pe care-l avea de făcut era s-o întrebe pe tânără dacă vrea să-și împartă existența cu el în India.

Ea, în ignoranța ei, consimți.

În această împrejurare, nu trebuiră decât să perfecteze cu un notar de țară.

A fost o frumoasă căsătorie de oameni din clasa mijlocie rurală. Fu văzut acolo un tată gras, o mamă în lacrimi, un băiat de onoare în purpură și frumoasă lenjerie, șase domnișoare cu nasul cârn venite de la Școala de Duminică pentru a arunca trandafiri pe alcea care ducea la biserică, între pietrele funerare.

Ziarul localității descrise ceremonia în mare amănunțime. El merse până acolo încât să reproducă integral imnurile. Dar aceasta se explica prin starea de sărăcie a conducerii care nu avea copii.

Apoi veni luna de miere petrecută la Arundel.

Mama plânse copios înainte de a-și lăsa unica fiică să se îmbarce spre India sub protecția soțului ei Georgie Porgie.

Incontestabil, Georgie Porgie era enorm de îndrăgostit de soția lui și ea i se devotase ca celui mai bun și mai mare om din lume.

Când își anunță întoarcerea autorității din Bombay, el simți că avea dreptul să ceară un post mai important, din cauza soției lui și cum el se făcuse destul de bine cotat în Birmania, i se acordă aproape tot ce el ceruse și îl trimiseră într-o stațiune pe care noi o s-o numim Sutrain.

Era situată pe mai multe coline și era oficial calificată drept „sanatoriu" pentru bunul motiv că scurgerea apelor meteorice aici fusese absolut neglijată.

Georgie Pogie se instală aici și găsi că viața conjugală i se potrivea ca o mănușă.

El nu se pierdea deloc, cum fac mulți dintre tinerii soți, în divagații despre ceea ce e ciudat, delicios, să vadă însuși obiectul fidelei sale iubiri, așezat în fața lui la masă pentru micul dejun, în toate diminețile, „ca și cum ar fi fost lucrul cel mai natural din lume".

„El era deja vârât în cazul acela" — așa cum spun americanii. Tot așa, comparând meritele scumpei sale Grace de față cu cele ale Georginei, el era din ce în ce mai dispus să creadă că făcuse bine.

Dar, de cealaltă parte a Golfului Bengal, sub arbori de teck, în locul unde Georgina locuia cu tatăl ei, în așteptarea lui Georgie Porgie, pacea și confortul dispăruseră.

Notarul era bătrân. El luase parte la războiul din 1851.

El fusese la Rangoon și știa câte ceva despre obiceiurile kullahilor.

Așezat în fața ușii, el îi dădea Georginei lecții de o filosofie seacă ce n-o consolau pentru nimic în lume.

Nenorocirea era că ea îl iubea pe Georgie Porgie, tot așa cum tânăra franțuzoaică, în istoria Angliei, îl iubea pe preotul cărula vitejii regelui îi spârseseră capul.

Într-o zi ea dispăru din sat, luând cu ea toate rupiile pe care i le lăsase Georgie Porgie, — și încă niște mărunțiș englezesc — care-i veneau tot de la Georgie Porgie.

Notarul fu mânios la început, dar își aprinse un alt trabuc și spuse ceva care nu era deloc flatant pentru sex în general.

Georgina plecase în căutarea lui Georgie Porgie care putea fi la Rangoon, sau, mai sigur, pe celălalt mal al Apei Negre, sau poate mort. Cum să afli?

Șansa a favorizat-o.

Un bătrân polițist, Sikh, îi spuse că Georgie Porgie a trecut Apa Neagră.

Ea luă un bilet spre Rangoon și merse la Calcutta, ținând secret obiectul cercetărilor ei.

I se pierdu orice urmă în India timp de șase săptămâni și nimeni nu știe câte chinuri ale inimii mai avea ca de îndurat.

Reapăru la patru sute de mile la nord de Calcutta.

Se îndrepta cu perseverență spre nord, foarte, foarte slăbită, cu un aer rătăcit, dar absolut neclintită în hotărârea ei de a-l găsi pe Georgie Porgie.

Ea nu înțelegea limbajul popular. Dar India este de o bunătate fără margini și toate femeile care se aflau pe drumul principal al regimentelor de infanterie îi dădură să mănânce.

Ceva o făcea să creadă că Georgie Porgie s-ar afla la capătul acestui drum necruțător.

Ea văzuse poate vreun *cipaye* care-l cunoscuse în Birmania, dar nimeni n-ar fi putut garanta asta.

În cele din urmă întâlni un regiment în marș și ea văzu aici pe unul din numeroșii sub-ofițeri pe care Georgie Porgie îi invitase la masă altădată, altădată pe vremea când mergeau la vânătoare de bandiți.

Avură ce se distra cei de pe lângă corturi în momentul în care Georgina se aruncă la picioarele omului și începu să plângă.

Nu se mai amuzară deloc când ea își povesti istoria, dar făcură o chetă, ceea ce era destul de oportun.

Unul dintre sub-ofițeri cunoștea locul de reședință al lui Georgie Porgie, dar nu știa nimic despre căsătoria lui.

El i-l spuse Georginei, care plecă foarte bucuroasă în direcția nordului, într-un vagon de cale ferată în care avu răgazul să-și odihnească picioarele obosite și umbra râvnită pentru capșorul ei acoperit de praf.

Drumurile pe care le avu de străbătut părăsind calea ferată pentru a călători prin munți până la Sutrain fură groaz-

nice, dar Georgina avea bani și multe familii, din cele care călătoreau în care trase de boi, o ajutară.

Fu o călătorie aproape miraculoasă și Georgina era convinsă că spiritele cele bune din Birmania o urmăreau cu privirea.

Drumul de munte până la Sutrain îl parcurse printr-o regiune de munte și Georgina răci rău.

Însă nu era oare Georgie Porgie la capătul tuturor chinurilor ei pentru a o primi în brațele sale și a o alinta, așa cum obișnuia cândva, când incinta palisată cu țăruși era închisă pentru noapte și el găsise cina pe gustul său?

Georgina continuă să meargă pe cât îi permiteau puterile și spiritele ei bune îi făcură o ultimă favoare.

Un englez o opri la vremea când se lăsa întunericul, chiar pe când ea era pe punctul să se întoarcă de pe drumul care ducea la Sutrain, și îi zise:

— Dumnezeule! Ce faceți aici?

Era Gillis, cel care fusese auxiliarul lui Georgie în Birmania de sus și ocupa postul vecin cu cel a lui Georgie Porgie în junglă.

Georgie Porgie ceruse să-i fie dat ca secund la Sutrain, căci avea afecțiune pentru el.

— Am venit, zise Georgina cu simplitate. Drumul a fost lung, mi-au trebuit multe luni ca să ajung aici. Unde-i casa lui?

Gillis era consternat.

Cândva o cunoscuse pe Georgina, o văzuse de destul de aproape ca să-și dea seama că explicațiile ar fi fost inutile.

Este imposibil să-i explici unele lucruri unui oriental; trebuie să i le arăți.

— Am să vă conduc, răspunse Gillis.

O scoase pe Georgina din drum, spre panta abruptă, pe o potecuță care avea la capătul ei o casă, construită pe o platformă săpată chiar în stâncă.

Tocmai se aprinseseră lămpile, dar perdelele nu fuseseră trase.

— Acum priviți, zise Gillis, oprindu-se în fața ferestrei salonului.

Georgina privi.

Îi văzu pe Georgie Porgie și pe soția sa.

Ea își duse mâna în păr unde i se desfăcuse un nod din creștet, care lăsa să-i cadă mese dezordonate, răspândindu-i-se pe față.

Ea încercă să pună un pic de ordine în zdrenţele ei, dar era într-o asemenea stare că lucrul era imposibil.

Ea tuşi, o singură dată, căci era într-adevăr foarte răcită.

Gillis se uită şi el, dar Georgina nu aruncă decât o privire asupra soţiei şi ochii ei se fixară imediat spre Georgie. Gillis o privea pe soţia lui Georgie.

— Ce veţi face ? zise Gillis ţinând-o pe Georgina de încheietura mâinii, de teamă ca nu cumva ea să se-arunce dintr-o dată spre lumina lămpii. O să-i spuneţi acestei englezoaice că aţi trăit cu soţul ei ?

— Nu, spuse slab Georgina. Lăsaţi-mă să plec. Mă duc. Vă jur că plec.

Ea se eliberă printr-o mişcare de răsucire şi se îndepărtă alergând de-a dreptul prin întuneric.

— Sărmană proastă mică ! zise Gillis revenind pe drumul mare. I-aş fi dat ceva, să aibă de întors în Birmania. Ah ! totuşi, puţin a lipsit... Şi îngerul ăsta n-o să-l ierte niciodată.

Asta ar putea dovedi că devotamentul lui Gillis nu era în mod exclusiv datorat afecţiunii pentru Georgie Porgie.

Soţia şi soţul ieşiră după cină pe verandă, de teamă că mirosul ţigărilor lui Georgie Porgie să nu se prindă pe tapetul cel nou din salon.

— Ce-o fi cu zgomotul acela de-acolo ? întrebă soţia. Amândoi ciuliră urechea.

— Oh ! zise Georgie Porgie, cred că e vreo brută de muntean care şi-o fi bătut nevasta.

— Bătut... nevasta ! E îngrozitor, zise soţia, tu te închipui pe tine bătându-mă ?

Ea trecu un braţ în jurul taliei soţului ei, sprijinindu-şi capul pe umărul lui şi privi de-a lungul văii pline de umbră, cu un aer absolut mulţumit, în siguranţa ei.

Georgina era cea care plângea, singură de tot printre pietrele pârâului unde spălătoresele îşi spală rufele.

RECORDUL BADALIEI HERODSFOOT

Anul e de-acum în primăvară,
Și ziua e în zori.
Dimineața e la ora șapte.
Pantele colinei împerlate sunt de rouă
Ciocârlia zborul și-a luat.
Melcul urcă-n lăstăriș.
Dumnezeu e la el în cer.
Toate-s în termeni buni cu universul.
(Pippa trece)

Nu e vorba aici câtuși de puțin de această Badalia care avea ca nume de schimb pe acelea de Joanna Bătăioasa și Mac Canna, așa cum zice și cântecul, dar despre o altă doamnă, și cu o alură mult mai distinsă.

La începutul lucrurilor, ea fusese o păcătoasă, se impopoțonase cu un șal mare cu franjuri înfoiați de care-și pun fiicele de negustori ambulanți și o legendă care circulă în Gunnison Street afirmă că ea ar fi executat, în chiar ziua căsătoriei sale, cu câte un lampion în fiecare mână, diverse dansuri pe căruțul unui amant disprețuit, până când a intervenit un polițist și chiar cu reprezentantul legii dansă Badalia în mijlocul unor zgomotoase aplauze.

Era pe vremea aceea perioada abundenței, dar ea fu scurtă, căci după doi ani soțul ei își luă altă femeie și dispăru din existența Badaliei, trecând pe deasupra corpului unei Badalia leșinate.

Era un om care reducea la tăcere protestele prin forța loviturilor.

În această perioadă de văduvie, copilașul, pe care i-l lăsase soțul, muri de difterie și Badalia se găsi într-o izolare completă.

Cu o fidelitate rară, ea închise urechea la noile propuneri de căsătorie făcute după moda din Gunnison Street, ce nu diferă deloc de cele din Barralong.

— Bărbatu-meu, explica ea pretendenților ei, se va-ntoarce mâine-poimâine și-atunci s-ar putea răpusti asupra mea să mă omoare, dacă eu aș sta cu vreunul din voi. Voi nu-l cunoașteți pe Tom. Eu una îl cunosc. Cărați-vă. Pot eu să ies din încurcătură, acum că nu mai am micuțul.

Ea ieși din încurcătură spălând rufe, supraveghind copii, vânzând flori pe ici, pe colo. Acest comerț e dintre cele care cer să ai un capital și care-i împing pe vânzător în direcția vestului, așa încât călătoria de întoarcere, să zicem din Burlington Arcade, E, la Gunnison Street, îți servește de scuză dacă ai băut.

— Și-atunci, cum remarca Badalia, te-ntorci acasă cu șalul căzut pân-la mijlocul spatelui și în buzunare cu destule parale ca să-ți poți cumpăra ceva bun, o nimica toată, făr-a mai vorbi de polițai care te saltă.

Badalia nu bea deloc, dar își cunoștea confreria și-i dădea sfaturi într-un limbaj strident.

În afară de asta, ea era prea puțin comunicativă și se gândea mult la Tom Herodsfood, soțul ei, care o să se-ntoarcă mâine-poimâine și la prunc care n-o să se mai întoarcă niciodată.

Ce influență or fi produs reflecțiile asupra spiritului său; e ceea ce n-o să știm niciodată.

Intrarea ei în lume datează din noaptea în care ieși literalmente din pământ sub pașii reverendului Eustache Hanna, în fața pragului de la numărul 17 al străzii Gunnison și-i zise că-i un nătărău fără discernământ în felul în care repartiza ajutoarele creștinești din cartierul său.

— Duceți lapte de pasăre la Lascar Loo, îi zise ea fără cea mai mică ceremonie de introducere. Îi dați vin de Porto. Ce tâmpenie! Îi dați cuverturi! Haioasă casă! Maică-sa, ea mănâncă tot și bea cuverturile. Ea le-aduce înapoi de la-prăvălie, să fie mai sigură, când știe că veniți, ca să le aibă la-ndemână, cum îi convine ei și Lascar Loo vă zice: „Ah, mama mea, ce bună e ea cu mine". Uite ce vă zice, Lascar Loo și ea face bine să vorbească-așa, fiindcă-i la pat, că altfel mă-sa ar ucide-o. Ah! Cât sânge rău îmi mai faci și cu compoturile dumitale, Lascar Loo nici nu le-a văzut culoarea.

La aceste cuvinte, vicarul, departe de a se fi supărat, ghici în ochii obosiți ce sclipeau sub breton o inimă simpatică și în consecință o însărcină pe Badalia să întărească garda în jurul lui Lascar Loo, în așa fel ca să fie sigură bolnava c-o să mănânce dulcețuri și lapte de pasăre când vor mai fi aduse.

Badalia se achită, în ciuda marii furii a mamei lui Lascar Loo și a unui ochi învinețit repartizat între cele trei femei,

dar Lascar Loo își primi laptele de pasăre și divertismentul bătăliei în timpul căreia ea tușea cu bună dispoziție.

Prin urmare, fie că reverendul Eustache Hanna a apreciat utilitatea acestor surse, fie ca urmare a anumitor povestiri făcute cu lacrimi în ochi și roșu în obraji de către Sora Eva, cea mai tânără și cea mai impresionabilă din Micile Surori de la Diamantul Roșu, văzură o Badalia arogantă, mereu gătită cu franjurii ei și cu o slobozenie absolută a limbajului, luând un loc oficial printre cei din specia oamenilor care își exercită meseria în Gunnison Street.

Era o populație amestecată, laborioasă sau isterică, indiferentă sau prea obosită să mai lupte contra mizeriei în măsura în care erau inteligenți.

Majoritatea erau devorați de mici rivalități, de gelozii personale, care se desfășurau amănunțit în intrigi mărunte, în antractele luptei cu moartea, pentru a-i smulge corpul unei spălătorese muribunde sau făcând planuri pentru a obține de la misionari noi subsidii în vederea pingelirii perpetue a cizmelor unui compozitor bolnav de plămâni.

Era acolo un preot care era obsedat de teama de a dezvolta pauperismul la cei săraci : el organiză bucuros vânzări de caritate pentru a avea fețe de masă noi în altar și făcea în secret rugăciuni pentru a obține o mare pasăre de bronz nouă nouță, cu ochi de sticlă roșie, ce fu grabnic luată pentru scuturi.

Era acolo Fratele Victor, din ordinul Gêne, care știa multe despre fețele de masă de altar, dar care păstra în posesia lui ceea ce știa, făcând tot posibilul să se împace cu Mistress Jessel, secretara Serviciului Ceștii de Ceai, persoană care avea fonduri de distribuit, dar care ura Roma.

Și totuși, pentru onoarea ei, Roma se mărginea să umple stomacurile și abandona milei lui Mistress Jessel sufletele căzute în întuneric.

Erau acolo toate micile Surori ale Diamantului Roșu, fiicele veterinarului care implorau : „Dați" când caritatea lor era pe sfârșite și când li se cerea să justifice cheltuirea, după ce li se dăduse o jumătate de „suveran", ele explicau, cu o voce plângăcioasă că e cam greu să ții o contabilitate ordonată pentru operele de ajutorare într-un cartier mizerabil, cel puțin cât timp nu era mărit personalul.

Era reverendul Eustace Hanna ce-și dădea ajutorul imparțial comitetelor de doamne, ligilor, uniunilor androgine, Fratelui Victor și oricui era în măsură să dea bani, încălță-

minte sau acest ajutor încă și mai prețios ce se supune conducerii celor care se pricep la așa ceva.

Și toți acești oameni veniră, unul după altul, s-o consulte pe Badalia în chestiuni de reputație a persoanelor, de drepturi de ajutoare, de speranțe de îmbunătățire posibile ce se iveau în Gunnison Street.

Rareori răspunsurile ei erau încurajatoare, dar ea poseda cunoștințe speciale și o siguranță imperturbabilă.

— Eu sunt din Gunnison Street, zicea ea austerei Mistress Jessel, știu cu ce să mă mulțumesc, vă răspund, că știu, și nu religia dumneavoastră e ceea ce le trebuie lor, doamnă, nu ea... Iertați-mă... E foarte bine, atunci când ei sunt pe punctul de a muri, dar până la acel moment ceea ce le trebuie e să aibă ce mânca. Bărbații, ei scapă mai ușor. De aceea Nick Lapworth vă zice că vrea să primească confirmarea și alte chestii de genul ăsta. El nu vrea să-și schimbe viața și nici nevastă-sa, ea n-o să întrebuințeze niciodată bine toți banii ăștia pe care i-i dați. Și n-o să reușiți niciodată să-i pauperizați destul, din moment ce n-aveți de unde să-n-cepeți. Eu vă răspund că pentru a fi pauperizați, ei sunt la ananghie. Femeile, ele nu reușesc să iasă din impas, cu atât mai mult cu cât ele sunt mereu însărcinate. Cum să facă? Le trebuie o ocupație. Trebuie s-o găsească cu orice preț. Fără de asta, ele mor și cred că e mai bine așa, după toate cele, căci femeile văd pe dracu' în Gunnison Street.

— Credeți că... Mistress Herodsfoot e într-adevăr persoana convenabilă căreia să-i încredințăm fonduri? îi zise Mistress Jessel vicarului după această întrevedere. Ea pare absolut lipsită de pietate, cel puțin judecând după limbajul ei.

Vicarul fu de părere că da.

Ea era necredincioasă, după maniera de a vedea a lui Mistress Jessel, dar Mistress Jessel nu se gândea că Badalia cunoștea Gunnison Street și nevoile sale, nimeni altcineva și că ea putea, în felul ei modest, să îndeplinească rolul de persoană murdară a unei caritați care venea dintr-o sursă mai pură.

Dacă deci Biroul Ceștii de Ceai consimțea să dea, să zicem câțiva șilingi pe săptămână, dacă Micile Surori de la Diamantul roșu mai dădea altele, dacă, din partea ei, mai găsea și ea mijlocul de a se face și alte donații, totalul, care nu ar fi fost o sumă exorbitantă, putea fi încredințat Badalici ca ea să-l repartizeze între cunoștințele ei.

De atunci, Mistress Jessel ar fi avut răgazul să se consacre complet nevoilor spirituale ale unor oameni cu membre mari, păntecoşi care stăteau în poziţii pitoreşti în băncile de jos la reuniunile ei şi căutau adevărul, — lucru la fel de preţios ca banii pentru cine ştie de unde să scoată ceva.

— Ea îşi va favoriza prietenii, zise Mistress Jessel. Vicarul se abţinea să nu râdă şi, uzând de linguşiri, obţinu un consimţământ.

Badalia, debordând de mândrie, fu însărcinată oficial să repartizeze subsidiile — o sumă săptămânală, ce trebuia să fie afectată pentru Gunnison Street.

— Nu ştiu ce sumă vom putea aduna în fiecare săptămână, îi spuse vicarul. Dar uite-aici şaptesprezece şilingi ca să începi. Dispune de ei cum crezi, în lumea dumitale din cartier, numai acolo. Ţine-mă la curent, ca să evităm încărcăturile în contabilitate. Înţelegi ?

— Oh ! da, nu e mult, totuşi, zise Badalia, uitându-se la monezile albe din mâna ei.

Febra sfântă a administratorului, necunoscută oricui n-a gustat deloc din putere, îi ardea în vene.

— Ghete, ghete, cei puţin dacă nu-s făcute cadou şi nu-i chip să le porţi decât dacă le repari pingelele şi gerurile sunt geruri ; şi nu prea fac caz de acest vin de Porto ieftin, dar toate astea la un loc, e ceva. Treaba ar merge mai bine să cumpăr un sfert de mahorcă de şaptesprezece pence. Şi aş ţine un registru, aşa cum făceam înainte ca Tom să plece ca să trăiască cu dezmăţata ala din cetatea Hennessy. Eram singurii negustori ambulanţi care ţineau registre în regulă, el şi cu mine.

Ea cumpără un caiet mare şcolăresc. Scrisul ei nesigur era lâbârţat şi ea scrise acolo istoria campaniei sale, în termeni cutezători, cum îi plac unui general.

Asta nu trebuia văzut decât de ea şi de reverendul Eustace Hanna.

Cu mult înainte să se sfârşească caietul, învelitoarea marmorată era plină de pete de petrol.

Mama lui Lascar Loo, privată de dijma pe care şi-o lua din compoturile fiică-si, ţâşni în camera Badaliei, la numărul 17 din Gunnison Street şi îi administră o bătaie păgubind-o de lampa de petrol şi de propria-i coafură.

Pe de altă parte, e un lucru prea puţin comod să ţii cu o mână preţiosul „vin de Porto" şi cu cealaltă caietul, traversând ţara eternei sete ; aşa încât la petele de petrol se

adăugară și pete roșii. Dar reverendul Eustace Hanna, văzând înscrisurile din caiet, nu făcu obiecții.

Generozitatea, care ieșea la iveală din aceste mâzgăluri, era destul de elocventă.

În fiecare sâmbătă Badalia juca rolul corului în intervalul de indicații în acest gen :

„Mistress Hickel foarte bolnavă, brandy trei pence. Trăsură pentru spital ; a trebuit să meargă : un shilling. Mistress Poone pe punctul de a naște : în banii pentru ceai (Domnule, știu c-a luat), șase pence.

Întâlnit, afară, pe soțul meu care căuta de lucru.

— I-am ars o palmă acestui cerșetor, acestui prefăcut. N-o să găsească de lucru, fincă-i un... Scuzați-mă, domnule. ⊙ să continuați ?

Vicarul reluă :

— *Mistress Vincent la termen. N-are lenjerie pentru copilaș. Casă rău întreținută. Bani rămași : doi shillings și șase pence. Câteva ajutoare din partea lui miss Eva.*

— Sora Eva a făcut asta ? zise cu o voce dulce vicarul.

Fără îndoială și caritatea era o datorie strictă pentru Sora Eva, dar în ochii unui bărbat cel mai mic act din sarcina ei cotidiană era o revelație de grație și de bunătate angelică și demnă de o admirație perpetuă.

— Da, domnule, ea s-a întors la casa Surorilor și a luat astea din propriul ei pat. E lenjerie marcată cu litere destul de frumoase ! Asta ne aduce patru shillings și trei pence.

„Mistress Junnet ca să facă un foc bun. Cărbunele s-a scumpit ; șapte pence — Mistress Lockhart s-a angajat să aibă grijă de-un copil pentru a câștiga câțiva pence, dar mama nu are de unde să plătească. Bărbatul îi oprește toți banii ; el nu vrea s-ajute. În bani doi shillings și doi pence. Lucrat într-o bucătărie dar obligată de plecat. Foc, ceai și o bucată de carne de vită : un shilling și șapte pence jumate.

— Aici, zice Badalia, ne-am bătut. Nu eu, domnule. Soțul, normal. El vine într-un moment nepotrivit. El voia să ia carnea de vită. Atunci eu strig la celălalt etaj și-atunci vine mulatrul care vinde stufuri, acolo, la Ludgate-Hill. „Muley, îi zic, animal mare negru, aruncă-mă peste animalul ăsta mare alb și omoară-l". Știam că nu sunt așa de puternică ca să-l țin pe Tom Lockhart, pe jumătate matol și cu vita în mâini : „vreau s-o fac de vită" numai ce-a zis Muley și gata, zis și făcut, în timp ce biata femeie asta plângea în camera de alături și toate barele de la scară s-au rupt, dar ea a

avut ceaiul ei cu carne de vită. Tom, și el a avut supa lui. Continuați, domnule ?

— Nu, cred că e foarte bine așa. O să semnez pe o săptămână, zise vicarul.

Sfârși prin a se blaza asupra acestor lucruri pe care-și permise să le numească document uman.

— Micuțul doamnei Churner a făcut difterie, zise Badalia, pregătindu-se să plece.

— Care ? Churner din Aleea Pictorului sau ceilalți Churner din Houghton-Street ?

— Cei din Houghton-Street. Cât despre cei din Aleea Pictorului au vândut și-au plecat.

— Sora Eva petrece o noapte pe săptămână cu bătrâna mistress Probyn, la Houghton-Srteet, nu-i așa ? întrebă vicarul puțin încurcat.

— Da, dar nu mai vrea. Eu o înlocuiesc la mistress Probyn. Eu nu știu să-i vorbesc despre religie, dar ea nu ține la asta, iar miss Eva nu ține să ia difterie, chiar dacă ea zice că da. Vă e teamă pentru miss Eva ?

— Dar... și dumneata poți s-o capeți.

— Nici un pericol.

Ea îl privi pe vicar drept în ochi și ai ei se luminară cu o flacără, sub sprâncene.

— Poate mi-ar plăcea s-o capăt, ce știți dumneavoastră ?

Aceste cuvinte îl făcură pe vicar să reflecteze până în momentul în care gândul lui se îndreptă spre Sora Eva în mare mantou gri, cu fundele albe ale bonetei legate sub bărbie.

Și atunci nu se mai gândi la Badalia.

Ceea ce gândea Bandalia nu se exprima niciodată în cuvinte, dar în Gunnison-Street se știe că mama lui Lascar Loo, fiind lungită beată moartă pe pragul ușii ei, fu făcută, în ziua aceea, prizonieră și dusă de mulțimea belicoasă din cauza mâniei Badaliei.

Ea nu știa dacă merge pe cap sau pe picioare.

După ce a primit, pe fiecare treaptă a scării pumni din plin până la camera acesteia, ea fu aruncată pe patul Badaliei unde a putut să geamă și să frisoneze până în zori, să protesteze că universul întreg are ceva cu ea, să evoce numele de copii pe care ea i-a lăsat să piară în murdărie și-n lipsuri.

Badalia, spumegând într-una, plecă la război și armata dușmană fiind numeroasă, îi clădu de lucru până în zori.

Conform promisiunii, ea se oferise s-o îngrijească pe mistress Probyn și pentru început aproape că i-a făcut o criză bătrânei doamne, declarând: „O fi un Dumnezeu, se poate, așa cum poate că-i altfel. Și dacă e vreunul, vă e totuna, ca și mie, dar mai întâi luați jeleul ăsta".

Sora Eva făcu obiecții.

Ea nu voia deloc să i se ia misiunea pioasă din Houghton-Street dar Badalia insista și, numai datorită unor cuvinte frumoase și promisiuni, ea obținu de la trei sau patru vecini care erau aproape sobri, să țină ușa închisă ori de câte ori Sora Eva ar fi încercat să intre prin forță. Ea invoca drept motiv difteria.

— Mi-am pus în cap s-o țin la adăpost de boală, zise Badalia și o țin. Vicarul... Nu i-ar fi păsat mai mult decât de-o alună de-ar fi fost vorba de mine, dar... el n-ar vrea totuși...

Această punere în carantină avu ca rezultat să refacă sfera de acțiune a Sorei Eva, în alte străzi și în special în acelea pe care le frecventau cel mai mult reverendul Eustace Hanna și Fratele Victor din Ordinul Gene.

Există o solidaritate foarte puternică, în ciuda mărunte-lor dispute, între oameni pe care profesia lor îi reține la Gunnison-Street.

Și mai întâi, — ei au văzut durerea, — acea durere pe care ei nu pot s-o ușureze, orice-ar zice, orice-ar face, — viața ce nu apare decât pentru a muri și moartea ajungând cu greu să ia locul unor existențe nefericite.

În rest, ei înțeleg întreaga valoare a cuvântului acesta, *a bea*, lucru de care nu se îndoiesc deloc un mare număr de oameni plini de bune intenții.

În fine, unii dintre ei s-au luptat la Ephese cu animalele.

Ei se adună la ore nepotrivite în locuri prea puțin atră-gătoare, schimbând unul sau două cuvinte-sfaturi, informa-ții, indicații și reiau sarcina ce le-a fost desemnată, căci timpul e prețios și de o diferență de cinci minute depind exis-tențe.

Pentru mulți dintre ei, lumina gazului și singurul soare și șaretele din Covent-Garden reprezintă carul Aurorei.

Toți, în situația lor, au cerșit bani, așa încât francmaso-neria cerșitului formează o legătură între ei.

La toate aceste influențe, care erau la muncă între doi muncitori se mai adaugă și această alta, pe care oamenii o numesc convențional Dragoste.

Posibilitatea ca Sora Eva să fie atinsă de difterie nu i se prezentase vicarului deloc atâta timp cât Badalia nu vorbise deloc despre asta.

De atunci însă i se păru un lucru intolerabil, monstruos, ca ea să fie expusă nu numai acestui pericol, ci și vreunui accident al străzii.

O șaretă putea s-o calce pe când ea dădea colțul străzii. S-ar fi putut ca treptele putrede ale scărilor pe care mergea ea de dimineața până seara să cedeze și ea să fie schilodită.

Mai era un pericol în unele pietre mișcătoare de la anumite case dizlocate pe care el le cunoștea bine, iar interiorul lor prezintă un pericol încă și mai mare. Nu se putea ca unul din aceste mii de beți să stingă această prețioasă existență?

Într-o zi, o femeie a aruncat cu un scaun în capul vicarului. Sora Eva nu are brațul atât de puternic ca să îndepărteze un scaun. Mai sunt apoi și cuțite ce pot să apară pe neașteptate.

Aceste considerații și altele aruncară sufletul reverendului Eustace Hanna în chinuri pe care credința în Dumnezeu nu reușea să le potolească.

Fără nici o îndoială, Dumnezeu e mare și teribil, dar ar fi preferabil, infinit preferabil ca Eva să se fi aflat sub protecția unui braț puternic.

Și oamenii pe care treburile îi lăsau să aibă răgazul de a privi, ar fi putut observa, în direcția privirii reverendului Eustace Hanna, o femeie, nu foarte tânără, cu părul și cu ochii de nuanțe luminoase, cu un ton puțin cam tranșant, cu idei foarte mărginite în tot ceea ce ieșea din sfera ei imediată, acolo unde el vedea o Regină având drept coroană o mică pălărie gri cu o bridă albă legată sub bărbie.

Dacă această pălărie se arăta o clipă în fundul vreunei curți sau îi făcea vreun semn pe vreo scară sumbră, mai rămânea vreo speranță în favoarea lui Lascar Loo, care nu mai avea, ca să trăiască, decât un plămân și amintirea nebuniilor de odinioară. Mai era speranță chiar și pentru Nick Lapworth, care, cu vocea muiată de plânsete și gemete, horcăia blesteme în groaza remușcărilor, în scopul de a mai scoate un ban de la ceilalți.

— De data asta, mă convertesc de-a binelea, v-o jur, domnule.

Dacă vreo zi se scurgea fără ca pălăria să se arate, imaginația vicarului se umplea cu vii și oribile scene în care apăreau târgi, mulțime adunată la vreo traversare periculoasă de stradă, un polițist — el vedea într-adevăr polițistul — ridicând umărul în sus, prin fragmente, detalii ale accidentului și poruncind omului care voia să stăvilească roțile cu corpul său, roți mari de șaretă, — credea că le vede de asemenea — „să circule".

Atunci speranța de mântuire devenea nesigură pentru Gunnison Steet și toți locuitorii săi.

Fratele Victor a fost martorul acestor chinuri într-o zi când tocmai asistase la o moarte.

El văzu sclipirea în ochi, mușchii gurii cum se destindeau și observă o vibrație puțin familiară în această voce albă care fusese atât de ternă toată dimineața.

Era tocmai când Sora Eva reapăruse în Gunnison Street, după patruzeci și opt de ore de absență, o eternitate.

Ea nu trecuse deloc neobservată.

Inima Fratelui Victor trebuie să fi suferit o durere absolut umană. Fără de care el n-ar fi văzut niciodată ceea ce a văzut.

Dar legea Bisericii sale îi făcea suferința ușor de suportat.

Datoria lui era să-și îndeplinească sarcinile până la moarte, tot așa cum făcea și Badalia.

Ea își lărgise misiunea, ținea piept soțului beat.

Ea știa prin lingușeli să facă să intre un pic de reflexie în capul femeii, aproape o fetiță și de atunci având o dublă doză de neîndemânare și de neprevăzut.

Ea cerșea, când putea și unde găsea s-o facă, boarfe pentru bebeluși scrofuloși care se multiplicau ca planta lintiță pe ochiurile de apă care n-au deloc scurgere.

Istoria acestor acte ale sale era scrisă în carnetul pe care vicarul îl semna în fiecare săptămână, dar ea nu-i mai povesti niciodată bătăile și încăierările din stradă.

— Miss Eva își face treaba în felul ei. Eu acționez într-al meu. Dar eu fac de două ori mai mult decât Miss Eva cu al ei „Eh, mulțumesc, Badalia ; cam asta-i pentru săptămâna asta". Mă întreb cum poate Tom să stea atât de mult cu această... cealaltă femeie. Cred c-am să fac un tur prin partea

lor în una din zilele astea. Nu, i-aș mânca ficatul, ei... N-aș putea să mă abțin... Mai bine să nu mă duc, poate.

Cetatea Hennessy se găsea la mai mult de două mile de Gunnison Street și avea o populație aproape analogă.

Tom se stabilise aici cu Jenny Wabstow, noua lui soție și trăise timp de mai multe săptămâni cu groaza că ar putea-o vedea pe Badalia năpustindu-se dintr-odată asupra lor.

Perspectiva unei bătăi în regulă nu-l speria, dar vedea inconveniente în faptul de a compărea în justiție, care ar fi fost o consecință clară, la judecată, care l-ar fi condamnat să o hrănească și la alte complicații ale unei legi care nu admite deloc că „atunci când un bărbat e sătul până-n gât de femeia lui, el trebuie să fie un imbecil notoriu să continue să rămână cu ea și cam asta-i problema sub toate aspectele".

Timp de mai multe luni noua lui soție merse foarte bine și îl menținu într-o convenabilă stare de teamă și, drept urmare, de sobrietate.

În afară de asta, de lucru nu i-a lipsit.

Apoi, s-a născut un copil.

Tom, care conform regulii speciei sale, se interesa foarte puțin de copiii pe care-i produsese în colaborare, căută distracția în băutură.

În general, el se mărgini la bere, băutură ce îndobitocește, dar vătămătoare numai relativ, căci cel puțin îngreunează picioarele și chiar dacă face să se iște în inimă dorința de a ucide, somnul survine atât de repede, încât crima nu mai e comisă.

Lichiorurile puternice, fiind mai volatile, permit corpului și sufletului să acționeze cu înțelegere prealabilă și aceasta cel mai adesea în detrimentul celuilalt.

Tom descoperi că whisky-ul luat nepreparat, — era bun, numai să fie luat în cantitate suficientă.

El luă atât cât putu să-și cumpere sau să facă să-i fie oferit și cam prin epoca în care compania sa fu din nou în stare să iasă, cele două camere pe care le locuia se goliră de o cantitate de obiecte de valoare.

Atunci femeia spuse ceea ce credea, nu numai o dată, ci de mai multe ori, în termeni preciși, cu volubilitate, într-un limbaj figurat.

Tom se arătă indignat că nu era lăsat liniștit la capătul unei zile de muncă, înțelegând aici și whisky-ul aferent.

În consecință, el se retrase destul de departe de consolările și societatea lui Jenny Wabstow, care-l urmărea cu o dublare a metaforelor.

La urmă Tom făcea cale-ntoarsă și o lovea pe Jenny când în cap, când în coșul pieptului și loviturile alimentau discuțiile pe pragurile ușilor între femeile care fuseseră maltratate de bărbații lor tot la fel.

Ele formau majoritatea.

Totuși un veritabil scandal public nu izbucnise până-n ziua în care Tom considera sosit momentul de a deschide negocierile lângă o tânără femeie, în vederea căsătoriei conform legilor selecției naturale.

Era cu totul sătul de Jenny și tânăra femeie, vânzând flori, câștiga destul pentru a-l întreține confortabil, în timp ce Jenny era pe punctul de a avea un alt copil și era fără minte să-și închipuie că asta i-ar fi dat dreptul la mai multă atenție din partea lui.

Deformarea taliei ei îl revolta pe Tom și el i-o și spuse în limba pe care-o întrebuințează specia lui.

Jenny plânse până când Mistress Hart, descendentă în linie directă și în manieră irlandeză a „Mămichii lui Mike, care are-o șaretă cu măgar" o opri în fața casei și îi zise încet :

— Dumnezeu să aibă grijă de tine, femeie cumsecade, că văd eu bine unde-ai ajuns.

Și lacrimile lui Jenny se dublară, ea îi dădu lui Mistress Hart un penny și mai multe îmbrățișări, în timp ce Tom își împinsese cu hotărâre tratativele în colțul străzii.

Tânăra femeie, din mândrie mai degrabă decât din virtute o informă pe Jenny despre propunerile ce-i fuseseră făcute și în acea seară Jenny îi vorbi lui Tom.

Altercația începu la ei, dar Tom voind să se sustragă prin fugă rezultă în final că toată cetatea Hennessy era adunată acolo, formând un tribunal căruia Jenny îi adresa un apel din timp în timp, cu tot părul desfăcut pe gât, cu veșmintele într-o dezordine extremă și cu picioarele nehotărâte, de efectul băuturii.

— Când bărbatu-tău bea, pune-te și tu pe băut. Dacă el te bate, măcar simți mai puțin.

Așa vorbește Înțelepciunea Feminină. Și știe ea ce spune, fiți siguri de asta.

— Priviți-l, zbiera Jenny, priviți-l cum nu poate spune o vorbuliță ca să se apere, el care-ar vrea să ne abandoneze,

fără să-mi lase măcar un shilling. El cică-i bărbat! Ar trebui mai degrabă să se numească umbra unui bărbat! Am văzut eu destui care erau mai ceva ca tine și care-au fost făcuți pastă de hârtie, ca să fie scuipați după aia. Uitați-vă la el. E beat de marțea trecută și n-o să se dezbete până când n-o să mai aibă de băut. A vândut tot ce-aveam și eu... și... eu... cum vedeți.

Murmur de simpatie dinspre colțul femeilor.

— A luat tot, da, tot și ca să pună capac la tâlhăria-lui, da, hoț, da, hoț, uite-l cum încearcă să se combine cu aceasta...

Urmă o descriere completă, detaliată a tinerei femei. Din fericire, ea nu prea era pe acolo ca să audă.

— O să facă și din ea ce-a făcut din mine. O să-i bea toți banii pe care-o să-i câștige ea și pe urmă-o s-o lase, cum a făcut și cu mine. O, femei, uitați-vă, i-am dăruit un copil și mai e unul pe drum. Și uite cum mă lasă-aici în starea în care sunt, acest câine împuțit! Oh! Poți să mă lași, n-am nevoie de resturile tale. Du-te, pleacă!

Furia îi răgușise vocea atât de mult, că nu se mai înțelegea decât cu greu ceea ce spunea.

Adunarea aduse un polițist în momentul în care Tom tocmai se eclipsa.

— Priviți-l, zise Jenny, fericită că are un auditor în plus. Oare nu e nici o lege pentru oameni de teapa lui? Mi-a luat toți banii. M-a bătut, o dată, de două ori, mereu. E beat ca un porc, când nu-i beat ca un turbat și în prezent, în prezent umblă să agațe o altă femeie. Pentru el, am lăsat un bărbat care făcea de patru ori cât el. Oare nu e lege?

— Ei, bine, ce mai e? Dumneata, intră-n casă. Cât despre bărbat, mă ocup eu de el. Te-a bătut?

— Dacă m-a bătut! Da' mi-a rupt inima-n două și uite la el cum se distrează, ca și cum asta ar fi o distracție pentru el.

— Intră-n casă și culcă-te puțin.

— Sunt o femeie măritată, vă zic, și-l vreau pe bărbatul meu.

— N-am atins-o cu vârful degetului, zise Tom, care era la marginea mulțimii.

El simțea că opinia publică se întorcea împotriva lui.

— Nu mi-ai făcut niciodată nici cel mai mic bine, câine ce ești. Eu is femeie măritată, da, și nu vreau decât să mi se dea bărbatul.

— Ei, bine, dacă *ești* o femeie măritată, acoperă-ți sânii,. zise polițistul pe un ton conciliant.

El era obișnuit cu furtunile conjugale.

— Nu vreau : mersi mult pentru obrăznicia dumitale. Uită-te la asta.

Își smulse corsetul deja desfăcut și arătă niște echimoze în formă de semilună, așa cum le-ar fi făcut un spătar de scaun bine aplicat.

— Uite ce mi-a făcut fiindcă inima mea nu se frângea prea degrabă. A vrut să intre-n ea ca s-o frângă. Uită-te la asta, Tom, uite ce mi-ai făcut ieri seară și eu te-am iertat. Dar acum, că știu ce vrei să-ncerci să faci cu femeia asta...

— Îl acuzi ? spuse polițistul. Poate să ia o lună pentru asta.

— Nu, zise Jenny pe un ton ferm.

Ea voia foarte tare să-l expună pe bărbatul ei disprețului străzii, dar să-l trimită-n închisoare, asta era cu totul altă treabă.

— Hai, du-te la dumneata și culcă-te și voi ceilalți, — el se adresa adunării, — voi ceilalți, eliberați strada. Circulați: Nu e nimic de râs aici.

Și lui Tom, care primea semne de simpatie din partea prietenilor săi :

— E bine pentru dumneata că ea nu te-a acuzat, dar fii atent la prezent, fiindcă data viitoare etc.

Tom nu-i era deloc recunoscător lui Jenny pentru îndulgența ei și prietenii săi nu căutară deloc să-l potolească.

O bătuse pe femeie fiindcă-l pisa la cap.

Din același motiv și pornise în căutarea unei noi companii.

Și toate probele de bunătate pe care el i le dăduse au dus la o scenă penibilă în stradă, la o avalanșă de înjurături nejustificate ale nevestei sale, din cauza ei, și la o anume decădere în casta lui, — despre asta avea o idee vagă, — printre semenii săi.

Prin urmare toate femeile erau niște belele și prin urmare whisky-ul era un lucru excelent.

Prietenii îl compătimeau pentru suferință. Poate c-a fost un pic cam dur cu o femeie care nu-l merita, dar purtarea indecentă pe care ea a avut-o, după ce-a fost provocată, ștergea toate greșelile lui Tom.

— Eu n-aș vrea să mai am de-a face cu ea, cu o asemenea femeie, spuse unul dintre consolatori.

— Ducă-se la dracu' să-i ceară de mâncare! Te speteşti muncind din greu şi-ţi rupi oasele ca să-i vâri carne cu lopata în gură, în timp ce ea stă toată ziua acasă, să se răsfeţe şi prima oară, ţineţi minte, prima oară când eşti un pic în dezacord, şi ai dreptul ăsta când eşti *bărbat*, uite-o cum se ridică, se leagă de tine în stradă, te face-n toate felurile, Dumnezeu mai ştie cum. La ce foloseşte asta, vă întreb.

Aşa vorbi al doilea consolator.

Al treilea, a fost whisky-ul şi sfaturile lui îi părură cele mai bune din toate lui Tom.

O să se-ntoarcă la Badalia, soţia lui legitimă.

După toate probabilităţile, o apucase pe căi greşite în timp ce el a fost departe de ea, dar atunci o să facă mult caz de drepturile lui de soţ.

Sigur ea trebuie să aibă bani.

S-ar zice că o femeie singură posedă întotdeauna bănuţii pe care Dumnezeu şi Guvernul le refuză lucrătorilor cei mai harnici.

El se cinsti cu o nouă doză de whisky.

Era absolut sigur că Badalia a făcut vreo prostie.

Se putea chiar să-şi fi luat alt soţ.

El o să aştepte ca acest nou soţ să nu fie acolo şi apoi, după ce-o va bate pe Badalia, o să ia banii şi o să încerce un sentiment de satisfacţie care-l abandonase de multă vreme.

E multă putere într-o religie şi într-o lege, dar când eşti la capătul rugăciunilor, la capătul suferinţei, băutura e singurul mijloc ce-i rămâne unui om pentru ca toate actele lui să i se pară ireproşabile.

Din nefericire efectele ei nu sunt câtuşi de puţin permanente.

Tom îşi părăsi prietenii spunându-le la revedere şi le dădu sarcina să-i spună lui Jenny că el se duce în Gunnison Street şi n-o să se mai întoarcă niciodată în braţele ei.

Cum era o îndatorire a diavolului, toţi şi-o amintiră, achitându-se de ea unul după altul, repetând-o cu o exactitate de beţivi în urechile lui Jenny.

Apoi, Tom se puse din nou pe băut, în aşa fel încât beţia îl părăsea şi îl abandona, aşa cum face un val, împingând, îndepărtând epava pe care vrea s-o scufunde.

El sosi pe asfaltul negru şi lustruit de o activă circulaţie într-o stradă laterală şi merse mult timp cu paş greoi printre plăcile luminoase pe care le proiectează becurile de gaz

ale prăvăliilor la intervale marcate de o noapte neagră, cu tocurile cizmelor depărtate de două brațe.

Era complet lucid, într-adevăr.

După ce și-a examinat trecutul, el găsi că actele lui erau atât de în întregime și de complet justificate, încât dacă prin întâmplare Badalia și-ar fi permis să ducă în absența lui o viață ireproșabilă, el i-ar fi tras o bătaie fiindcă n-a călcat strâmb.

În acel moment Badalia se întorsese acasă după hărțuiala obișnuită de toate serile cu mama lui Lascar Loo.

La un reproș făcut în termeni atât de picanți pe cât îi putea furniza dialectul din Gunnison Street, bătrâna femeie, prinsă pentru a suta oară în flagrant delict de furt din sărmanele dulciuri destinate bolnavei, nu putu decât să răspundă batjocorind :

— Crezi poate că Lascar Loo n-a fraierit pe nimeni în viața ei. Ea e muribundă în prezent, dar dovedește atâta răutate, nevrând să moară odată. Eu ! dar eu mai am încă douăzeci de ani de trăit.

Badalia îi dădu un brânci, mai degrabă din principiu decât în speranța de a o vindeca și o aruncă din nou în noapte, unde ea se prăvăli pe caldarâm și îl conjură pe Diavolul s-o facă să plară pe Badalia.

Diavolul apăru sub aparența unui bărbat care avea figura foarte palidă și care-o striga pe aceasta pe nume.

Mama lui Lascar Loo își aminti : era bărbatul Badaliei și întoarcerea unui bărbat în Gunnison Street era aproape întotdeauna urmată de distribuirea de lovituri.

— Unde e nevastă-mea ! zise Tom. Unde-i lepădătura de nevastă-mea ?

— Sus și dracu' s-o ia ! zise bătrâna și căzu din nou într-o parte. Te-ai întors la ea, Tom ?

— Da, ce-a făcut cât am fost eu plecat ?

— I-a luat pe toți vicarii ăștia blestemați din parohie. E așa de-nțolită, că n-o mai recunoști.

— Zău ? Așa, și ?

— Ei, da și, mai mult de-atât, ea e tot timpul în turneu cu ticăloasele alea de surori de caritate și vicarul pe deasupra îi mai dă și bani, îi dă lire, lire pe săptămână. Așa a întreținut-o luni de zile. Da, nu e de mirare că n-ai vrut să mai ai de-a face cu ea de când ai plecat. Ea mă-mpiedică să m-ating de mâncarea ce mi se-aduce că eu stau uite, întinsă și

crăp ca un câine. A devenit un monstru de răutate, Badalia, de când ai plecat.

— Și-a păstrat camera de dinainte, nu ? zise Tom făcând un pas mare peste corpul mamei lui Lascar Loo care zăcea printre pietrele de pe caldarâm.

— Da, da' e-atât de frumos că n-ai să mai cunoști.

Tom urcă scara și bătrâna doamnă scoase un cloncănit de bucurie.

Tom era mânios.

Badalia o să fie pusă un timp în imposibilitatea de a mai face ceva cuiva sau de a interveni în repartizarea laptelui de pasăre trimis de cer.

Badalia, care se dezbrăca ca să se culce, auzi pe palier un pas pe care îl cunoștea bine.

Înainte ca acești pași să se fi oprit ca să ciocănească la ușa ei, ea se și gândi, în felul ei, la o mulțime de lucruri.

— Tom se-ntoarce, își zise ea, și eu sunt mulțumită... în ciuda vicarului, în ciuda a tot.

Ea deschise ușa strigând numele lui Tom.

Bărbatul o îndepărtă împingând-o.

— Nu mai am nevoie de îmbrățișările tale, de batjocorelile tale. M-am săturat, zise el.

— Nu te-ai săturat atât cât să-ți facă rău ăștia doi ani.

— Mi-a fost mai bine. Găsit ceva bani ?

— Oh ! puțin, puțintel.

— Asta-i... o minciună, o știi bine.

— Nu-i. Și apoi, Tom, e momentul să vorbim de bani, când tu te întorci ? Ai găsit-o pe Jenny pe gustul tău ? Eram sigură că nu.

— Lasă asta. Ai strâns destui bani ca să se îmbete un om ?

— N-ai nevoie să te mai îmbeți, ești deja beat. Vino să te culci, Tom.

— Cu tine ?

— Da, cu mine. Oare eu sunt nimic... orice-ar spune Jenny ?

Ea întinse brațele vorbind. Dar băutura îl susținea pe Tom.

— Nu, nu eu, zise el sprijinindu-se de perete, că nu știu cum ai călcat cât am fost eu plecat, eh ?

— Informează-te ! zise Badalia indignată, trăgându-se înapoi. Ce ai de zis împotriva mea ?

— Cine zice ? Da' toată lumea zice. Nu e nici un minut

de când m-am întors și am aflat deja că ai fost cu vicarul Dumnezeu știe unde. Ce vicar e ăsta ?

— E același vicar care a fost mereu aici, zise Badalia cu o voce rapidă.

În clipa aceea, ea se gândea la cu totul alt lucru decât la reverendul Eustace Hanna.

Tom se așeză, cu un aer grav, pe singurul scaun care mai era în cameră.

Badalia își continua preparativele pentru a se băga în pat.

— Iată un lucru drăguț de zis propriului și legitimului tău soț, zise Tom. Și eu am cheltuit cinci monezi pentru inelul de căsătorie ! Mereu același vicar de aici ! Iată un tupeu infernal ! Nu ți-e rușine ? Ia stai, cred că-acum e sub pat.

— Tom, ești beat de nu te poți ține pe picioare. Eu n-am făcut nimic de care să-mi fie rușine.

— Tu ! Da' știi tu ce-i rușinea ? Dar eu n-am venit aici să mă cert cu tine. Dă-mi ce-ai câștigat. Atunci am să te-aranjez cum trebuie și-am să mă-ntorc la Jenny.

— N-am pus nimic deoparte, cam vreo câțiva pence și un shilling.

— Cum ? Mi se spune că vicarul te întreține pe picior mare cu cinci lire pe săptămână ?

— Cine ți-a spus asta ?

— Mama lui Lascar Loo care era lungită afară pe pavaj și ea e mai cinstită decât ai fost tu vreodată. Hai, dă-mi banii pe care i-ai adunat.

Badalia se îndreptă spre o mică pușculiță ornată cu scoici, pusă pe șemineu și scoase de acolo patru șilingi, trei pence, fruct legitim al muncii ei și-i întinse bărbatului care se balansa pe scaun și-și plimba prin jurul camerei ochii speriați larg deschiși.

— Aici n-ai cinci lire, zise el cu o voce cleioasă.

— N-am câștigat mai mult. Ia-i și du-te, dacă nu vrei să rămâi.

Tom se sculă încet împingând spătarul scaunului.

— Ei bine. Și banii ăștia pe care ți i-a dat vicarul ? Mama lui Lascar Loo mi-a zis. Dă-mi-i înainte sau te aranjez.

— Mama lui Lascar Loo nu știe nici un cuvânt acolo, sus.

— Știe. Știe mai mult decât ai vrea tu să știe.

— Ba nu știe nimic. Atâta am bușit-o că nu mai are inimă-n ea, și banii să știi că nu pot să ți-i dau. Totul, Tom, dar asta nu ! Totul, dar asta nu, Tom. Ți i-aș da cu plăcere,

fără să mă rogi tu. Dar nu sunt banii mei. Un dollar nu-i destul? Banii ăştia, sunt în păstrare. Eu îi scriu într-un registru.

— În păstrare la tine? Ce ai tu cu păstratul banilor, fără ca soţul tău să ştie nimic despre asta? Tu? În păstrare! Vrei să mă tragi pe sfoară!

Tom făcu un pas spre ea şi îi lansă în gură o lovitură cu pumnul strâns.

— Dă-mi ce-ai primit, zise el cu vocea păstoasă, indistinctă a omului care vorbeşte în somn.

— N-am să ţi-i dau, spuse Badalia mergând împleticit către ciuvetă.

Dacă ea ar fi avut de-a face cu un alt bărbat decât soţul ei, ea s-ar fi bătut cu furia unei pisici sălbatice, dar iată-s doi ani de când Tom a plecat şi un pic de supunere l-ar readuce acasă. Dar depozitul săptămânal nu era nici el mai puţin sfânt.

Valul, care fusese atâta timp reţinut, se abătu în sfârşit asupra creierului lui Tom.

O luă pe Badalia de gât şi o forţă să stea în genunchi.

I se părea că e drept la această oră să pedepsească o femeie vinovată de doi ani de abandon voluntar, cu atât mai mult cu cât mărturisindu-şi greşeala, ea refuza să restituie salariul păcatului.

Mama lui Lascar Loo, tot lungită în stradă, era în ascultare pentru a auzi zgomotele gemetelor, dar ele nu veneau deloc.

Asta fiindcă deşi Tom o strânsese de gât, Badalia nu strigase deloc.

— Dă-mi-i, ticăloaso, zicea Tom. Aşa mă răsplăteşti tu, după tot ce-am făcut?

— Nu pot, nu sunt banii mei. Dumnezeu să te ierte, Tom pentru că eşti...

Vocea se opri sub acţiunea unei strânsori duble faţă de cea dinainte.

Tom o aruncă pe Badalia pe pat.

Ea se lovi cu fruntea de uşorul uşii şi se prăbuşi aproape în genunchi pe podea.

Un bărbat, care se respectă, n-ar putea niciodată să se obţină să-i dea un picior, şi Tom i-l dădu cu justeţea fatală pe care o inspiră whisky-ul.

Capul îi căzu iar pe podea.

Tom îi mai adresă acolo câteva lovituri de picior până

când în sfârșit zguduitura capului urmată de o senzație ca aceea de apă rece pe deasupra ghetei lui cu cuie mari îl avertizară că ar fi mai bine să se oprească.

— Unde-s banii vicarului, nemernică de femeie? murmură el în urechea ei însângerată.

Nici un răspuns din partea aceea!

Nu se auzi decât un croncănit la ușă și vocea lui Jenny Wabstow care striga cu accent feroce:

— Ieși de aici, Tom și întoarce-te acasă cu mine... Și ție, Badalia, o să-ți fac mutra zob.

Prietenii lui Tom se achitaseră de sarcină și Jenny, după primul acces de plâns pasionat, se porni la drum ca să-l găsească pe Tom și să-l aducă înapoi, dacă era posibil.

Ea era chiar gata să îndure o bătaie exemplară pentru scenele pe care le făcuse în cetatea Hennessy.

Mama lui Lascar Loo o ghidă spre camera ororilor și coborî iar scara frecându-și mâinile.

Dacă Tom nu făcuse zob prin lovituri inima Badaliei, cel puțin ar fi fost între Badalia și Jenny o bătaie demnă de un rege.

Și mama lui Lascar Loo știa că nu există în Infern furie comparabilă cu o femeie care face efortul să se bată pentru tot ce-i mai rămâne în viață.

Și tot nu se auzea nici un zgomot în stradă.

Jenny deschise larg ușa lipsită de zăvor.

O făcu ca să-l vadă pe bărbatu-său privind chiar în clipa aceea cu un aer stupid ceva care forma o grămadă în fața patului.

Un distins asasin a făcut remarca, că, dacă oamenii n-ar muri în atitudini atât de respingătoare, majoritatea bărbaților și toate femeile ar comite cel puțin un asasinat în viață.

Tom reflecta chiar la această grosolană priveliște și whisky-ul lupta contra curentului lucid al ideilor lui.

— Nu face zgomot, zise el. Vino repede.

— Dumnezeule! zise Jenny oprindu-se brusc, ca un animal speriat, ce-o mai fi și asta? Nu cumva ai...

— N' știu. Cre' că io am făcut asta.

— Făcut asta; ai făcut-o un pic prea bine, de data asta.

— Mă enerva, spuse Tom cu voce grosolană, lăsându-se să cadă din nou pe scaun. Mă enerva într-un hal cum n-ai putea să crezi niciodată. Ea trăia confortabil pe spezele vicarilor din lumea largă, fără să o mai preocupe restul. Uită-te

la draperiile astea albe de la pat. Am avut noi vreodată draperii albe ? Ce-aș vrea eu să știu e...

Vocea i se stinse cum se stinsese și cea a Badaliei, dar din cu totul alte motive.

Whisky-ul îi micșora strâmtoarea gâtului, o dată înfăptuit actul criminal, și ochii lui Tom începeau să plutească.

Badalia, zăcând pe jos, respira groaznic de greu.

— Nu, și e puțin probabil c-ai să ai vreodată așa ceva, spuse Jenny. De data asta ai terminat-o cu ea. Vii ?

— Nu eu. Ei nu-i e rău. Asta o să-i facă bine. Mă duc să trag un somn. Uite-aici ce cearșafuri curate. Nu vii și tu ?

Jenny se aplecă peste Badalia.

Inteligența reapăru în ochii femeii năucite de lovituri, — și cu inteligența, multă ură.

— Nu i-am zis niciodată să facă așa ceva, murmură Jenny. Tom a făcut totul. Eu nu port nici o răspundere pentru asta. Trebuie să fie arestat, draga mea ?

Ochii îi răspunseră clar.

Tom, care începuse să sforăie, nu trebuia predat legii.

— Hai, spuse Jenny, ieși, ieși de-aici.

— Tu... mi-ai zis... azi... după-amiază, făcu omul, cu o voce foarte adormită... Lasă-mă să dorm.

— N-a fost nimic ; n-ai făcut nimic decât că m-ai îmbrâncit. De data asta, e un asasinat. Un asasinat, un asasinat ! De data asta, Tom, ai omorât-o.

Ea zgâlțâi omul pentru a-l trezi și inteligența reveni aducând spaimă în creierul încețoșat.

— Din cauza ta am făcut asta, Jenny, gemu el cu o voce slabă, căutând să-i prindă mâna.

— Pentru bani ai omorât-o, tot la fel cum m-ai fi omorât și pe mine. Dă-te la o parte. Pune-o mai întâi pe pat, specimen de brută.

O ridicară pe Badalia, o puseră pe pat.

Apoi o șterseră, în liniște.

— Eu nu cred că vreau să fiu prinsă cu tine. Dacă te prind, tu ai să spui că eu te-am pus să faci asta. Ai să-ncerci să mă-mpingi la spânzurătoare... Cară-te... Du-te oriunde, departe de-aici, spuse Jenny, trăgându-l pe scară.

— Să-l chemăm pe vicar ? spuse o voce ridicându-se de pe caldarâm.

Era mama lui Lascar Loo care aștepta răbdătoare ca Badalia să înceapă să strige.

— Care vicar ? zise pe loc Jenny.

Ea mai avea o șansă să-și pună conștiința în repaus în legătură cu pachetul care zăcea sus.

— Hanna, — Roomer Terrace 63 — foarte aproape de-aici, spuse bătrâna. Ea niciodată nu fusese văzută cu ochi buni de vicar. Poate că, dacă Badalia nu scosese nici un fel de țipăt, lui Tom i-ar fi plăcut mai mult să-l omoare pe bărbat decât pe femeie. Gusturile nu se discută.

Jenny își împinse omul în fața ei până ajunseră în strada mare cea mai apropiată.

— Cară-te, acum, zise ea cu o voce întretăiată. Du-te oriunde, dar nu mai veni să mă cauți. Nu mai vreau să trăiesc cu tine și apoi, Tom — Tom, mă auzi ? curăță-ți bocancii.

Zadarnic sfat. Brânciul disperat de dezgust pe care i-l dăduse ea îl trimise să se-nvârtă cu figura înainte în pârâiaș și un polițist se interesă imediat de bunăstarea lui.

— L-au luat drept , drept un bețiv ordinar. Deie Domnul să nu-i privească bocancii. Hanna, Roomer Terrace, 63 !

Jenny își fixă pălăria și plecă alergând.

Excelenta guvernantă a pensionului Roomer își amintește că a văzut sosind o tânără persoană cu buzele vinete, cu vocea întretăiată care s-a mulțumit să strige :

— Badalia, Gunnison Street, 17. Spuneți-i vicarului să meargă acolo imediat... imediat... imediat.

După care ea dispăru în noapte.

Acest mesaj fu transmis reverendului Eustace Hanna care de-abia se abandonase somnului.

El înțelese că era chemat de urgență și nu ezită să meargă să bată la fratele Victor, care locuia în față, în aceeași clădire.

Printr-o convenție de etichetă, Roma și Anglia își împărțeau afacerile cartierului după cultul celor interesați, dar Badalia era o instituție și căutași de puțin o afacere și trebuiau să lase la o parte eticheta ajutoarelor de cartier.

— Ceva i s-a întâmplat Badaliei, zise vicarul și asta vă privește tot atât cât și pe mine. Îmbrăcați-vă și veniți.

— Sunt gata, i se răspunse. Are cineva vreo idee despre ce s-a întâmplat neplăcut ?

— Nici o altă indicație decât niște lovituri în ușă din mers și un apel.

— Atunci e vorba de o sarcină sau de vreun atac de asasin. Badalia nu v-ar fi făcut să vă sculați pentru mai puțin

de atât. Sunt în măsură pentru aceste două cazuri, slavă Domnului.

Cei doi bărbați se duseră, alergând, în Gunnison Street, căci nu erau trăsuri pe stradă și de altfel prețul unei curse cu trăsura este cât două zile de încălzire bună pentru oameni care mor de frig.

Mama lui Lascar Loo se dusese la culcare și ușa nu era, natural, închisă decât cu un zăvor.

Ei găsiră în camera Badaliei o situație cu totul altfel gravă decât s-ar fi așteptat și biserica Romei se arătă în mod magnific expertă în arta pansamentelor, în timp ce Biserica Angliei era redusă la rugăciuni pentru a nu cădea în păcatul dorinței.

Ordinul Gene, convins că în majoritatea cazurilor prin intermediul corpului se poate ajunge la suflet, își ia măsuri și instruiește personalul în consecință.

— Asta o să meargă pentru moment, zise foarte încet fratele Victor. Hemoragia se pornește înăuntru, mă tem că și creierul e atins până la un punct. Ea e căsătorită, firește ?

— Toate sunt și asta nu e decât și mai neplăcut.

— Da, e în toate aceste acte de violență un nu știu ce, care miroase a interior domestic și care dă în vileag originea. Ea e într-o stare absolut disperată, știți. Douăsprezece ore cel mult !

Badalia începu să lovească pe cuvertură cu dosul mâinii.

— Cred că vă înșelați, zise Biserica Angliei. Ea agonizează.

— Nu, ea nu face decât să adune cuverturile, spuse Biserica din Roma. E fiindcă vrea să vorbească. O cunoașteți mai bine ca mine.

Vicarul se aplecă foarte jos.

— Trimiteți s-o caute pe Miss Eva, zise Badalia tușind.

— În dimineața asta, ea o să vină în dimineața asta, spuse vicarul.

Și Badalia fu satisfăcută.

Dar Biserica din Roma, care cunoștea destul de bine sufletul omenesc, încruntă sprâncenele și nu spuse nimic.

La urma urmei, regulamentul ordinului său era explicit. Datoria lui era să vegheze până în zori și la apusul lunii.

Tocmai când ea începuse să coboare, reverendul Eustace Hanna zise :

— N-am face bine să trimitem s-o caute pe sora Eva ? Ea ar muri mai repede.

Fratele Victor nu răspunse, dar imediat ce convenienţele permiseră, cineva merse la uşa casei micilor surori de la Diamantul Roşu şi rugă ca sora Eva să vină să îndulcească suferinţele Badaliei Herosfoot.

Acest om, care vorbea foarte puţin, o conduse la numărul 17 pe Gunnison Street şi în camera unde era culcată Badalia.

Acolo, el rămase pe palier şi îşi muşcă degetele până la sânge fiindcă el era un preot exersat să ştie şi el ştia cum inimile bărbaţilor şi cele ale femeilor bat printr-un efect de reacţie, atât de bine încât dragostea naşte oroare, că pasiunea se manifestă atunci când sufletul tremură de durere.

Badalia, prudentă până la capăt, îşi menajă forţele până la sosirea Sorei Eva.

Se afirmă în general la micile surori de la Diamantul Roşu că ea a murit delirând, dar cum fu cel puţin una din surori care se conformă la cel puţin jumătate din sfaturile muribundei, această supoziţie pare lipsită de bunăvoinţă.

Badalia făcu un efort slab ca să se întoarcă în pat şi biata maşină umană atât de sfărâmată protestă, — şi asta a fost ceva cât se poate de natural.

Sora Eva înaintă brusc, crezând că aude teribilul zgomot de toacă premergător morţii.

Badalia zăcea cu toată luciditatea încă şi vorbea cu o claritate extraordinară, având în ochiul care-i rămăsese aplombul de neîmblânzit al vânzătoarei de pe stradă, al voluptoasei care dansase pe căruţul de legume.

— E la fel, absolut, cu zgomotul lui Mistress Jessel, nu-i aşa ? Ca atunci când ea a deţunat şi când a vorbit elevilor săi o dimineaţă întreagă ?

Nici sora Eva, nici vicarul nu-i răspunseră.

Fratele Victor stătea afară la uşă, cu respiraţia greu trecându-l printre buze, căci el suferea.

— Puneţi-mi un şervеţel pe cap, zise Badalia, am fost bătută pentru ceva bun şi nu ţin ca Miss Eva să vadă. Eu nu sunt drăguţă, de data asta.

— Cine-a fost ? întrebă vicarul.

— Un om de-afară. Nu-l cunosc deloc. Beat, cred. Dumnezeu mi-e martor că e adevărat. Miss Eva e-aici ? Nu pot să văd din cauza şervеţelului. I-am făcut safteaua la ceva bun, Miss Eva. Scuzaţi-mă dacă nu vă dau mâna toată, dar nu sunt puternică. Sunt patru pence pentru gustarea cu carne de vită la ceai a lui Mistress Imeny şi tot ce-i mai puteţi da

pentru trusoul copilului. Se fac mereu copii, în lumea asta de-aici. Eu mai bine-aș face să nu zic nimic fiindcă bărbatu-meu n-a mai venit o dată la mine de doi ani, de altfel eu n-aș zice că-s mai de soi ca altele dar, în fine, niciodată n-a venit să mă caute... A intrat un bărbat, m-a lovit în cap și mi-a dat lovituri de picioare, Miss Eva, așa de parc-aș fi avut un soț, nu-i așa ? Registrul e în sertar, domnule Hanna, totul e în regulă și n-am dat un ban din ceea ce e în depozit, nici un penny. Uitați-vă sub comodă. O să găsiți tot ce n-a fost cheltuit săptămâna asta... Și pe urmă, Miss Eva, renunțați să mai purtați pălăria asta gri. Eu v-am ferit de difterie și... Nu țineam deloc s-o evitați, dar vicarul a zis că trebuie. Eu am făcut o pasiune pentru el mai mult decât pentru oricare alt bărbat, numai că, s-ar fi întors Tom și atunci... Vedeți, Miss Eva... Tom nu s-a-ntors niciodată la mine de doi ani și eu nu l-am văzut niciodată. Nu... Nu l-am mai văzut niciodată, vă jur. Vă înțelegeți bine. Voi doi, vă înțelegeți și e o căsătorie aranjată. Am tot dorit mereu contrariul, dar natural asemenea lucruri nu sunt pentru creaturi ca noi. Dacă Tom s-ar fi întors, — ceea ce n-a făcut niciodată, aș fi fost și eu ca altele... Șase pence gustarea micuțului și un shilling ca să-l îmbrac. Ați văzut asta prin cărți, domnule Hanna. Așa e și nu altfel. Natural, nu v-ați putea răfui cu mine. Dar o femeie își arată dorințele pe figură, și niciodată nu te-ai îndoit de asta, Miss Eva. Eu am văzut asta în expresia lui, nu doar o dată, de mai multe ori... Faceți-mi o înmormântare de patru lire și zece shillings, cu un cearșaf mortuar...

Înmormântarea fu de șapte lire cincisprezece shillings și tot Gunnison Street ieși ca să-i facă onoare.

Tot, nu, au fost două excepții.

Mama lui Lascar Loo era de părere că o Putere dispăruse și că de aici înainte accesul la laptele de pasăre era liber.

În consecință, imediat ce se slăbi zgomotul trăsurilor, pisica culcată pe prag auzi reproșul prostituatei muribunde care nu mai murea odată :

— Oh ! mamă, mamă, da' nu-mi mai dai odată lingura ca să-l ling ?

CUPRINS

ŞEFUL DE DISTRICT 7
EVREUL RĂTĂCITOR 32
PRIN MIJLOCUL FOCULUI 37
EVREII DIN SUSHAN 42
CETATEA NOPŢII DE GROAZĂ 46
CÂND CRESC APELE 55
ÎNVIEREA LUI IMRAY 66
TREI NU FAC DECÂT UNU 79
MICILE CUSURURI ALE LUI PAMBĖ SERANG . 90
NABOTH 96
GEORGIE PORGIE 101
RECORDUL BADALIEI HERODSFOOT 111

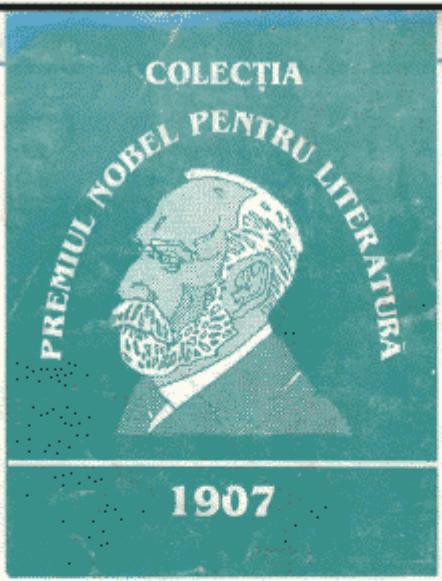

Cât despre mine, cu capul afară din apă, mi se părea că nu mai e decât apă până la capătul pământului și că râul mă mână ca pe o epavă.

Un om e puțin lucru în mijlocul unui fluviu care a dat pe afară. Și potopul ăsta, chiar dacă eu nu știam nimic despre asta, era Marele Potop despre care oamenii mai vorbesc încă.

Părerea mea fiind formată, eu rămâneam întins pe spate, ca un buștean, de teamă să nu mor.

Erau în apă creaturi vii, care țipau, care urlau jalnic, animale ale pădurii, vite.

Printre astea o voce de om care cerea ajutor.

Dar veni ploaia îndreptându-se drept spre apă și albind-o și eu nu mai auzeam nimic decât mormăitul pietrelor în aval și mormăitul ploii în amonte.

Am fost rostogolit în voia curentului, în timp ce luptam ca să respir.

E groaznic să mori, când ești tânăr.

ISBN: 973-557-316-4

598 +
2 TL
TOTAL 600 lei